

Turvallinen Keski-Suomi

KESKI-SUOMEN MAAKUNNAN TURVALLISUUSUUNNITELMA 2015–2018

KESKI-SUOMEN LIITTO

Regional Council of Central Finland

Sisällysluettelo

1 JOHDANTO	5
2 TAVOITTEET	6
3 TURVALLISUUSSUUNNITTELUN ORGANISOINTI.....	7
4 ARJEN TURVALLISUUDEN TOIMIJAT.....	9
4.1 KUNNAT	9
4.2 KESKI-SUOMEN PELASTUSLAITOS	11
4.3 SISÄ-SUOMEN POLIISILAITOS	12
4.4 ELY- KESKUS	12
4.5 SEURAKUNNAT	13
4.6 ELINKEINOELÄMÄ	13
4.7 JÄRJESTÖ- JA VAPAAEHTOISTOIMINTA.....	14
4.8 HÄTÄKESKUSLAITOS - 112.....	15
4.9 KESKI-SUOMEN SAIRAANHOITOPiIRI.....	16
5 TURVALLISUUSTILANNE KESKI - SUOMESSA	17
5.1 RIKOLLISUUS.....	18
5.1.1 Yleistä	18
5.1.2 Katuturvallisuus	18
5.1.3 Hälytystehtävät	19
5.1.4 Rikosten määrät	20
5.1.5 Nuorten tekemät rikokset.....	21
5.1.6 Ulkomaalaiset rikoksesta epäiltynä.....	22
5.2 PALOTURVALLISUUS	23
5.2.1 Yleistä paloturvallisuudesta.....	23
5.2.2 Erityisryhmien asumisen paloturvallisuus.....	24
5.3 PÄIHTEET	26
5.4 TAPATURMAT	29
5.5 LIIKENNETURVALLISUUS	31
5.6 SYRJÄYTYMINEN	33
6 KESKI-SUOMEN TURVALLISUUSTOIMENPITEET	34
6.1 JYVÄSKYLÄN KAUPUNGIN TURVALLISUUSTOIMENPITEET 2015–2018	36
6.1.1 Johdanto	35
6.1.2 Turvallisuuksuunnitelman tarkoitus ja tavoitteet.....	36
6.1.3 Jyväskylän turvallisuuksuunnitelman painopistealueet ja työryhmät	37
6.1.4 Nuorten syrjäytymisen ehkäisy.....	42

6.1.5 Väkivallan ehkäisy	43
6.1.6 Onnettomuuksien ja tapaturmien ehkäisy	44
6.2 JYVÄSKYLÄN SEUDUN TURVALLISUUSTOIMENPITEET 2015–2018	47
6.2.1 Jyväskylän seudun esittely	47
6.2.2 Erityisryhmien asuinturvallisuuden parantaminen	48
6.2.3 Koulu- ja oppilaitosturvallisuus	50
6.2.4 Kuntaturvallisuuden parantaminen	52
6.2.5 Liikenneturvallisuuden parantaminen	54
6.2.6 Päihdeongelmien ja syrjäytymisen ehkäisy	55
6.3 JÄMSÄN SEUDUN TURVALLISUUSTOIMENPITEET 2015–2018	57
6.3.1 Jämsän seudun esittely	57
6.3.2 Rikosten torjunta	58
6.3.3 Turvattomuuden ennaltaehkäisy	61
6.4 KEURUUN SEUDUN TURVALLISUUSTOIMENPITEET 2015–2018	66
6.4.1 Keuruun seudun esittely	66
6.4.2 Kuntalaisten hyvinvoinnin tukeminen	67
6.4.3 Kuntaturvallisuus	70
6.4.4 Liikenneturvallisuuden parantaminen	72
6.5 SAARIJÄRVEN SEUDUN TURVALLISUUSTOIMENPITEET 2015–2018	74
6.5.1 Saarijärven seudun esittely	74
6.5.2 Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen	75
6.5.3 Henkilö- ja paloturvallisuuden kehittäminen	76
6.5.4 Päihdehaittojen ja lähisuhdeväkivallan ehkäisy	77
6.6 VIITASAARI-PIHTIPUDAS-KINNULA ALUEEN TURVALLISUUSTOIMENPITEET 2015–2018	79
6.6.1 Viitasaari-Pihtipudas-Kinnula alueen esittely	78
6.6.2 Erityisryhmien asuinturvallisuuden parantaminen	80
6.6.3 Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien vähentäminen	83
6.6.4 Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy	86
6.6.5 Liikenneturvallisuuden parantaminen	88
6.6.6 Päihdehaittojen ehkäisy	90
6.7 ÄÄNESEUDUN TURVALLISUUSTOIMENPITEET 2015–2018	92
6.7.1 Ääneseudun esittely	91
6.7.2 Arjen turvallisuuden parantaminen	94
6.7.3 Liikenneturvallisuuden parantaminen	97
6.7.4 Perheiden hyvinvoinnin parantaminen	98
6.7.5 Päihdehaittojen vähentäminen	99
7 ARVIOINTI JA SEURANTA	100
TAULUKOT JA KUVAT	101

1 JOHDANTO

Turvallisuussuunnitelman laatiminen perustuu valtioneuvoston periaatepäätökseen kansallisesta rikoksentorjuntaohjelmasta (1999, Turvallisuustalkoot) sekä sisäisen turvallisuuden ohjelmiin Arjen turvaa (2004 – 2007), Turvallinen elämä jokaiselle (2008 - 2011) sekä Turvallisempi huominen (2012–2015). Uusin periaatepäätös sisäisen turvallisuuden ohjelmasta (Turvallisempi huominen) hyväksyttiin 14.6.2012.

”Hyvä sisäinen turvallisuus edellyttää viranomaisten välistä ja järjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä sekä ihmisten itsensä osallistumista. Turvallisuutta ei voi ulkoistaa vaan se on seurausta siitä, miten yhteiskunta ja sen jäsenet toimivat ja millä tavalla turvallisuus otetaan huomioon jokapäiväisessä toiminnassa. Toimivat peruspalvelut, syrjäytymisen ja köyhyyden ehkäisy, kaikki ryhmät huomioon ottava koulutuspolitiikka, hyvinvointia tukeva opetustoimi, nuorista ja ikääntyneistä huolehtiminen sekä rakennetun ympäristön ja asuinalueiden viihtyisyys ja turvallisuus ovat esimerkkejä toimista, joissa luodaan perusta hyvälle sisäiselle turvallisuudelle. Aina nämä toimet eivät kuitenkaan riitä estämään tai pysäyttämään turvallisuuden kannalta kielteistä kehitystä, ja siksi tarvitaan myös erityisiä toimia arjen turvallisuuden parantamiseksi.” (Sisäisen turvallisuuden ohjelma 2012–2015).

Hyvä turvallisuus syntyy usean eri tekijän yhteisvaikutuksesta. Turvallisuutta edistävät turvallinen koti-, asuin- ja työympäristö, toimivat peruspalvelut, hyvin suunniteltu liikenneympäristö, avun saanti silloin, kun sitä tarvitaan ja varmuus siitä, että rikoksiin syyllistyneet joutuvat edesvastuuseen teoistaan. Osa turvallista ympäristöä on myös varautuminen suuronnettomuuksiin ja häiriötilanteisiin. Työympäristön turvallisuus laajasti ymmärrettynä on tärkeä kilpailutekijä yrityksille. Koti-, asuin- ja työympäristön turvallisuuden taustalla vaikuttavat useat yhteiset tekijät. Syrjäytyminen ja häiriökäyttäytyminen saattavat johtaa lisääntyvään onnettomuusriskiin ja rikollisuuteen.

Keski-Suomessa asian valmistelemiseksi laajempaa käsittelyä varten Keski-Suomen liitto kokosi yhteistyössä Keski-Suomen Pelastuslaitoksen ja Sisä-Suomen poliisilaitoksen kanssa valmisteluryhmän laadintasuunnitelma- ja resurssintiehdotusta varten. Ehdotus esiteltiin keväällä 2009 maakunnan kunnanjohtajille, jonka jälkeen perustettiin turvallisuussuunnittelun erillinen maakunnallinen ohjausryhmä.

Suunnitelman nimenä on edelliskaudesta lähtien toiminut: ”TURVALLINEN KESKI-SUOMI”. Edellinen suunnitelma oli vuosille 2011–2014 ja se hyväksyttiin 31.3.2011. Nyt suunnitelma päivitettiin koskemaan vuosia 2015–2018. Maakunnallinen turvallisuussuunnitelma sisältää katsauksen Keski-Suomen turvallisuustilanteeseen vuonna 2014 sekä seitsemän eri seutukunnan toimenpidetaulukot turvallisuuden parantamiseksi Keski-Suomen maakunnan alueella. Turvallisuustyön vaikuttavuus konkretisoituu kunnissa ja kuntalaisten kanssa tehtävässä työssä.

2 TAVOITTEET

Keski-Suomen maakunnan seudullisen ja paikallisen turvallisuustyön tavoitteena on vähentää rikosten, häiriöiden ja onnettomuuksien määrää ja niistä aiheutuvia vahinkoja ja kustannuksia sekä ylläpitää turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta. Yhtenä tärkeänä keinona tavoitteen saavuttamiseksi on maakunnallinen turvallisuussuunnittelu, jota toteutetaan eri viranomaisten ja toimijoiden välisenä laajana yhteistyönä.

Sisäisen turvallisuuden nykytilan ja tulevaisuuden keskeisiksi haasteiksi valtakunnallisesti on nähty seuraavat asiat:

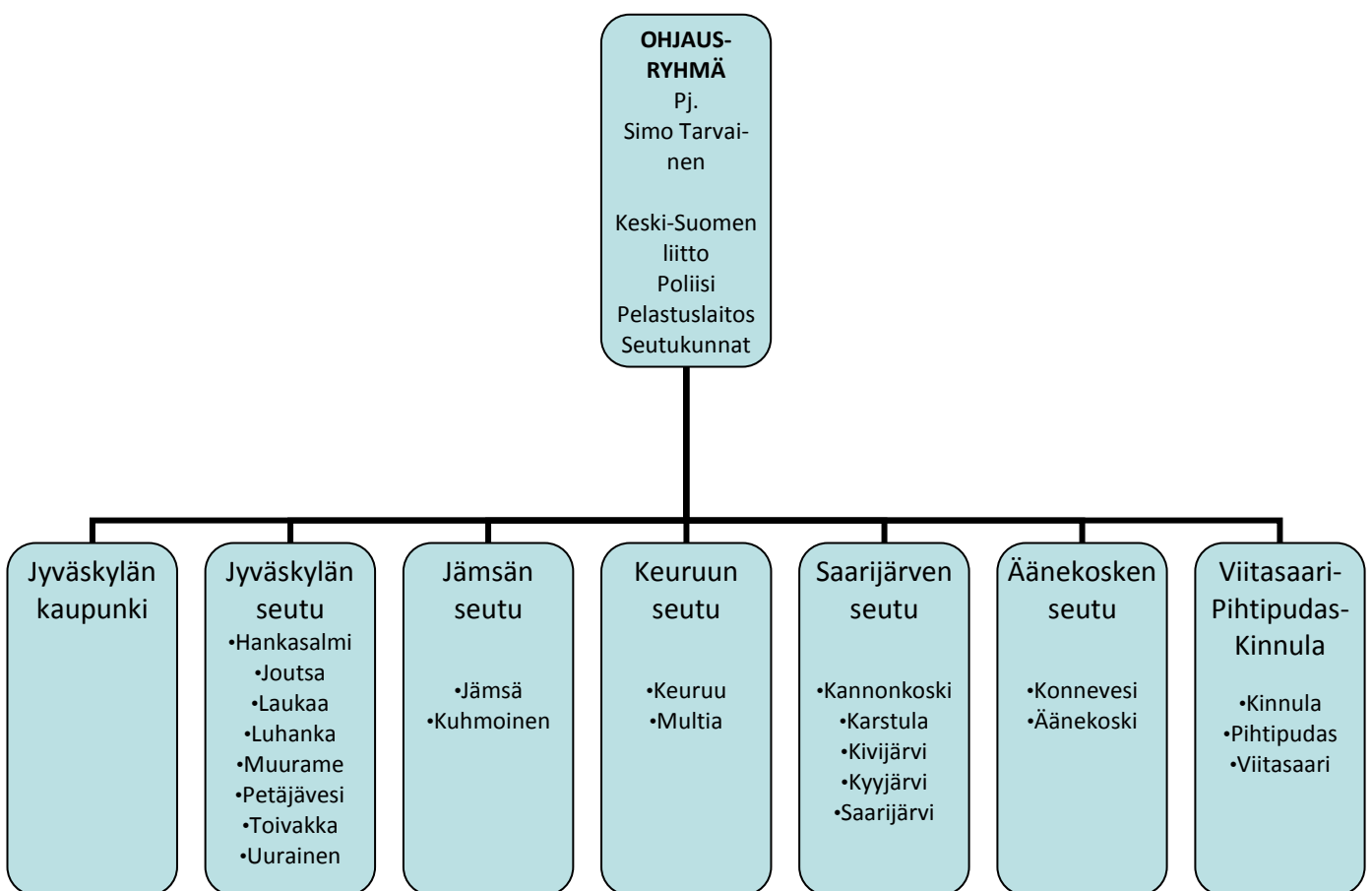
- Syrjäytymisestä johtuvat turvallisuushaasteet
- Arjen turvallisuushaasteet
 - Asumisen ja kodin lähiympäristön turvallisuus
 - Julkisten tilojen turvallisuus
 - Katuturvallisuus
 - Oppilaitosten turvallisuus
 - Työpaikkojen turvallisuus
 - Liikkumisen turvallisuus
- Yritystoiminnan turvallisuus
- Väkivallan ja rikosten uhka

Keski-Suomen turvallisuussuunnittelun ohjausryhmä sekä seudulliset työryhmät ovat laatineet ehdotukset seudullisen ja paikallisen turvallisuussuunnittelun edelleen kehittämiseksi turvallisuushaasteiden ja edelliskauden toimenpiteiden pohjalta. Näiden konkreettisten toimenpiteiden avulla pyritään aktivoimaan turvallisuustyö toimimaan paikallisella tasolla. Edellä mainittuihin teemoihin liittyen on valittu mittarit, joiden avulla seurataan Keski-Suomen turvallisuustilanteen kehittymistä ja näin ollen suunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden vaikuttavuutta.

3 TURVALLISUUSSUUNNITTELUN ORGANISOINTI

Keski-Suomen liitto, Keski-Suomen pelastuslaitos ja Keski-Suomen poliisilaitos pitivät joulukuussa 2008 alustavan ”ideariihen” ja keväällä 2009 yhteisen kokouksen, jossa keskusteltiin maakunnallisesta turvallisuussuunnitelmasta. Keski-Suomessa oli osassa kuntia tehty turvallisuussuunnitelmia, joiden taso oli vaihteleva. Tämä oli lähtöaskel Keski-Suomen turvallisuussuunnitelmalle, jossa maakunnallisesti tuotetaan turvallisuussuunnitelma ja jonka vetovastuu olisi Keski-Suomen liitolla. Edellisen suunnittelukauden lähestyessä loppuaan keväällä 2014, päätettiin Keski-Suomen maakunnan turvallisuussuunnittelua jatkaa samanlaisella mallilla myös tulevalle kaudelle.

Uudenlaisena pilottina maakunnan kehittämiseen asia valmisteltiin projektiksi ”Turvallinen Keski-Suomi”. Suunnittelutyötä ja myöhemmin sen vaikuttavuutta on ohjannut ohjausryhmä, johon kuuluvat Keski-Suomen kuntien kunnanjohtajat, poliisipäällikkö, pelastusjohtaja, Keski – Suomen liiton hallintopäällikkö, SPR:n, Liikenneturvan, Keski-Suomen pelastusalan liiton, Kriisikeskus Mobilen, Aluehallintoviraston ja ELY -keskuksen edustajat. Maakuntaan perustettiin seitsemän seutua (Jyväskylän kaupunki, Jyväskylän, Jämsän, Keuruun, Saarijärven ja Äänekosken seutu sekä Viitasaaren - Pihtiputaan ja Kinnulan - alue) ja näihin nimettiin seudulliset työryhmät.

Kuva 1. Maakunnallisen turvallisuussuunnittelun eri tahot ja seudulliset ryhmät

Keski-Suomen turvallisuussuunnittelun ohjausryhmä 20.11.2014		
Simo Tarvainen Pj.	Pelastusjohtaja	Keski-Suomen pelastuslaitos
Jarkko Jäntti	Riskienhallintapäällikkö	Keski-Suomen pelastuslaitos
Hannu Koponen	Maakunta-asiamies	Keski-Suomen liitto
Heli Leinonkoski	Kansliapäällikkö	Jyväskylän kaupunki
Teppo Sirniö	Kunnanjohtaja	Petäjäveden kunta
Tiina Löytömäki	Kunnaninsinööri	Multian kunta
Timo Rusanen	Kaupunginjohtaja	Saarijärven kaupunki
Janne Kinnunen	Kaupunginjohtaja	Viitasaaren kaupunki
Tommi Rautjärvi	Rakennuttajapäällikkö	Äänekosken kaupunki
Raimo Savela	Vs. tekninen johtaja	Keuruun kaupunki
Anna-Liisa Juurinen	Vt. hallintojohtaja	Jämsän kaupunki
Markku Luoma	Poliisipäällikkö	Sisä-Suomen poliisilaitos
Tuomo Viitaniemi	Ylikomisario	Sisä-Suomen poliisilaitos
Pasi Back	Ylikomisario	Sisä-Suomen poliisilaitos
Pasi Pirtala	Suunnittelupäällikkö	ELY-keskus
Leena Piippa	Aluepäällikkö	Liikenneturva
Jari Wilen	Toiminnanjohtaja	Keski-Suomen pelastusalan liitto
Tave Rautiainen	Valmiuspäällikkö	SPR / Vapepa
Tuija Hauvala	Johtaja	Kriisikeskus Mobile
Jussi Suojasalmi	Toimitusjohtaja	Sovatek-säätiö
Antero Kiviniemi	Vt. toimitusjohtaja	Keski-Suomen Yrittäjät
Riitta Pylvänen	Hankesuunnittelija	Keski-Suomen SOTE 2020-hanke
Sirpa Pekkarinen	Kyläasiamies	Keski-Suomen Kylät Ry
Projektihenkilöt vuonna 2014:		
Jari Lindholm	Komisario	Sisä-Suomen poliisilaitos
Anna-Mari Kosunen	Palomestari	Keski-Suomen pelastuslaitos/Keski-Suomen liitto

Kuva 2. Turvallisuussuunnittelun ohjausryhmän jäsenet

4 ARJEN TURVALLISUUDEN TOIMIJAT

4.1 Kunnat

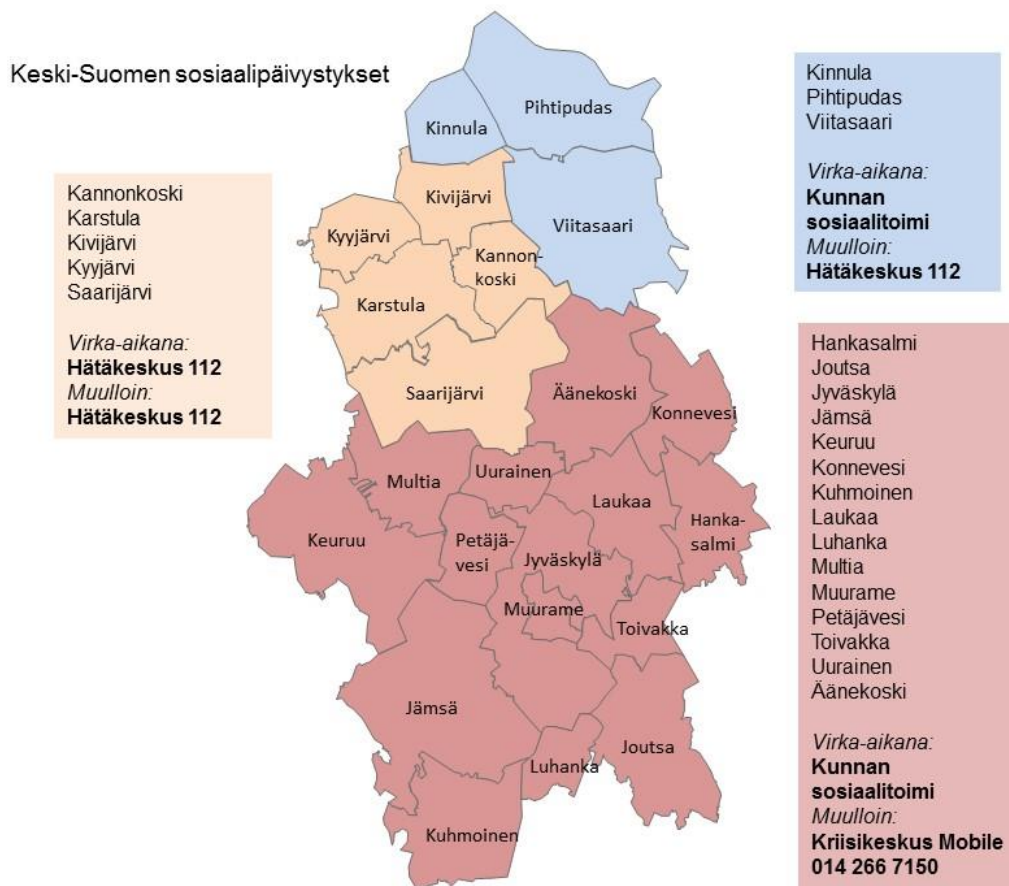
Kuntien rooli on keskeinen paikallisessa ja seudullisessa turvallisuussuunnittelussa. Maakuntaliiton johdolla laadittu turvallisuussuunnitelma pohjautuu seutukohtaisiin suunnitelmiin. Seudullinen suunnitelma tunnistaa paikalliset ongelmat ja mahdollistaa konkreettiset toimenpiteet niiden korjaamiseksi. Seutukunta-kohtaisessa suunnitelmassa esitetään eri hallintokuntien tehtävät ja vastuut.

Kuntien vastuu ja sitoutuminen turvallisuussuunnittelussa omalla alueella on erityisen tärkeää. Poikkiallinnollinen yhteistyö kuntien, viranomaisten, yritysten, yhdistysten sekä muiden toimijoiden kanssa on elintärkeä osa turvallisuustyötä. Kuntien ajantasaiset päihde-, nuorisotyö- ja vanhustyöstrategiat, sekä erilaiset projektit ovat tehokkaita keinoja turvallisuussuunnitelman toimenpiteiden toteuttamisessa.

Kuntien sosiaaliviranomaiset ovat laatineet normaaliajan häiriö- ja hätätilanteita varten valmiussuunnitelmat, joiden mukaan erilaiset ensihuollolliset ja psykososiaaliset tukipalvelut on järjestetty. Kouluilla, päivähoitolla ja muilla toimipisteillä sekä ympärivuorokautisesti avoimena olevilla yksiköillä on turvallisuussuunnitelmat ja usein myös erityiset kriisityön suunnitelmat.

Kunnilla on Sosiaalihuoltolain 13 §:n mukaan sosiaalipäivystyksen järjestämisvelvollisuus. Sosiaalipäivystyksellä vastataan kiireelliseen sosiaaliseen avuntarpeeseen erilaisissa kriisi- ja hätätilanteissa sekä ohjaamaan asiakasta saamaan muuta apua ja tarvittaessa valmistelemaan sekä tekemään viranomaispäätöksiä kaikkina vuorokauden aikoina ja viikonpäivinä. Sosiaalipäivystyksen asiakkaita ovat sosiaalisissa hätätilanteissa kaikki kiireellisesti hoivaa, turvaa ja apua tarvitsevat henkilöt. Vaara- ja uhkatilanteissa sekä onnettomuuksissa voidaan tarvita sosiaalipalveluja kiireellisesti.

Keski-Suomessa sosiaalitoimistojen aukioloaikoina (ma-pe klo 8.00–16.00) akuuteissa sosiaalisissa hätätilanteissa otetaan yhteys asiakkaan kotikunnan sosiaalitoimeen lukuun ottamatta Saarikkaa, jossa yhteys sosiaalipäivystykseen otetaan ympärivuorokautisesti hätäkeskuksen kautta. Sosiaalitoimistojen aukioloaikojen ulkopuolella sosiaalipäivystys Keski-Suomessa järjestetään kolmen sosiaalipäivystysrenkaan toiminnalla - Saarikan ja Viitaseudun päivystyksiin saa yhteyden hätäkeskuksen kautta ja Mobile-kuntien sosiaalipäivystyksikköön Kriisikeskus Mobilen kautta. Sosiaalitoimistojen aukioloaikojen ulkopuolisella ajalla tarkoitetaan arkiviikkona maanantaista perjantaihin kello 16.00–8.00 välistä aikaa ja ympärivuorokautisesti viikonloppuisin sekä juhlapyhinä. Sosiaalipäivystysalueet ovat Kriisikeskus Mobilen palvelukunnat, Saarikka ja Viitaseutu (ks. kartta).

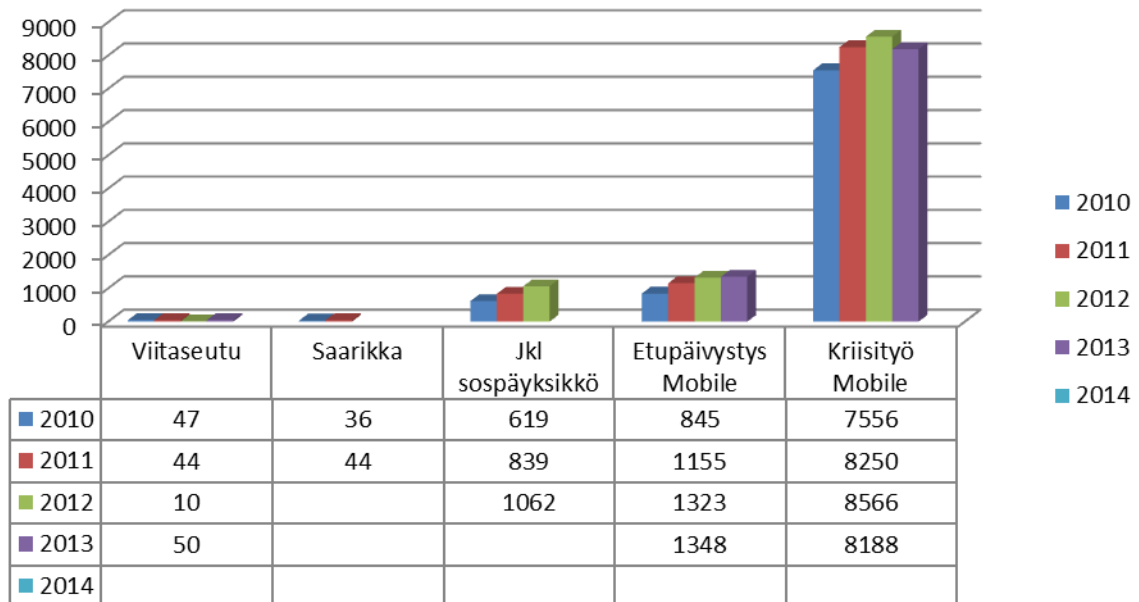

Kuva 3. Keski-Suomen sosiaalipäivystykset

Mobile-kuntien alueella toimii Jyväskylän sosiaalipäivystyksikkö, joka vastaa ko. kuntien alueella sosiaalitoimistojen aukioloaikojen ulkopuolella kiireellisistä sosiaalipalveluista. Sosiaalipäivystyksikön sosiaalityöntekijään saa yhteyden Kriisikeskus Mobilen kautta. Kriisikeskus Mobile toimii matalan kynnyksen yhteydenottoaikkana Mobile-kuntien alueella – traumaattisen tai elämän kriisin kohdannut tai sosiaalisessa hätätilanteessa oleva avuntarvitsija, hänen läheisensä tai eri viranomaistahot voivat ottaa yhteyttä tai tulla käymään 24 h/vrk (014-266 7150). Akuutissa kriisiauttamisessa keskitytään asiakkaan tukemiseen ja asian selvittelyyn keskusteluin sekä tuen tarjoamiseen mahdollisimman nopeasti ja joustavasti. Työmuotoja ovat mm. puhelimitse tehtävä kriisityö sekä asiakastapaamiset Kriisikeskuksessa, asiakkaan luona sekä laitospöytätyöt. Tarvittaessa asiakasta myös tuetaan ja ohjataan muihin palveluihin. Tilannekohtaisesti asiakasasioissa tehdään myös verkostotyötä.

Sosiaalipäivystyksen ja kriisikeskus Mobilen kautta saadaan tietoa kunta- ja aluekohtaisesti asukkaiden hyvinvoinnin tilasta ja se antaa suuntaa palvelujen kehittämiselle sekä ennaltaehkäisevälle työlle. Taulukosta 1 käy esiin yhteydenottomäärät sosiaalipäivystykseen ja Kriisikeskus Mobileen. Yhteydenottomäärät eivät sisällä sosiaalitoimistojen aukioloaikoina tulleita sosiaalipäivystysyhteydenottoja.

Sosiaalipäivystysten ja Kriisikeskus Mobilen tilastot yhteydenotoista

Taulukko 1. Sosiaalipäivystysten ja Kriisikeskus Mobilen tilastot yhteydenotoista

4.2 Keski-Suomen pelastuslaitos

Keski-Suomen pelastuslaitos on Jyväskylän kaupungin ylläpitämä liikelaitos, joka tuottaa Keski-Suomen maakunnan pelastustoimen palvelut 23 kunnassa. Lähtökohtana on tuottaa tehostetusti turvallisuuspalveluja huolehtimalla pelastustoimelle kuuluvista onnettomuuksien ennaltaehkäisystä, pelastustoiminnasta, öljyntorjunnasta ja väestönsuojelusta normaali- ja poikkeusoloissa. Pelastuslaitos on mukana turvallisuussuunnittelun toimenpiteiden konkretisoimisessa aktiivisesti omalla toiminnallaan.

Pelastustoimen lakisääteisten tehtävien lisäksi Keski-Suomen pelastuslaitos tuottaa sairaankuljetus-/ensihoidopalveluita Jyväskylässä, Muuramessa, Keuruulla, Petäjävedellä, Äänekoskella sekä Viitasaarella. Lisäksi pelastuslaitoksella on kaikkien kuntien kanssa sopimus ensivastepalveluista.

Pelastuslaitoksen arvot ovat:

- Inhimillisesti
- Ammatillisesti
- Luotettavasti

4.3 Sisä-Suomen poliisilaitos

Sisä-Suomen poliisilaitoksen toimialue muodostuu Pirkanmaan ja Keski-Suomen maakunnista. Keski-Suomessa lupa- ja poliisipalveluita kansalaisille tuotetaan hajautetusti seitsemästä eri toimipisteestä. Poliisilaitos vastaa poliisille lainsäädännössä määritellyistä tehtävistä yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueen yhteisöjen ja asukkaiden kanssa. Turvallisuusasioihin vaikutetaan kokonaisvaltaisesti mm. kuntaturvallisuusyhteistyöllä.

Poliisilaitoksen pyrkimyksenä on toimia siten, että kansalaiset luottavat poliisiin ja sen kykyyn ehkäistä häiriöitä ja onnettomuuksia sekä ennalta estää, paljastaa ja selvittää rikoksia. Tavoitteena on säilyttää yleisen järjestyksen ja turvallisuuden taso vähintään entisellään. Liikenneturvallisuustyössä poliisi on yksi toimija muiden liikenneturvallisuustyötä tekevien tahojen ohella. Syrjäytymisen aiheuttamia ongelmia ja haittoja vähennetään yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Poliisin hälytyspalveluiden saatavuus turvataan koko poliisilaitoksen alueella ja rikosten selvitystaso pidetään mahdollisimman korkeana. Talousrikollisuuden, järjestäytyneen rikollisuuden sekä muun vakavan rikollisuuden toimintaedellytyksiin puututaan tehokkaasti. Poliisin lupapalveluilla on tärkeä ennalta estävä merkitys yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisessä, rikostorjunnassa sekä liikenneturvallisuudessa.

Poliisilaitoksen arvot ovat:

- Oikeudenmukaisuus
- Ammattitaito
- Palveluperiaate ja
- Henkilöstön hyvinvointi

4.4 ELY- keskus

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Liikenne- ja infrastruktuurivastuualue vastaa Keski-Suomen maakunnan alueella valtion teiden tienpidosta kaikissa olosuhteissa. Normaalioloissa tien kunnossapito on Keski-Suomessa jaettu kuuteen alueurakkaan (Jyväskylä, Jämsä, Karstula, Keuruu, Pihtipudas ja Äänekoski). Jokaisella alueurakalla (hoidon alueurakoitsijalla) on kriisiajan valmiussuunnitelma (tienpidon valmiussuunnitelma).

Liikenneturvallisuuden edistämiseksi ELY-keskus suunnittelee ja toteuttaa liikenneturvallisuutta parantavia investointeja ja toimenpiteitä. Näiden ohjelmoinnin tueksi mm. analysoidaan onnettomuustilastoja. ELY-keskus tekee säännöllistä liikenneturvallisuusyhteistyötä muiden toimijoiden kanssa ja osallistuu liikenneonnettomuuksien tutkijalautakuntatyöhön. Yhteistyö maankäytönsuunnittelussa, kuntien liikenne-

turvallisuustyön tukeminen ja liikenteen nopeuksien sääntely ovat myös merkittäviä liikenneturvallisuuden vaikuttavia toimia.

4.5 Seurakunnat

Seurakunnat keskittyvät kansalaisten hengellisen että henkisen hyvinvoinnin edistämiseen ja vastuullisen elämäntavan vahvistamiseen.

Tähän kuuluvat mm. keskustelu- ja sielunhoitoapu ja seurakunnallisen toiminnan ylläpitäminen sekä normaalioloissa että kriisin kohdatessa sekä turvallisuuskasvatus. Kirkossa turvallisuuskasvatus toteutuu parhaiten rippikouluissa, mutta se voi alkaa jo päiväkerhoissa ja muissa lasten sekä nuorten toiminnoissa.

Diakoniatyön piirissä kohdataan vaikeassa elämäntilanteissa olevia ja tuetaan heidän arjen hallintaansa. Diakoniatyön periaatteena on tunnistaa yhteiskunnallisia muutoksia ja pyrkiä auttamaan niitä, joiden hätä on kaikkein suurin. Yksi osa diakoniatyötä on senioreiden kohtaaminen erilaisissa ryhmissä, kerhoissa ja yksityisesti kodissa. Näissä kohtaamisissa myös arjen turvallisuusasiat ovat toisinaan esillä. Seurakunta tekee myös työtä maahanmuuttajien parissa ja on yhteistyössä viranomaisten kanssa vaikuttamassa maahanmuuttajien kotiutumiseen Keski-Suomeen.

Viranomaisten ja seurakuntien yhteistyö korostuu ja konkretisoituu erityisesti kriisitilanteissa. Keski-Suomen maakunnan alueella toimii kirkon henkisen huollon ryhmä (HeHu). Ryhmä toimii yhteistyössä viranomaisten kanssa ja paikallisseurakuntien tukena suuronnettomuustilanteissa ja isommissa kriisitilanteissa. HeHun tehtävänä on antaa onnettomuuden uhreille ja heidän läheisilleen henkistä tukea. Tukea annetaan tarvittaessa myös pelastustyöhön osallistuvalla henkilöstöllä sekä kaikille, joita tapahtuma on koskettanut. Tuki on luonteeltaan palvelua, lähellä oloa ja ahdistuksen kohtaamista. Tärkeä osa kirkon henkistä huoltoa on mahdollisuus kokoontua kirkkoon hiljentymään ja osallistumaan hartauksiin sekä järjestää sielunhoitopäivystys tarvittaessa. Valmiusryhmän jäsenet kootaan seurakunnan työntekijöistä maakunnan alueen seurakunnista. Tällä hetkellä ryhmään kuuluu papistoa, diakoniatyöntekijöitä, lastenohjaaja ja perhetyöntekijä. Valmiusryhmää koulutetaan tehtäviin yhdessä sairaanhoitopiirin, viranomaisten ja hiippakuntien kanssa.

4.6 Elinkeinoelämä

Keski-Suomessa on runsaasti yritystoimintaa, joka koostuu isoista ja kansainvälisistä yrityksistä sekä pien- ja keskisuurista yrityksistä. Maakunnan vahvuudet ovat paperiteollisuus ja puutuoteteollisuus. Näillä aloilla osuus maakunnan työpaikoista on noin kaksinkertainen verrattuna koko maan vastaavaan osuuteen. Lähes yhtä vahvoja erikoistumisaloja ovat metsätalous sekä kone- ja laitteollisuus. Myös koulutuksen työpaikkaosuus on Keski-Suomessa selvästi suurempi kuin koko maassa.

Määrällisesti eniten työpaikkoja Keski-Suomessa on kuitenkin terveys- ja sosiaalipalveluissa. Seuraavaksi suurimmat työllistäjät ovat liike-elämän palvelut, koulutus, vähittäiskauppa, rakentaminen sekä kone- ja laitteollisuus. Lisäksi Keski-Suomen kunnat työllistävät ison joukon väestöstä ja ovat näin merkittävä työllistäjä. Normaaliolojen vakavat häiriötilanteet sekä informaatio- ja tietotekniikan haavoittuvuus aiheuttavat yrityksille turvallisuushaasteita.

Toisaalta yritykset tekevät osaltaan turvallisuustyötä maakunnassa kouluttamalla omaa henkilöstöään turvallisuusasioissa sekä osallistuvat normaaliolojen häiriötilanteissa toiminnan palauttamiseen normaalisti. Yritykset ja organisaatiot varautuvat omalta osaltaan yhteiskunnan erilaisiin normaaliolojen häiriötilanteisiin ja tukevat myös kuntien varautumista.

4.7 Järjestö- ja vapaaehtoistoiminta

Valtakunnallisesti Järjestöbarometri-selvitys tuottaa vuosittain ajankohtaisen kokonaiskuvan sosiaali- ja terveysjärjestöistä, niiden toiminnasta, toimintaedellytyksistä, toimintaympäristöstä sekä niiden kehityssuunnista valtakunnallisella ja paikallisella tasolla. Valtakunnallisia sosiaali- ja terveystoimen järjestöjä on 200 ja niillä on noin 300 piiriyhdistystä ja yli 8 000 paikallisyhdistystä. Toiminnassa on mukana lähes miljoona täysi-ikäistä henkilöä. Vastaavanlaista selvitystä yksin Keski-Suomen maakunnan järjestöjen tilasta ei tehdä.

Keski-Suomen Järjestöareena on keskisuomalaisen järjestöjen yhteenliittymä, joka on syntynyt järjestöjen omasta tarpeesta tuntee toisensa paremmin, tehdä yhteistyötä tiiviimmin ja parantaa järjestökentän vaikuttamismahdollisuuksia. Järjestöareena toimii keskisuomalaisen järjestöjen itsenäisenä yhteistyöelimenä Keski-Suomen liiton suuntaan välittäen järjestöjen näkökulmia maakunnan kehittämistyöhön. Järjestöareenan osallistujat löytyvät [Järjestöareenan internetsivuilta](#).

Muita turvallisuuden ja hyvinvoinnin parissa työskenteleviä yhdistyksiä Keski-Suomessa ovat muun muassa Liikenneturva, Kriisikeskus_Mobile, Suomen Punainen Risti, Keski-Suomen pelastusalan liitto Ry, Keski-Suomen kylät ry, Lastensuojelu- tai nuorisotyönjärjestöt (esim. Mannerheimin lasten suojeluliitto), potilasjärjestöt, vammaisjärjestöt, päihdejärjestöt, vanhus- ja eläkeläisjärjestöt, työllistymistä tukevat järjestöt, asumispalveluja tuottavat järjestöt, riistanhoito- ja metsästysseurat sekä muut kansanterveysjärjestöt.

Järjestö- ja vapaaehtoistyötä määrittävät pitkälti toimialakohtaiset rakenteet ja keskusliittojen tai piirien ohjaus (järjestötyön ammatillisuus, suunnitelmallisuus ja rahoitus). Paikallistasolla, paikallisissa yhdistyksissä ja toiminnallisissa yksiköissä tapahtuva kolmannen sektorin työ, vapaaehtoistoiminta ja kansalaisvaikuttaminen näyttäytyvät pitkälti kuitenkin käyttäjälähtöisesti ja paikkaperusteisesti.

Paikallisten yhdistyksien keinot turvallisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa

- yhdistysten keskinäinen yhteistyö
- paikallistietämys sekä asukkaiden ja kesäasukkaiden tunteminen

- käytännölliset tiedottamisväylät; puskaradiot, mopopojat, kyläkännykät, kyläläisten ja mökkiläisten palveluhakemistot ja yhteystietolistat
- kyläsuunnitelmat ja kylien turvallisuussuunnitelmat
- kylien turvallisuusyhteyshenkilöt
- käytäntö paikallisyhdistyksen järjestämän tapahtuman pelastussuunnitelmasta
- paikkatietokoordinaattitaulut yhteisöjen kokoontumistiloihin ja liikuntapaikoille
- kylätalon tai vastaavanlaisen kokoontumistilan turvallisuussuunnitelma
- kylätalon tai vastaavanlaisen kokoontumistilan manuaali (käyttö- ja huolto-ohjeet)
- kylätalon kotivararan kaltainen varasto ja toimiminen häiriötilanteissa kyläyhteisön kokoontumis- ja johtokeskuksena
- yhteisöjen ja kylien hälytysryhmät osana Vapepa-toimintaa
- yhteiset koulutukset ja harjoitukset
- kiinteistöjen ja tarvikkeiden yhteisöomistus ja ylläpito
- yhdistykset mukana kunnan hyvinvointikertomuksen suunnittelussa ja toteutuksessa
- lausuntoja paikallisina asiantuntijoina
- vertaistuki ja maallikkoapu, naapuriapu
- henkinen tuki ja jälkihoito yhteisön jäsenten keskuudessa

Paikalliset asukkaat muodostavat asuinalueen asiantuntijaryhmän, joka voi muodostaa yhtenäisen käsityksen alueen asioista, resursseista ja lähipalveluista. Kylissä toimivat paikallistoimijat, eri järjestöt ja yhdistykset, puolestaan laativat yhteistyössä keskenään kyläsuunnitelmia, paikallisia tahtoasiakirjoja, joissa tunnustetaan kehittämistarpeet ja niiden toteutumisaikataulu.

Esimerkiksi paikalliset kyläkohtaiset kyläsuunnitelmat viedään osaksi kuntien maaseutuohjelmia ja maakunnallinen kyläohjelma puolestaan osaksi maakuntaohjelmaa ja maakuntastrategiaa. **Laajasti ajatellen, yksittäinen kylä, sen asukkaat ja heidän laatima kyläsuunnitelma toteuttaa osaa suurta kokonaisuutta, joka tuottaa hyvinvointia asukkaille.** Kyläsuunnitelmassa alueen omat ihmiset määrittelevät heille tärkeät asiat, joilla edistetään asuinalueen elinvoimaa, asukkaiden terveyttä, hyvinvointia ja viihtyisyyttä sekä turvallisuutta. Osaksi kyläsuunnitelmaa voidaan tehdä turvasuunnitelma, nuorisopoliittinen ohjelma tms. mutta teemat voivat myös läpileikata itse kyläsuunnitelman.

4.8 Hätäkeskuslaitos - 112

Hätäkeskuslaitos tuottaa hätäkeskuspalvelut koko Suomessa lukuun ottamatta Ahvenanmaata. Sen kuu-desta hätäkeskuksesta marraskuussa 2014 perustettu Vaasan hätäkeskus palvelee Keski-Suomen maa-kuntaa kolmen pohjalaismaakunnan ohella.

Hätänumeroon 112 tulee soittaa aina kiireellisissä hätätilanteissa hengen, terveyden, omaisuuden tai ympäristön ollessa uhattuna tai vaarassa, tai jos on syytä epäillä näin olevan. Hätäpuheluun vastaa am- mattitaitoinen hätäkeskuspäivystäjä, joka arvioi avun kiireellisyyden saamiensa tietojen perusteella. Tar- vittaessa hän hälyttää paikalle poliisin, ensihoidon (ambulanssin) ja/tai pelastusyksiköitä tai välittää tehtä-

vän sosiaalipäivystäjälle. Hätäkeskustietojärjestelmä avustaa hätäkeskuspäivystäjää. Riskinarvio ja tehtävien välittäminen tehdään viranomaisilta saatujen ohjeiden mukaan. Apua antavat viranomaiset sekä tarvittavat yhteistyökumppanit hälytetään paikalle soittajan ilmoittaman paikkakunnan ja osoitteen perusteella. Omaan sijaintiinsa on aina hyvä kiinnittää huomiota esim. matkustaessaan.

4.9 Keski-Suomen sairaanhoitopiiri

Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin kuuluu 21 jäsenkuntaa. Maakunnan kunnista Jämsä ja Kuhmoinen eivät vuoden 2013 alusta lukien ole kuuluneet Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin. Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin tehtävänä on edistää keskisuomalaisten terveyttä ja toimintakykyä tarjoamalla tasokkaita erikoissairaanhoidon palveluja. Sairaanhoitopiiri vastaa keskisuomalaisten erikoissairaanhoidosta yhteistyössä muiden terveydenhuollon palveluja tuottavien organisaatioiden kanssa. Lisäksi sairaanhoitopiiri tuottaa perusterveydenhuollon päivystyspalveluita, psykiatrisia asumispalveluita sekä vastaa ensihoidon palvelujen järjestämisestä Keski-Suomen sairaanhoitopiirin alueella. Sairaanhoitopiirin liikelaitoksena toimii Keski-Suomen Seututerveyskeskus, joka vastaa perusterveydenhuollon palveluiden järjestämisestä kahdeksalle Keski-Suomen kunnalle.

Sairaanhoitopiiriin palvelut tuotetaan pääosin Keski-Suomen keskussairaalassa Jyväskylässä. Lisäksi psykiatrian avohoidon toimipisteitä on eri puolilla maakuntaa ja psykiatrian palveluita tuotetaan myös Keuruulla Juurikkaniemen sairaalassa. Keski-Suomessa on käynnissä uuden sairaalan suunnitteluhanke, jossa uudistetaan sairaalan toimintamallit ja rakennetaan uusi sairaalarakennus. Tähän toiminnalliseen kokonaisuuteen sijoitetaan myös Jyväskylän kaupungin perusterveydenhuollon toimintoja. Uuden sairaalan toimintamallit, prosessit ja IT-järjestelmät kehitetään tavoitteena integroida sosiaalitoimen, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palvelut Keski-Suomessa. Turvallisuusympäristön haasteet kasvavat kyberturvallisuus huomioiden. Uusi sairaalarakennus otetaan käyttöön vuonna 2020.

5 TURVALLISUUSTILANNE KESKI - SUOMESSA

Turvallisuus koskettaa jokaista. Tunne turvallisuudesta on omakohtainen, subjektiivinen näkemys, jonka ihminen muodostaa henkilökohtaisten olosuhteidensa, kokemustensa ja havaintojensa perusteella. Turvallisuuden tunteeseen vaikuttavat esimerkiksi erilaiset kokemukset tai uhkakuvat rikosten, tapaturmien tai onnettomuuksien uhriksi joutumisesta. Eri viranomaisten tai yhteisöjen mahdollisuudet puuttua näihin tekijöihin ennalta estävästi vaikuttavat ihmisen käsityksiin.

Turvallisuuteen liittyvät kiinteästi myös ihmisen hyvinvointiin tai viihtyvyyteen vaikuttavat asiat. Tällöin käsitys arjen turvallisuudesta laajenee. Esimerkiksi pelko sairastumisesta, työttömyydestä, taloudellisista ongelmista tai yksin jäämisestä voivat olla eniten turvallisuutta heikentäviä seikkoja. Oman kunnan tai asuinalueen toimijoiden mahdollisuudet vastata mainittuihin haasteisiin vaikuttavat ihmisen tyytyväisyyteen ja hyvinvoinnin tasoon.

Nykyiseen arkeen tuo oman lisänsä muuttuva ilmasto ja sen vaikutukset. Viime vuosina lisääntyneet rajut myrskytuhot sekä niistä aiheutuneet pitkät sähkö- ja tietoliikennekatkokset Keski-Suomessa ovat tuoneet lisää turvattomuutta. Tulevaisuudessa on syytä ottaa huomioon ilmaston muutoksen vaikutukset myös kansalaisten turvallisuuteen.

Turvallisuussuunnitelman päivitystyön yhteydessä yhdeksi keskeiseksi turvattomuutta lisääväksi tekijäksi nousi useilla alueilla palveluiden heikentyminen tai siirtyminen kauemmaksi omasta asuinpaikasta. Järjestöjen ja vapaaehtoisten tekemää työtä yksinäisyyden vähentämiseksi pidetään yleisesti ottaen tärkeänä, mutta samaan aikaan sitoutumisen määrä tällaiseen toimintaan laskee. Muita turvallisuuden tunnetta vähentäviä keskeisiä teemoja kunnissa olivat päihteiden käyttö ja sen seurannaisvaikutukset, rikollisuus sekä liikenteeseen liittyvät turvallisuus epäkohdat, kuten ylinopeudet.

Paloturvallisuuteen ja tapaturmiin liittyviä asioita pidettiin kokonaisturvallisuuden kannalta tärkeinä. Erityisesti tapaturmat aiheuttavat myös vuosittain merkittäviä yhteiskunnallisia kuluja, turvallisuuden tunteen heikkenemisen lisäksi.

5.1 Rikollisuus

5.1.1 Yleistä

Poliisin organisaatiouudistuksen (PORA III) myötä Keski-Suomen maakunta on kuulunut 1.1.2014 alkaen Sisä-Suomen poliisilaitokseen (= Pirkanmaan maakunta + Keski-Suomen maakunta). Organisaatiouudistuksen vuoksi kuluvan vuoden tilastoseuranta ei ole kaikilta osin täysin vertailukelpoinen aikaisempiin tilastoihin.

5.1.2 Katuturvallisuus

Rikollisuuden ja häiriöiden aiheuttamaa uhkaa turvallisuudelle voidaan kuvata mm. rikosten määrillä, poliisin hälytystehtävämäärillä sekä ns. katuturvallisuusindeksillä. Katuturvallisuusindeksi lasketaan väkivaltarikosten, liikennejuopumusrikosten ja vahingontekojen määrän perusteella. Näiden rikosten lukumäärää painotetaan niiden törkeysasteen mukaan ja suhteutetaan sitten asukaslukuun. Suurempi luku kuvaa parempaa turvallisuustilannetta. Keski-Suomen maakunnan turvallisuus on indeksin mukaan kehittynyt myönteiseen suuntaan vuosien 2011 - 2014 aikana. Indeksillä on parantunut erityisesti Keski-Suomen pohjoisella toiminta-alueella sekä myös Jyväskylän alueella. Eteläisellä toiminta-alueella indeksi on hieman laskenut vuoden 2013 tasosta.

suhteellinen arvo	2011	2012	2013	2014	VUOSI muutos
5683 Joutsan poliisiasema	128,23	176,32	283,42	130,01	-153,42
5684 Jyväskylän poliisiasema	83,56	79,54	87,36	90,98	3,62
JYVÄSKYLÄN ALUE	84,96	81,63	90,19	92,22	2,03
5685 Jämsän poliisiasema	97,83	86,89	109,41	106,27	-3,14
5687 Keuruun poliisiasema	118,71	115,19	120,42	111,29	-9,12
ETELÄINEN ALUE	105,16	96,29	113,54	108,21	-5,33
5693 Saarijärven poliisiasema	87,19	119,45	98,08	122,84	24,76
5696 Viitasaaren poliisiasema	91,76	92,15	107,61	98,95	-8,66
5699 Äänekosken poliisiasema	70,83	66,88	65,19	74,54	9,35
POHJOINEN ALUE	80,50	85,43	82,40	92,41	10,01
KESKI-SUOMI	86,51	84,33	91,27	94,32	3,05

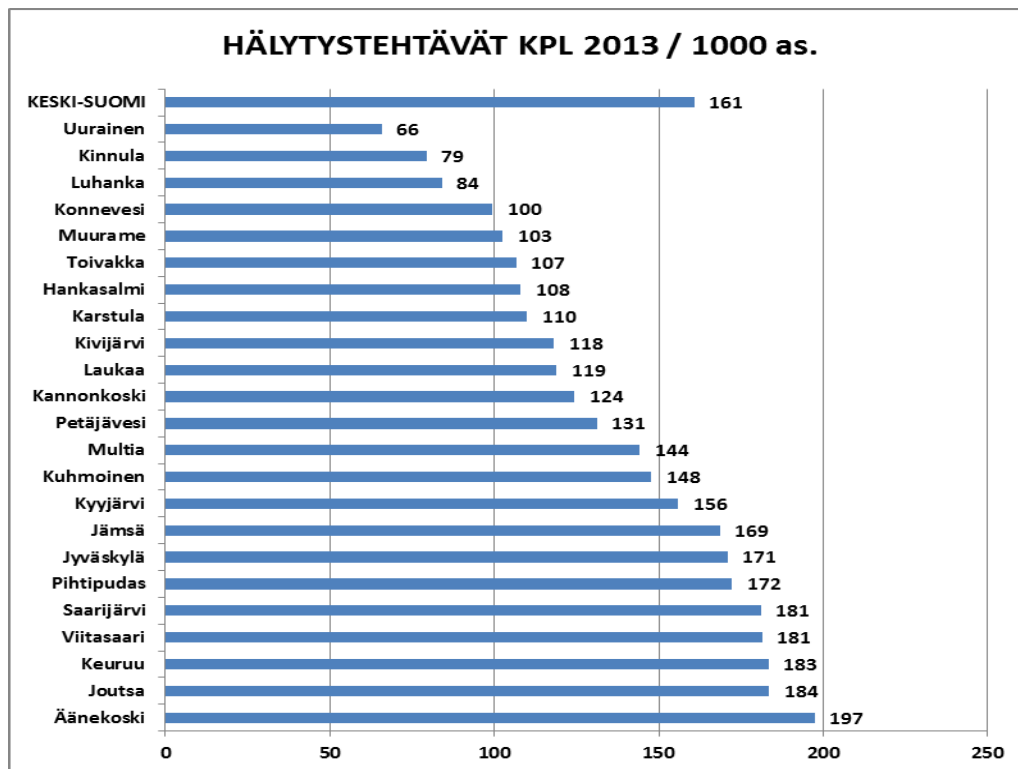
Taulukko 2. Katuturvallisuus Keski-Suomessa 2011 - 2014 (suurempi luku = parempi turvallisuus)

5.1.3 Hälytystehtävät

Hälytystehtävien kokonaismäärä vuonna 2013 hieman laskenut edellisistä vuosista, mutta vuoden 2014 aikana hälytystehtävien määrä Keski-Suomessa on kääntynyt tuntuvaan noususuuntaan. Lisäystä on tapahtunut kaikissa poliisin tehtävälajeissa. Suurimmat lisäykset lukumäärällisesti ovat tapahtuneet liikenneonnettomuudesta tai liikenteestä aiheutuissa tehtävissä sekä omaisuuden suojaan kohdistuneissa tehtävissä. Taulukossa 4 on esitetty hälytystehtävien määrät kunnittain asukaslukuun suhteutettuna.

Tehtava Lkm	2011	2012	2013	2014	VUOSI muutos
5683 Joutsan poliisiasema	1 241	1 263	1 226	1 582	356
5684 Jyväskylän poliisiasema	27 924	27 958	26 814	29 510	2 696
JYVÄSKYLÄN ALUE	29 165	29 221	28 040	31 092	3 052
5685 Jämsän poliisiasema	4 798	4 447	4 127	4 572	445
5687 Keuruun poliisiasema	3 176	2 995	2 722	2 712	-10
ETELÄINEN ALUE	7 974	7 442	6 849	7 284	435
5693 Saarijärven poliisiasema	3 059	2 721	2 913	3 180	267
5696 Viitasaaren poliisiasema	2 290	2 387	2 167	2 626	459
5699 Äänekosken poliisiasema	4 207	4 230	4 288	4 862	574
POHJOINEN ALUE	9 556	9 338	9 368	10 668	1 300
KESKI-SUOMI	46 695	46 001	44 257	49 044	4 787

Taulukko 3. Poliisin hälytystehtävät Keski- Suomessa 2011–2014

Taulukko 4. Poliisin hälytystehtävät tuhanta asukasta kohdin vuonna 2013

5.1.4 Rikosten määrät

Taulukossa 5 on kuvattu rikoslakirikosten määrä ja niiden jakautuma omaisuus- ja väkivaltarikoksiin poliisiasemittain. Pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna rikosten /rikoslajien kokonaismäärissä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Ilmoitettu Kpl		2011	2012	2013	2014	VUOSI muutos
OMAIUUSRIKOKSET	5683 Joutsan poliisiasema	172	199	165	224	59
	5684 Jyväskylän poliisiasema	7 119	7 337	6 516	7 441	925
	JYVÄSKYLÄN ALUE	7 291	7 536	6 681	7 665	984
	5685 Jämsän poliisiasema	626	701	538	573	35
	5687 Keuruun poliisiasema	410	395	338	338	0
	ETELÄINEN ALUE	1 036	1 096	876	911	35
	5693 Saarijärven poliisiasema	432	378	377	392	15
	5696 Viitasaaren poliisiasema	422	310	292	334	42
	5699 Äänekosken poliisiasema	751	717	717	713	-4
	POHJOINEN ALUE	1 605	1 405	1 386	1 439	53
	KESKI-SUOMI	9 932	10 037	8 943	10 015	1 072
HENKEEN JA TERVEYTEEN KOHDISTUNEET RIKOKSET	5683 Joutsan poliisiasema	48	25	23	42	19
	5684 Jyväskylän poliisiasema	1 340	1 392	1 264	1 245	-19
	JYVÄSKYLÄN ALUE	1 388	1 417	1 287	1 287	0
	5685 Jämsän poliisiasema	166	190	153	151	-2
	5687 Keuruun poliisiasema	92	103	94	107	13
	ETELÄINEN ALUE	258	293	247	258	11
	5693 Saarijärven poliisiasema	142	110	134	88	-46
	5696 Viitasaaren poliisiasema	100	90	78	81	3
	5699 Äänekosken poliisiasema	233	243	267	215	-52
HENKEEN JA TERVEYTEEN KOHDISTUNEET RIKOKSET	POHJOINEN ALUE	475	443	479	384	-95
	KESKI-SUOMI	2 121	2 153	2 013	1 929	-84
RIKOSLAKIRIKOKSET	5683 Joutsan poliisiasema	663	734	800	706	-94
	5684 Jyväskylän poliisiasema	14 551	14 645	13 542	14 333	791
	JYVÄSKYLÄN ALUE	15 214	15 379	14 342	15 039	697
	5685 Jämsän poliisiasema	2 071	2 153	1 836	1 936	100
	5687 Keuruun poliisiasema	1 542	1 278	1 207	1 042	-165
	ETELÄINEN ALUE	3 613	3 431	3 043	2 978	-65
	5693 Saarijärven poliisiasema	1 282	1 123	1 150	1 093	-57
	5696 Viitasaaren poliisiasema	1 393	1 170	1 273	1 309	36
	5699 Äänekosken poliisiasema	2 421	2 299	2 582	2 300	-282
	POHJOINEN ALUE	5 096	4 592	5 005	4 702	-303
	KESKI-SUOMI	23 923	23 402	22 390	22 719	329

Taulukko 5. Rikoslaki- ja omaisuusrikoksien sekä henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten määrät Keski-Suomessa

5.1.5 Nuorten tekemät rikokset

Taulukossa on esitetty nuorten tekemät rikokset ikäryhmittäin eriteltynä. Myönteisenä huomiona on se, että rikokset ovat olleet vuodesta 2011 lähtien laskusuunnassa kaikissa ikäryhmissä. Varsinkin ikäryhmissä 15-17-vuotiaat sekä alle 15-vuotiaat vähennystä on tapahtunut tuntuvasti. Näihin ikäryhmiin voidaan vaikuttaa myös lastensuojelullisilla toimenpiteillä.

Ilmoitettu epäilty rikoksina		2011	2012	2013	2014	VUOSI muutos
<= 14	5683 Joutsan poliisiasema	9	9	5	18	13
	5684 Jyväskylän poliisiasema	415	331	224	175	-49
	JYVÄSKYLÄN ALUE	424	340	229	193	-36
	5685 Jämsän poliisiasema	77	28	34	42	8
	5687 Keuruun poliisiasema	81	48	14	14	0
	ETELÄINEN ALUE	158	76	48	56	8
	5693 Saarijärven poliisiasema	41	31	3	10	7
	5696 Viitasaaren poliisiasema	32	13	11	20	9
	5699 Äänekosken poliisiasema	72	34	50	34	-16
	POHJOINEN ALUE	145	78	64	64	0
	KESKI-SUOMI	727	494	341	313	-28
15 - 17	5683 Joutsan poliisiasema	51	33	90	13	-77
	5684 Jyväskylän poliisiasema	1 220	1 220	961	795	-166
	JYVÄSKYLÄN ALUE	1 271	1 253	1 051	808	-243
	5685 Jämsän poliisiasema	191	174	202	212	10
	5687 Keuruun poliisiasema	157	141	117	88	-29
	ETELÄINEN ALUE	348	315	319	300	-19
	5693 Saarijärven poliisiasema	104	62	120	83	-37
	5696 Viitasaaren poliisiasema	113	76	55	60	5
	5699 Äänekosken poliisiasema	344	152	198	154	-44
	POHJOINEN ALUE	561	290	373	297	-76
	KESKI-SUOMI	2 180	1 858	1 743	1 405	-338
18 - 20	5683 Joutsan poliisiasema	60	67	61	40	-21
	5684 Jyväskylän poliisiasema	1 810	1 723	1 490	1 536	46
	JYVÄSKYLÄN ALUE	1 870	1 790	1 551	1 576	25
	5685 Jämsän poliisiasema	345	340	335	278	-57
	5687 Keuruun poliisiasema	202	155	193	113	-80
	ETELÄINEN ALUE	547	495	528	391	-137
	5693 Saarijärven poliisiasema	147	127	132	113	-19
	5696 Viitasaaren poliisiasema	204	129	148	197	49
	5699 Äänekosken poliisiasema	440	353	364	339	-25
	POHJOINEN ALUE	791	609	644	649	5
	KESKI-SUOMI	3 208	2 894	2 723	2 616	-107

Taulukko 6. Nuorten tekemät rikokset Keski-Suomessa 2011–2014

5.1.6 Ulkomaalaiset rikoksesta epäiltynä

Ulkomaalaisten tekemien rikosten määrä on kokonaisuudessaan kohtalaisen vähäinen ja myös rikosten määrä on vähenemään päin. Lukumäärällisesti suurin osa ulkomaalaisten tekemistä rikoksista on liikenerikoksia ja -rikkomuksia.

Ilmoitettu epäillyt rikoksina		2011	2012	2013	2014	VUOSI muutos
RE ULKOMAAN KANSALAINEN	5683 Joutsan poliisiasema	38	47	54	55	1
	5684 Jyväskylän poliisiasema	801	693	651	543	-108
	JYVÄSKYLÄN ALUE	839	740	705	598	-107
	5685 Jämsän poliisiasema	102	96	85	100	15
	5687 Keuruun poliisiasema	67	26	46	58	12
	ETELÄINEN ALUE	169	122	131	158	27
	5693 Saarijärven poliisiasema	35	40	46	37	-9
	5696 Viitasaaren poliisiasema	100	87	66	91	25
	5699 Äänekosken poliisiasema	111	100	137	122	-15
	POHJOINEN ALUE	246	227	249	250	1
	KESKI-SUOMI	1 254	1 089	1 085	1 006	-79

Taulukko 7. Ulkomaalaisten tekemät rikokset

5.2 Paloturvallisuus

5.2.1 Yleistä paloturvallisuudesta

Keski-Suomen maakunnan alueella on noin 5700 pelastustoimen tehtävää vuosittain. Suurin osa tehtävistä on liikenneonnettomuuksia, rakennuspaloja, ensivaste- ja vahingontorjuntatehtäviä, automaattisten paloilmoittimien tarkastustehtäviä sekä myös muita ihmisten ja omaisuuden auttamis- ja pelastustehtäviä. Keski-Suomen pelastuslaitoksen kaikista hälytystehtävistä alle 15 % liittyy erilaisiin tulipaloihin. Tulipaloja syntyy vuosittain Keski-Suomessa yhteensä noin 700 – 800. Tulipalojen määrässä ei tilastollisesti näyttäisi olevan merkityksellistä poikkeamaa eri vuosien välillä seitsemän vuoden seurantajakson aikana. (Pronto, taulukko 8 ja 9)

Tapahtumakunta	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Yhteensä
Hankasalmi	138	123	140	153	192	148	161	125	1 180
Joutsa	128	176	191	181	215	166	180	196	1 433
Jyväskylä	1 151	1 209	1 886	1 834	1 984	1 724	1 790	1 845	13 423
Jyväskylän mlk	549	529	0	0	0	0	0	0	1 078
Jämsä	300	331	444	413	515	448	549	491	3 491
Jämsänkoski	176	149	0	0	0	0	0	0	325
Kannonkoski	75	78	81	91	105	79	103	83	695
Karstula	100	86	110	123	126	93	124	98	860
Keuruu	310	289	269	331	350	314	362	275	2 500
Kinnula	57	44	61	64	75	66	70	72	509
Kivijärvi	52	57	34	93	95	88	98	68	585
Konnevesi	83	81	83	79	77	67	82	55	607
Korpilahti	217	206	0	0	0	0	0	0	423
Kuhmoinen	72	78	61	81	101	63	67	75	598
Kyyjärvi	96	85	104	118	99	83	110	72	767
Laukaa	342	391	380	369	463	410	459	358	3 172
Leivonmäki	58	0	0	0	0	0	0	0	58
Luhanka	37	36	37	50	44	26	43	29	302
Multia	87	75	67	96	79	66	94	66	630
Muurame	143	125	120	154	166	125	117	135	1 085
Petäjävesi	88	63	96	103	100	123	109	92	774
Pihtipudas	118	118	128	111	134	103	139	127	978
Pylkönmäki	36	27	0	0	0	0	0	0	63
Saarijärvi	233	231	293	300	262	245	269	251	2 084
Toivakka	106	65	51	92	121	86	108	66	695
Urainen	101	83	100	100	105	99	76	75	739
Viitasaari	181	155	184	217	230	175	224	222	1 588
Äänekoski	571	605	606	625	606	586	594	539	4 732
Yhteensä	5 605	5 495	5 526	5 778	6 244	5 383	5 928	5 415	45 374

Taulukko 8. Keski-Suomen pelastuslaitoksen hälytystehtävät 2007–2014

Vuosi	Rakennuspalo	Rakennuspalovaara	Maastopalo	Liikennevälinepalo	Muu tulipalo	Yhteensä
2007	290	0	177	124	186	777
2008	232	0	135	125	176	668
2009	162	199	181	96	162	800
2010	156	211	162	117	125	771
2011	144	214	158	113	168	797
2012	136	212	52	144	111	655
2013	119	189	152	113	134	707
2014	131	198	192	106	131	758
Yhteensä	1370	1223	1209	938	1193	5933

Taulukko 9. Tulipalot Keski-Suomessa 2007–2014

Taulukon huomautus: Rakennuspalot jaettiin 1.1.2009 alkaen varsinaisiin rakennuspaloihin ja syttymän asteelle jääneisiin rakennuspalovaaroihin, joissa palo ei ole levinnyt syystä tai toisesta syttymispisteestään rakennuksen rakenteisiin.

Verrattaessa Suomen paloturvallisuutta muihin maihin, nousee erityisesti esille henkilöturvallisuus. Suomen palokuolemialuvut ovat kansainvälisesti vertailtuna korkeita, keskimäärin 90 henkilöä kuolee tulipaloissa vuosittain. Tämä tarkoittaa yli kahta palokuollutta 100 000 asukasta kohden, muiden maiden vastaavan vertailuluvun ollessa reilusti alle kahden henkilön. Palokuolemista tapaturmaisista on 80 %. Näistä kuolemaan johtaneista tulipaloista yli 95 % tapahtuu asuin ympäristöissä. Siksi paloturvallisuustyön painopisteen tulee olla erityisesti asumisen paloturvallisuuden parantamisessa. Merkillä pantavaa on myös, että tahallaan sytytettyistä paloista aiheutuneiden palokuolemien määrä on lisääntynyt viime vuosina. (www.pelastustoimi.fi, 11.11.2014).

Yleisimmät syttymissyöt rakennuspaloissa ovat tupakointi, tahallinen sytyttäminen, huolimattomuus tulenkäytössä sekä sähkölaitteet. Yleisesti ottaen samat syyt ovat myös kuolemaan johtaneissa tulipaloissa. (www.pelastustoimi.fi, 11.11.2014).

5.2.2 Erityisryhmien asumisen paloturvallisuus

Yhteisenä tekijänä kaikille erilaisiin erityisryhmiin kuuluville tässä tarkastelussa on toimintakyvyn heikkeneminen jostakin syystä. Erehdykset ja unohdukset – Salliva asuin ympäristö opas (SPEK, 2007) laskee erityisryhmiin kuuluviksi vanhuksia, joiden toimintakyky on ikääntymisen seurauksena alentunut, psyykkisesti tai fyysisesti sairaat, vammaisryhmät sekä päihteiden ja lääkkeiden liikakäyttäjät, jotka tarvitsevat tukea asumiseen.

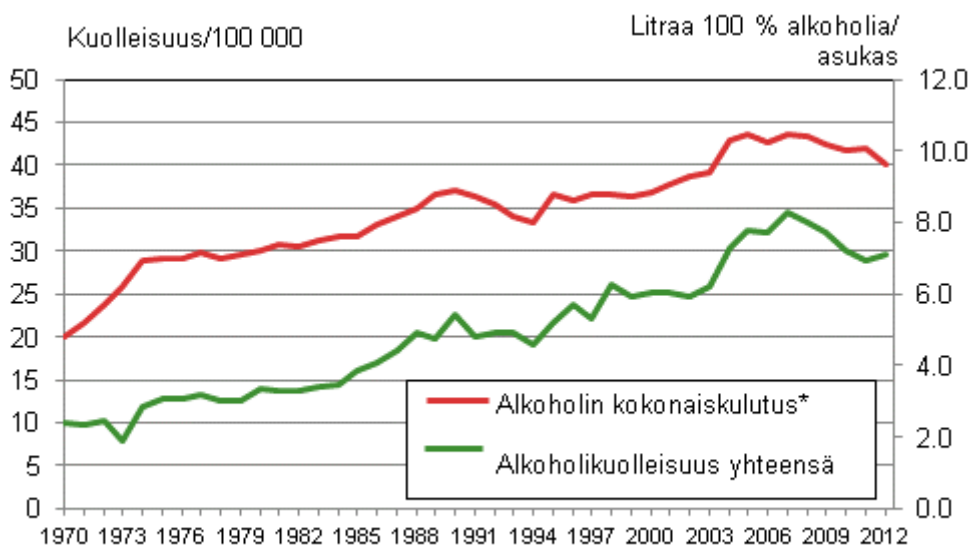
Heikentynyt toimintakyky aiheuttaa sen, että henkilöt eivät enää omatoimisesti pysty esimerkiksi poistumaan asunnostaan turvaan tulipalotilanteessa riittävän nopeasti. Suurin osa erityisryhmiin kuuluvista henkilöistä asuu tavallisissa asunnoissa. Suomen rakentamismääräyksissä oletuksena on, että asuinrakennuksessa asuvat ihmiset kykenevät havaitsemaan palon, reagoimaan siihen ja siirtymään turvaan pois palavasta asunnosta 2-3 minuutissa.

Tavoitteena kuitenkin on, että myös erityisryhmiin kuuluvat henkilöt voivat asua kotiloissa mahdollisimman pitkään. Tämä vuoksi kotona asumista tuetaan. Asumista tukevien yksilöllisten palvelujen puute sekä henkilökunnan vaihtuvuus heikentävät asumisturvallisuutta. Erityisryhmistä puhuttaessa on myös huomioitava iäkkäiden ja toimintakyvyltään heikompien määrän kasvun tulevana vuosina suurten ikäluokkien alkaessa ikääntyä.

Hoitolaitoksissa, palvelutaloissa ja ryhmäkodeissa piilee suuronnettomuuden vaara, koska henkilökunnan määrä näissä varsinkaan yöaikaan ei riitä takaamaan asukkaiden tai potilaiden turvallisuutta, eikä pelastuslaitos ennätä riittävän nopeasti avuksi. Tämän vuoksi palveluasumisen turvallisuuteen on viime vuosina kiinnitetty erityistä huomiota muun muassa asentamalla kohteisiin automaattinen sammutuslaitteisto. Työtä turvallisuuden parantamiseksi kuitenkin riittää edelleen.

5.3 Päihhteet

Alkoholin kokonaiskulutus on kolminkertaistunut kolmen vuosikymmenen aikana. Lukuisten tutkimusten mukaan alkoholin aiheuttamien haittojen kokonaismäärä kasvaa suorassa suhteessa kokonaiskulutukseen. Myös Suomessa alkoholihaittojen määrä on kasvanut samanaikaisesti kokonaiskulutuksen kanssa. Eniten juova 10 % suomalaisista juo puolet kaikesta Suomessa juodusta alkoholista. Valtaosa alkoholin aiheuttamista terveyshaitoista kohdistuu tähän ryhmään. Suurkuluttajia on 300 000 – 500 000 ja 80 – 90 % heistä on miehiä. Arviolta noin 20 % työikäisistä miehistä on alkoholin suurkuluttajia. Suurkuluttajista noin kolmannes on alkoholiriippuvaisia. Alkoholin kulutuksen kasvu 2000-luvulla on ollut yhteydessä alkoholiperäisten sairauksien ja alkoholikuolemien kasvuun. Vuonna 2012 alkoholiperäiset sairaudet ja myrkytykset olivat edelleen yleisin kuolinsyy työikäisten naisten ja miesten keskuudessa.

*Lähde: THL 2013.

Taulukko 10. Alkoholin kokonaiskulutus ja alkoholikuolleisuus

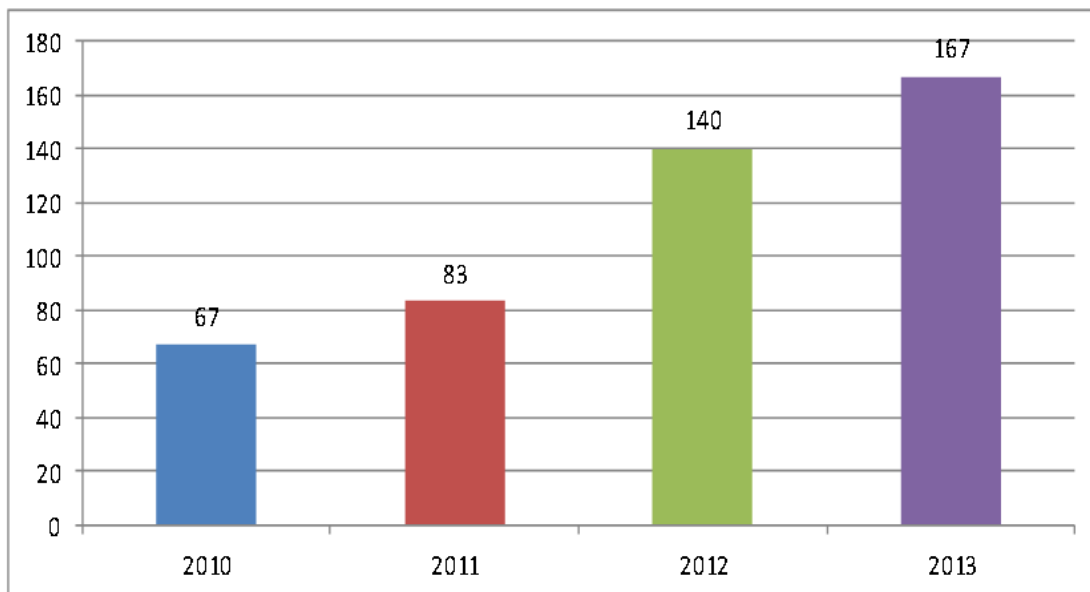
Alkoholinkäyttö on yhteydessä useisiin muihin haittoihin ja ongelmiin. Alkoholi on suurin yksittäinen tekijä väkivallan ja onnettomuuksien taustalla. Alkoholi on mukana noin neljänneksessä kuolemaan johtaneista tieliikenneonnettomuuksista ja noin 10 prosentissa kaikista tieliikenneonnettomuuksista. Alkoholi liittyy myös muihin onnettomuuksiin ja tapaturmiin (Turvallisempi huominen – Sisäisen turvallisuuden ohjelma 2012).

Poliisin tietoon tulleisiin henkirikoksiin syylliseksi epäillyistä noin 39 prosenttia ja pahoinpitelyrikoksiin syylliseksi epäillyistä noin 55 prosenttia on ollut alkoholin vaikutuksen alaisena vuonna 2012. Törkeisiin pahoinpitelyihin syylliseksi epäillyistä suurempi osa (64 %) on ollut alkoholin vaikutuksen alaisena kuin lievistä pahoinpitelyistä epäillyistä. Huumausainerikollisuus lisääntyi voimakkaasti 1990-luvulla. Samoin huumeiden käyttöön liittyvä oheisrikollisuus, kuten omaisuusrikollisuus, kasvoi. Vuosituhannen vaihteen jälkeen kasvu taittui, mutta muutaman viime vuoden aikana tilastoitu huumausainerikollisuus on ollut jälleen nousussa (Päihdetilastollinen vuosikirja 2013).

Päihteiden sekakäyttö on yleistä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen huumeasiakkaista keräämän tiedon mukaan 58 prosentilla oli ainakin kolme ongelmapäihdettä, joista opioidit olivat kolmen ongelmallisimman päihteen joukossa 65 prosentilla asiakkaista. Opioidien käyttäjien osuus hoitoon hakeutuneista huumeiden käyttäjistä on kasvanut voimakkaasti 2000-luvulla. Opioidit johtavat useammin vaikeisiin ongelmiin ja hoitoon hakeutumiseen kuin esimerkiksi kannabis.

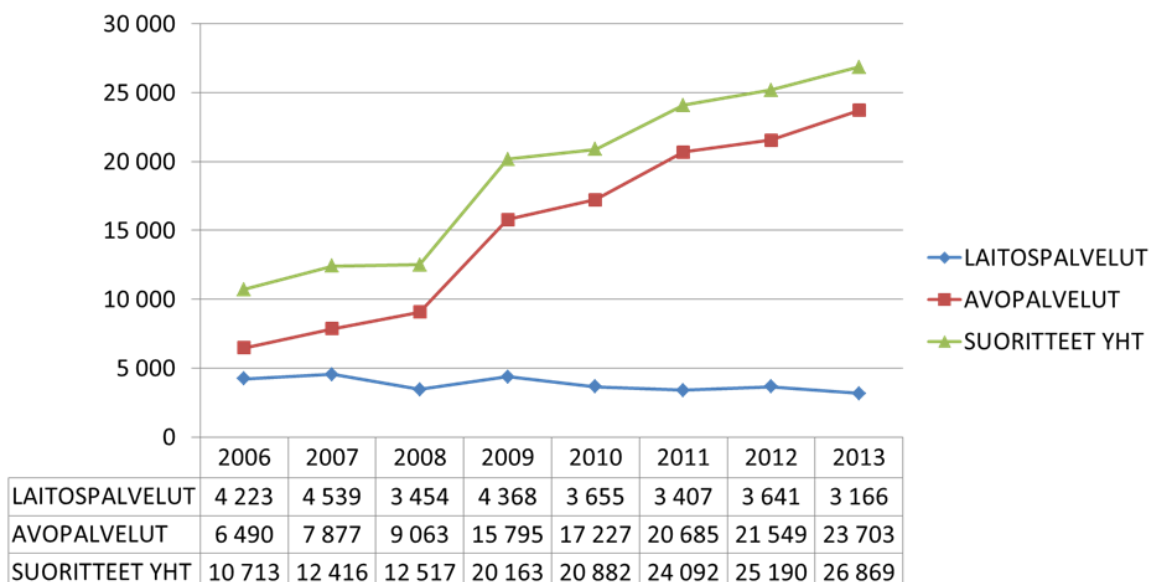
Hiljattain julkaistun yhteiskuntapolitiikka lehden artikkelin mukaan amfetamiinin ja opioidien käyttö on lisääntynyt vuodesta 2005 jopa kolminkertaisesti. Opioidiriippuvaisten määrän kasvu on näkynyt myös Keski-Suomessa. Sovatek-säätiöllä hoidossa olevien huumeidenkäyttäjien käyntimäärät ovat kasvaneet huomattavasti. Käyntimäärien valtava kasvu johtuu jyvaskyläläisten opioidiriippuvaisten korvaushoitoasiakkaiden määrän kolminkertaistumisesta vuodesta 2007 vuoteen 2013. Korvaushoidossa oli vuonna 2007 20 asiakasta ja vuonna 2014 70 asiakasta (tilanne 31.10.2014).

Vanhempien päihdeongelmat vaikuttavat merkittävästi lasten hyvinvointiin. Vuonna 2009 tehdyn selvityksen mukaan Sovatekin päihdepalveluissa asioivilla vanhemmilla oli yhteensä 1500 lasta. Vuodesta 2010 alkaen lastensuojelun ohjaamien päihdeperheiden osuus on lähes kolminkertaistunut.

Taulukko 11. Sovatek-säätiön lastensuojeluasiakkaiden lukumäärä 2010–2013

Päihdeasiakkaiden kokonaiskasvu on ollut merkittävää Sovatekin päihdepalveluissa. Keskisuomalaisten päihdeasiakkaiden avohoitokäyntien määrä on kasvanut vuodesta 2006 peräti 265 prosenttia.

Taulukko 12. Sovatek-säätiön päihdepalvelujen suoritemäärät 2006–2013

Keski-Suomessa päihtymyksen vuoksi kiinniotettujen määrä on pidemmällä aikavälillä ollut laskusuunnassa. Vuoden 2014 aikana vähennystä on tapahtunut erityisesti eteläisellä ja pohjoisella alueella, kun taas Jyväskylässä määrät ovat hieman kasvaneet vuoteen 2013 verrattuna. Päihdekiinnitoista valtaosa tapahtui Jyväskylän kaupungin alueella. Syynä kiinniotettujen vähenemiseen pitkällä aikavälillä ei ole päihdeongelmien väheneminen vaan toimintalinjan muuttaminen siten, että kiinnioton sijasta päihtyneet kuljetetaan enenevässä määrin kotiin tai vaihtoehtoisin säilytyspaikkoihin.

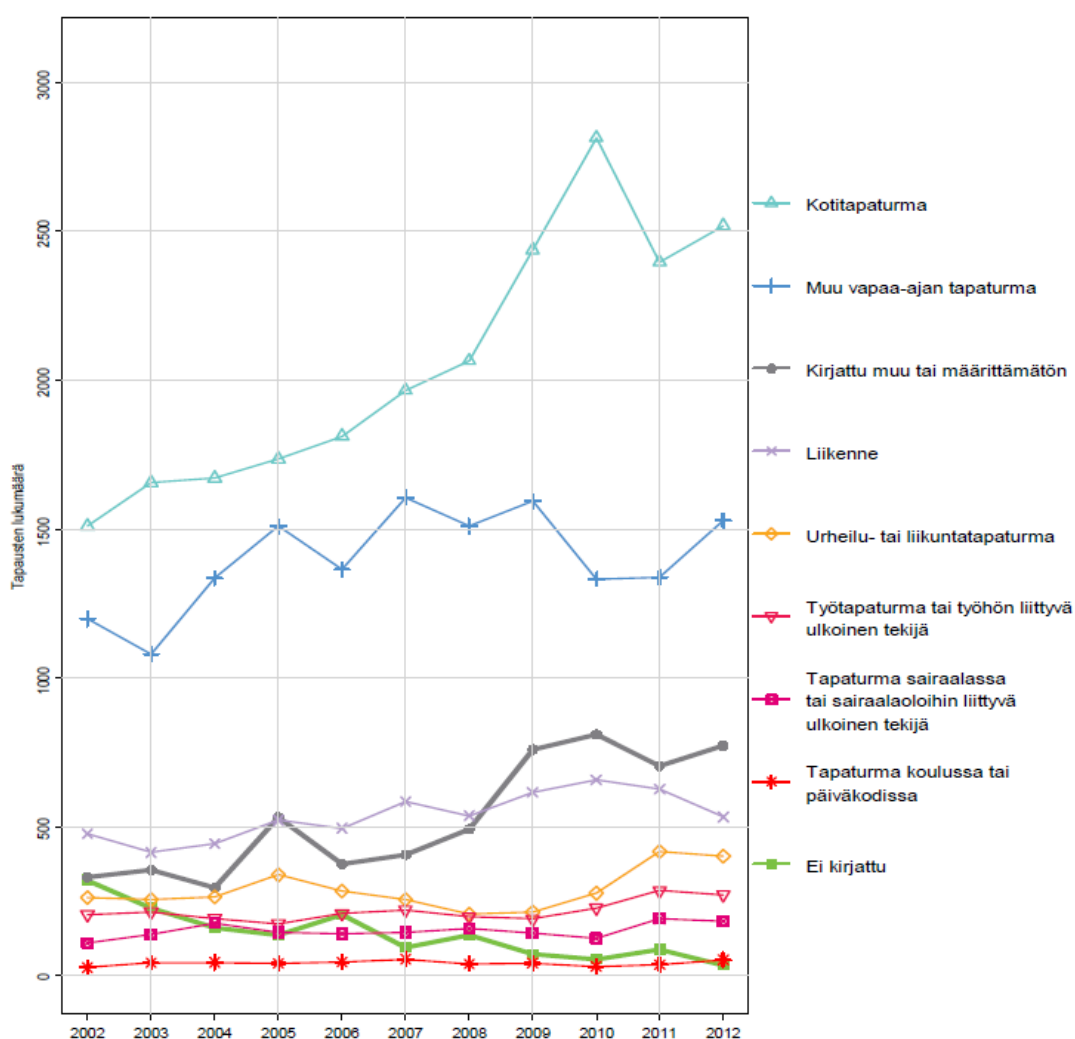
YJT KIP kiinniotettu	Alkoholi				
	2011	2012	2013	2014	Vuosimuutos
5683 Joutsan poliisiasema	29	34	35	61	26
5684 Jyväskylän poliisiasema	3196	3247	3042	3087	45
JYVÄSKYLÄN ALUE	3225	3281	3077	3148	71
5685 Jämsän poliisiasema	474	365	319	320	1
5687 Keuruun poliisiasema	171	176	137	88	-49
ETELÄINEN ALUE	645	541	456	408	-48
5693 Saarijärven poliisiasema	251	191	240	245	5
5696 Viitasaaren poliisiasema	92	109	54	88	34
5699 Äänekosken poliisiasema	405	349	298	248	-50
POHJOINEN ALUE	748	649	592	581	-11
KESKI-SUOMI	4618	4471	4125	4137	12

Taulukko 13. Päihdekiinniotot 2011–2014

5.4 Tapaturmat

Tapaturma määritellään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen määritelmään mukaan seuraavasti: ” Tapaturmassa äkillisen, odottamattoman ja tahattoman tapahtuman seurauksena henkilö menehtyy, loukkaantuu vakavasti tai saa lievemmän vamman.” Toisin sanoen tapaturmassa yhdistyy onnettomuus ja henkilön loukkaantuminen. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 11.11.2014).

Vuosittain suomalaisille tapahtuu 270 000 kotitapaturmaa ja 390 000 liukastumis- ja kaatumistapaturmaa. Suurin osa liukastumis- ja kaatumistapaturmista tapahtuu kotona tai kodin piha-alueella, noin 80 % kaikista kaatumisista. Vuonna 2012 tapaturmissa kuoli 2640 suomalaista. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 11.11.2014).

Taulukko 14. Tapaturmatyypit Keski-Suomessa vuosina 2002–2012

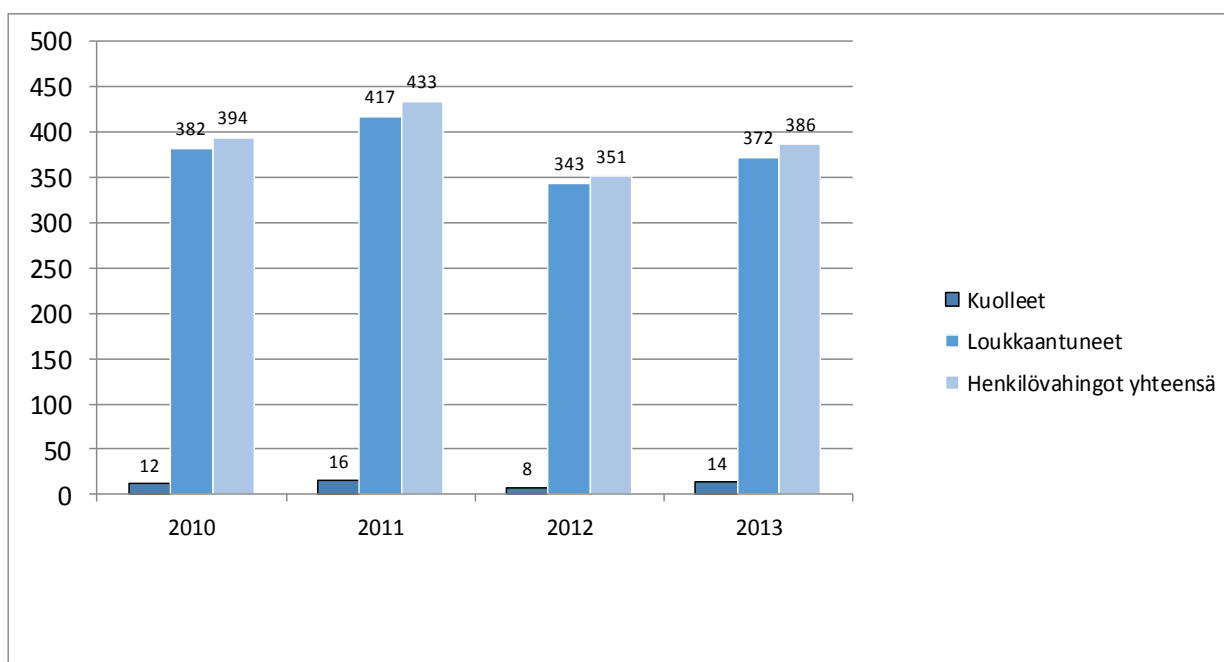
Keski-Suomessa tapahtuu eniten koti- ja vapaa-ajan tapaturmia (taulukko 14). Kotitapaturmia tapahtui vuonna 2012 n. 2500 kappaletta ja vapaa-ajan tapaturmia noin 1500 kappaletta. Nämä tapaturmia on yhteenlaskettuna enemmän kuin muita tapaturmia määriä yhteensä (liikenne, urheilu- ja liikuntatapaturmat, työtapaturmat, tapaturmat kouluissa, päiväkodeissa ja sairaaloissa). Alkoholi on yksi merkittävimmis-

tä taustatekijöistä tapaturmissa. Joka neljäs tapaturmaisista kuolemista sattui henkilöille, jotka olivat humalassa. Alkoholiin liittyvät tapaturmakuolemat jaetaan kahteen luokkaan: alkoholimyrkytyksiin sekä muissa tapaturmissa päihtyneenä kuolleisiin. Pitkät ja ketjuuntuneet hoitajaksot ovat merkittävä taloudellinen kustannus kunnille. Useimmat tapaturma- ja väkivaltapotilaat hoidetaan kirurgian erikoisalalla, mikä aiheuttaa kalliita erikoissairaanhoidon kustannuksia kunnalle. Näistä syistä johtuen turvallisuustyötä tuleekin panostaa tapaturmien ehkäisyyn, erityisesti painottuen koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyyn.

5.5 Liikenneturvallisuus

Keski-Suomessa kolaroidaan hieman harvemmin kuin muualla Suomessa. Vuonna 2012 vakuutusyhtiöt korvasivat Keski-Suomessa 4939 liikennevahinkoa (17,9 vahinkoa/1000 asukasta), kun koko maassa korvattiin 105 680 vahinkoa (19,5 vahinkoa/1000 asukasta). (Lähde: Vakuutusyhtiöiden liikennevahinkotilasto 2012, Vakuutusyhtiöiden liikenneturvallisuustoimikunta VALT)

Vuonna 2013 Keski-Suomen tieliikenteessä kuoli 14 ihmistä (5,1 kuollutta/100 000 henkeä kohti) ja loukkaantui 372 ihmistä (135 loukkaantunutta/100 000 henkeä kohti). Kuolleiden ja loukkaantuneiden lukumäärät ovat hieman valtakunnan tasoa korkeampia (4.8 kuollutta/100 000 henkeä kohti ja 123 loukkaantunutta 100 000 henkeä kohti). Eniten liikennekuolemia ja loukkaantumisia tapahtuu henkilöautojen kuljettajille ja matkustajille. Nuorten 15–24 – vuotiaiden osuus henkilövahingoissa on kaikkein suurin. Suistumisonnettomuudet ovat yleisin henkilövahinkoja aiheuttanut onnettomuustyyppi. Rattijuopumusonnettomuuksissa kuolee Keski-Suomessa vuosittain noin viisi henkilöä ja loukkaantuu noin 37 henkilöä vuosittain. (Lähde: Tieliikenneonnettomuudet 2013, Tilastokeskus ja Liikenneturva)

Taulukko 15. Tieliikenteessä kuolleet ja loukkaantuneet Keski-Suomessa 2010–2013

Liikenteen ilmapiirimittauksissa kuljettajia haastatellaan heidän käsityksistään liikenteestä. Kuljettajat arvioivat sitä, onko liikenteen ilmapiiri heidän mielestään parantunut, huonontunut vai pysynyt ennallaan viimeisen puolen vuoden aikana. Keski-Suomea koskevat tiedot sisältyvät Länsi-Suomen tuloksiin. Vuonna 2013 Länsi-Suomen vastaajista 26 % koki liikenteen ilmapiirin huonontuneen ja 7 % parantuneen viimeisen puolen vuoden aikana. Liikenteen kielteisistä piirteistä koettiin lisääntyneen etenkin lähellä perässä roikkumisen, riskinoton ohituksissa ja malttamattomuuden ruuhkissa. (Lähde: Liikenteen ilmapiiri 2013, Liikenneturva)

Liikenneturvan liikennekäyttäytymisen seurannat Keski-Suomessa tehdään Jyväskylän seudulla. Vuoden 2014 seurannoissa taajamissa 93 % kuljettajista ja matkustajista käytti henkilöauton etupenkillä turvavyötä ja taajaman ulkopuolella vastaava luku oli 95 %. Takapenkillä turvavyötä käytti 88 %. Vuoden 2014 seurantojen mukaan Jyväskylän seudulla noin 40 % pyöräilijöistä käytti kypärää. Vuoden 2013 seurannoissa heijastin löytyi noin puolella jalankulkijoista ja 55 % pyöräilijöistä käytti valoa pimeään aikaan. (Lähde: Liikennekäyttäytymisen seuranta 2013 ja 2014, Liikenneturva)

Keski-Suomen poliisilaitoksen alueella rattijuopumusrikosten määrässä on tapahtunut lievää laskua kolmen viime vuoden aikana verrattuna vuoden 2011 lukemiin. (Poliisin tilastot, 2015).

Ilmoitettu Kpl		2011	2012	2013	2014	VUOSI muutos
RATTJUOPUMUS	5683 Joutsan poliisiasema	11	5	7	12	5
	5684 Jyväskylän poliisiasema	224	200	201	205	4
	JYVÄSKYLÄN ALUE	235	205	208	217	9
	5685 Jämsän poliisiasema	75	78	77	74	-3
	5687 Keuruun poliisiasema	42	29	31	18	-13
	ETELÄINEN ALUE	117	107	108	92	-16
	5693 Saarijärven poliisiasema	20	14	16	17	1
	5696 Viitasaaren poliisiasema	20	14	20	26	6
	5699 Äänekosken poliisiasema	41	41	48	47	-1
	POHJOINEN ALUE	81	69	84	90	6
	KESKI-SUOMI	433	381	400	399	-1
	TÖRKEÄ RATTJUOPUMUS	5683 Joutsan poliisiasema	19	22	16	21
5684 Jyväskylän poliisiasema		327	278	254	249	-5
JYVÄSKYLÄN ALUE		346	300	270	270	0
5685 Jämsän poliisiasema		86	81	65	78	13
5687 Keuruun poliisiasema		53	40	30	36	6
ETELÄINEN ALUE		139	121	95	114	19
5693 Saarijärven poliisiasema		53	42	38	58	20
5696 Viitasaaren poliisiasema		44	46	41	44	3
5699 Äänekosken poliisiasema		64	61	51	55	4
POHJOINEN ALUE		161	149	130	157	27
KESKI-SUOMI		646	570	495	541	46

Taulukko 16. Rattijuopumukset Keski-Suomessa 2011 – 2014

5.6 Syrjäytyminen

Syrjäytyminen ja köyhyys aiheuttavat inhimillistä kärsimystä, terveyseroja ja eriarvoisuutta. Osaa ihmisistä uhkaa pysyvä syrjäytyminen ja yhteiskunnan ulkopuolelle jääminen. Syrjäytyminen voi olla seurausta muun muassa työttömyydestä, köyhyydestä, mielenterveysongelmista, päihdeongelmista tai joutumisesta yhteiskunnallisten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelle. Syrjäytyminen estää ihmisiä osallistumasta täysipainoisesti normaaleihin yhteiskunnan toimintoihin. Tuloerojen kasvu ja heikentynyt taloudellinen tilanne heikentää entisestään syrjäytymisuhan alla olevien ihmisten ja kokonaisten perheiden osallisuuden mahdollisuuksia yhteiskunnassa.

Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa 2012–2015 todetaan syrjäytymisen olevan sisäisen turvallisuuden keskeisin uhka. Syrjäytymiseen liittyy usein päihteiden ongelmakäyttöä. Runsas päihteiden käyttö yhdessä muiden syrjäytymistä edistävien tekijöiden kanssa saattaa nopeuttaa ja kärjistää yksilön elämänhallinnan menettämistä ja ajautumista yhteiskunnan ulkopuolelle. Syrjäytyminen vaikuttaa yksilön, hänen lähipiirinsä ja laajemmin yhteiskunnan turvallisuuteen.

Työttömyys ja muut toimeentuloa vaikeuttavat ongelmat kuten ylivelkaisuus lisäävät yksilöiden välisiä tuloeroja, köyhyyttä ja syrjäytymisriskiä. Syrjäytymisuhkaa lisäävät myös heikko koulutustaso, osaamisvalmiuksien ja harrastusten puute. Syrjäytyminen voi ilmentyä myös osallistumattomuutena yhteiskunnalliseen toimintaan. Syrjäytyminen johtaa usein pitkittyessään ihmisen eristäytymiseen ympäröivästä yhteiskunnasta ja ihmissuhteiden katkeamiseen. Ongelmien periytyminen eli ylisukupolvinen syrjäytyminen on huolestuttava ilmiö. Ylisukupolvisessa syrjäytymisessä vanhempien elämäntapa ja asenteet siirtyvät lapsille. Lasten ja nuorten ongelmia saattaa syventää puuttuva aikuisuus ja vanhemmuus. Myös alkoholin käyttö lisää riskiä väkivallan käyttöön perheen sisällä ja lähisuhteissa. Perheessä esiintyvä väkivalta kohdistuu usein myös lapsiin. Väkivallan uhriksi joutuneen lapsen riski alkamaan itse käyttämään väkivaltaa on suuri.

Syrjäytymistä on eri ikäryhmissä. Suomessa on noin 110 000 20 – 29-vuotiasta nuorta, jolla ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa. Toisen asteen tutkinnon puute on merkittävin yksittäinen tekijä työmarkkinoilta ja yhteiskunnasta syrjäytymisessä. Yhteiskunnasta syrjäytyneitä, ilman toisen asteen tutkintoa olevia nuoria on noin 40 000, joista täysin tilastojen ulkopuolisia ”kadonneita” on noin 25 000. He muodostavat syrjäytyneiden ns. ”nuorten kovan ytimen”, koska he eivät ole koulutuksessa, työelämässä tai edes työnhakijoina (TEM raportteja 8/2012). Syrjäytyminen periytyy voimakkaasti. Koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten vanhemmista noin puolet on itsekin ulkopuolisia tai työttömiä.

Syrjäytymisen riskejä ei voida koskaan kokonaan poistaa, mutta riskien toteutumisesta aiheutuvien ongelmien laajuutta ja syvyyttä sekä syrjäytymisriskien kasautumista yksilötasolla voidaan vähentää sosiaali-, terveys-, koulutus-, työllisyys-, asunto- ja talouspoliittisten toimenpiteiden avulla. Syrjäytymisen käsitteellisenä vastakohtana on sosiaalisen osallisuuden toteutuminen. Sosiaalisen osallisuuden edistämiseksi pyritään siihen, että yhteiskunnan toiminnoista syrjään jääneet tulevat uudelleen osallisiksi näistä toiminnoista, kuten työstä, vapaa-ajan harrastuksista, koulutuksesta ja kulttuurielämästä.

6 KESKI-SUOMEN TURVALLISUUSTOIMENPITEET

Keski-Suomen maakunnan turvallisuussuunnitelman pääpaino on seitsemän eri seudun turvallisuustoimenpiteissä. Painopisteen ollessa seutukunnallisessa turvallisuustyössä pyritään tilanteeseen, jossa toimenpiteet kohdistuvat mahdollisimman paljon käytännön toimintaan ja suunnitelmassa määriteltyjen tavoitteiden toteutumiseen.

Jokaisella seudulla on valittu omat turvallisuuden painopistealueet. Painopistealueita on valittu seutukunnittain 2-5 kappaletta. Painopistealueet on valittu aiemman suunnitelmakaudella (2011–2014) tehdyn turvallisuustyön pohjalta ja niitä on tarkennettu uudelle kaudelle. Myös uusia painopisteitä on nostettu täydentämään turvallisuustyötä seutukunnista esille tulleiden turvallisuushaasteiden pohjalta. Erilaisia painopistealueita koko maakunnan alueella on 17 erilaista. Nämä on lueteltuna alla. Osa valituista painopistealueista eri seutukuntien välillä ovat samoja, mutta niitä on haluttu kuvata erilaisin otsikoin.

Seutukunnissa on valittu seuraavia painopisteitä:

- Arjen turvallisuuden parantaminen
- Erityisryhmien asuinturvallisuuden parantaminen
- Henkilö- ja paloturvallisuuden kehittäminen
- Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien vähentäminen
- Koulu- ja oppilaitosturvallisuus
- Kuntalaisten hyvinvoinnin tukeminen
- Kuntaturvallisuuden parantaminen
- Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen
- Liikenneturvallisuuden parantaminen
- Nuorten syrjäytymisen ehkäisy
- Onnettomuuksien ja tapaturmien ehkäisy
- Päihdehaittojen sekä lähisuhdeväkivallan ehkäisy
- Päihdeongelmien ja syrjäytymisen ehkäisy
- Perheiden hyvinvoinnin parantaminen
- Rikosten torjunta
- Turvattomuuden ennaltaehkäisy
- Väkivallan ehkäisy

Keskeisimmiksi kehittämiskohteiksi maakunnassa nousivat liikenneturvallisuuden parantaminen, lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyvät asiat sekä päihdehaittojen vähentäminen. Nämä kolme teemaa nousivat useimmissa seutukunnissa esille joko painopistealueen valintana tai niihin liittyvät toimenpiteet sisällytettiin toiseen painopisteeseen.

JYVÄSKYLÄN KAUPUNGIN TURVALLISUUSTOIMENPITEET

2015 – 2018

KESKI-SUOMEN LIITTO
Regional Council of Central Finland

6.1 Jyväskylän kaupungin turvallisuustoimenpiteet 2015–2018

6.1.1 Johdanto

Jyväskylän kaupungin turvallisuussuunnitelma on valmisteltu osana Keski-Suomen Liiton koordinoimaa maakunnallista turvallisuussuunnittelua. Ensimmäinen maakunnallinen suunnitelma tehtiin vuonna 2011 ja nyt tehty suunnitelma on ensimmäisen suunnitelman päivitetty versio.

Jyväskylän kaupunki on yksi Suomen merkittävistä kasvukeskuksista, ja sen väkiluku kasvaa reilun 1000 henkilön vuosivauhtia. Vuoden 2014 alussa Jyväskylän kaupungin väkiluku oli 134 658, jossa on lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna 1176 henkilöä. Kaupungin pinta-ala on 1 466,5 km², josta maa-alueita 1 171,0 km². Asuntokuntia kaupungissa on 66 029, ja niiden keskipinta-ala on 2,00 henkilöä. Yhden henkilön asuntokuntia on 28 658. Työpaikkoja kaupungissa on yli 61 500. Keskimääräiset tulot vuonna 2012 tulonsaajaa kohden olivat 25 593 €/vuosi, ja työttömyysaste lokakuussa 2014 oli 15,9 %.

6.1.2 Turvallisuussuunnitelman tarkoitus ja tavoitteet

Turvallisuussuunnitelma on väline ennalta ehkäisevän työn lisäämiseksi ja edelleen kehittämiseksi. Lähtökohtana Jyväskylän turvallisuussuunnitelmalla on kaupunkilaisen turvallisuuden parantaminen. Keskeinen osa turvallisuuden osa-alueista on kaupunkiorganisaation vastuulla. Kaupunki on ottanut johtovastuun turvallisuussuunnittelun toteuttamisesta, mutta suunnitelma on tehty yhteistyössä viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa.

Jyväskylän turvallisuussuunnitelman on tarkoitus toimia sateenvarjona, joka kokoaa yhteen jo olemassa olevat hankkeet, suunnitelmat ja ohjelmat, jolloin muodostuu kokonaiskuva turvallisuuden ylläpidosta ja kehittämisestä. Kaupunkilaisten turvallisuuden ylläpito ja parantaminen on kuitenkin monen toimijan yhteistyötä, ja turvallisuussuunnitelman tavoitteena onkin sujuva ja suunnitelmallinen yhteistyö eri toimijoiden kesken.

Kaupunkien turvallisuushaasteet ovat muuttuneet ja moninaistuneet. Niiden ratkaiseminen edellyttää lähes aina useamman eri toimijan välistä yhteistyötä. Hyvä sisäinen turvallisuus syntyy monen eri tekijän yhteisvaikutuksesta. Turvallisuutta edistävät turvallinen koti-, asuin- ja työympäristö, toimivat peruspalvelut, hyvin suunniteltu liikenneympäristö, avun saanti silloin, kun sitä tarvitaan, ja varmuus siitä, että rikoksiin syyllistyneet joutuvat edesvastuuseen teoistaan.

Turvallisuussuunnittelulla on yhtymäkohtia myös valmiussuunnitteluun, jonka perusta on valmiuslaissa. Turvallisuussuunnittelu ja valmiussuunnittelu ovat osa laajaa turvallisuuskokonaisuutta, mutta niillä on eri tehtävä ja tarkoitus. Turvallisuussuunnittelu perustuu yhteistyöhön ja sen tarkoituksena on ennalta ehkäistä rikoksia, onnettomuuksia, tapaturmia ja häiriöitä sekä lisätä ihmisten turvallisuuden tunnetta. Valmiussuunnittelu on lakisäänteistä ja sen tarkoituksena on varmistaa, että viranomaisten palvelut toimivat kaikissa tilanteissa.

6.1.3 Jyväskylän turvallisuussuunnitelman painopistealueet ja työryhmät

Jyväskylän turvallisuussuunnitelman uusimisen ohjausryhmä (turvallisuusryhmä) perustettiin syyskuussa 2014 ja siihen kutsuttiin poliisin, liikenneturvan, pelastuslaitoksen ja vapaaehtoisen pelastuspalvelun edustajat sekä edustaja jokaisesta kaupungin palvelukokonaisuudesta.

Jyväskylän turvallisuusryhmä kävi keskustelun Jyväskylän turvallisuuden nykytilasta ja valitsi suunnitelman painopistealueiksi vuosille 2015–2018 nuorten syrjäytymisen ehkäisyn, väkivallan ehkäisyn sekä onnettomuuksien ja tapaturmien ehkäisyn.

Jokaiselle painopistealueelle perustettiin työryhmä, joka pohti ko. painopistealueen nykytilanteen, kehittämisen toimenpiteet ja tavoitteet sekä vastuut ja seurannan. Nämä koottiin suunnitelmaan toimintataulukoksi, joissa esitetään toimenpiteet, tavoitteet, vastuut ja yhteistoimintaosapuolet sekä toteutumisen seurannan ja mahdolliset mittarit.

Jyväskylän turvallisuusryhmä (ohjausryhmä)

Ryhmän tehtävinä olivat: turvallisuussuunnitelman painopistealueiden määrittäminen ja suunnitelman laatimisen koordinointi ja yhteensovittaminen.

Ryhmän kokoonpano:

Heli Leinonkoski	Jkl:n kaupunki / konsernihallinto / puheenjohtaja
Jari Salomaa	Jkl:n kaupunki / konsernihallinto / viestintä
Anna-Mari Kosunen	Keski-Suomen pelastuslaitos
Mika Kuivalainen	Keski-Suomen pelastuslaitos
Anssi Niemelä	Jkl:n kaupunki / perusturvan palvelut
Harri Rönholm	Jkl:n kaupunki / kasvun ja oppimisen palvelut
Tave Rautiainen	VAPEPA / Punainen risti
Leena Piippa	Liikenneturva
Samu-Petri Simo	Sisä-Suomen poliisilaitos
Olli Koivistoinen	Jkl:n kaupunki / kaupunkirakennepalvelut / sihteeri

Painopistealueiden työryhmät

Ryhmien tehtävinä olivat: suunnitelman painopistealueen nykytilan arviointi, käynnissä olevien hankkeiden listaus ja priorisointi. Ryhmä määrittä painopistealueen kehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet sekä sopivat vastuista ja seurannasta. Jokainen työryhmä laati toimenpidetaulukon painopistealueen kehittämisestä.

NUORTEN SYRJÄYTYMISEN EHKÄISY (13–29-vuotiaat)

Nuorisolain mukaan nuorilla tarkoitetaan alle 29-vuotiaita. Nuorten syrjäytymisen ja pahoinvoinnin ehkäisyssä varhainen puuttuminen, ennakkoluuloton kohtaaminen sekä tehokas ja viiveetön palvelun tarjoaminen ovat tärkeässä asemassa.

Tutkimusten mukaan yksi keskeinen syrjäytymistä ehkäisevä tekijä on koulutus. Perusopetuksen tarjoama kolmiportainen oppimisen tuki sekä yhteisöllinen ja yksilöllinen oppilashuolto ovat keskeisiä keinoja luoda tasa-arvoa erilaisista olosuhteista tulevien lasten välille. Vaikeammissa tilanteissa nuorelle ja koko perheelle pyritään tarjoamaan tarpeenmukaista tukea lastensuojelun ja perhepalveluiden keinoin.

Koulutuksellisen tasa-arvon hankkeen myötä Kuokkalan ja Huhtasuon alueille on palkattu koulunuorisotyöntekijöitä ja tarjotaan kohdennettua tukea sosiaalista vahvistusta ja itsesääätelytaitoja tarvitseville nuorille. Taidetyöpajalla toimii havaintolähtöisen oppimisen Oppipaja-pienryhmä niille 9.-luokkalaisille, joilla arvioidaan olevan merkittävä riski jäädä ilman peruskoulun päättötodistusta. Oppipajan lisäksi kaupungissa on perusopetuksen alla kaksi joustavan perusopetuksen (Jopo) ryhmää (Mankola ja Vaajakoski) ja lisäksi yksi Jopo-ryhmä ammattiopistolla, ammattistartin yhteydessä. Jopo-toiminta tarjoaa perusopetuksen suorittamismahdollisuutta erityisesti tekemällä oppiville yläkouluikäisille.

Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaihe on oleellinen siirtymä nuoren elämässä. Nivelvaiheen tukea ja ohjausta tarjoaa Veturitallilla toimiva Ohjauslaturi, joka tulee jo yläkouluaikana mukaan pudokkuusriskissä olevien päättöluokkalaisten ohjaukseen. Etsivä nuorisotyö pyrkii 10 ohjaajan voimin tavoittamaan myöhemmin koulunsa tai esimerkiksi armeijan keskeyttäneitä, alle 30-vuotiaita nuoria. Perusopetuksella, toisen asteen koulutuksella ja puolustusvoimilla on ilman opiskelupaikkaa jääneestä tai toiminnan keskeyttäneestä nuoresta ilmoitusvelvollisuus etsivälle työlle. Etsivää työtä tehdään kaupungin työllisyyspalveluiden, nuorisopalveluiden ja Sovatek -säätiön yhteistyönä. Työpajoilla nuoret saavat yksilöllistä valmennusta, ohjausta ja kuntoutusta.

13–29-vuotiaille kehitetään uusia matalan kynnyksen monialaisia palveluita (nuorisovastaanotto ja Ohjaamo), joiden tavoitteena on lisätä palveluiden saatavuutta ja ymmärrettävyyttä nuorten näkökulmasta ja edistää eri palveluiden yhteensovittamista. Nuorisovastaanotto tarjoaa tulevaisuudessa peruspalveluiden tasolla apua 13–22-vuotiaiden mielenterveys-, päihde- ja psykososiaalisiin ongelmiin. Vaikeassa elämäntilanteessa oleville 18–30-vuotiaille tarjoaa puolestaan matalan kynnyksen apua helmikuussa 2013 käynnistynyt Nuorten aikuisten palvelukeskus (J-Nappi), jossa on tarjolla päihdepsykiatrasta ja sosiaalityön asiantuntemusta. Ohjaamosta on puolestaan tarkoitus muodostua alueellinen, verkostomaisesti toimiva palvelu, jonka piiriin voi jokainen ohjausta ja neuvontaa tarvitseva 16–29-vuotias hakeutua ilman lähetekäytäntöjä.

Yksi oleellinen syrjäytymisriskiä vähentävä keino on tarjota lapsille ja nuorille ilmaisia, matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia, joita tarjoavat järjestöjen lisäksi mm. kaupungin kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut. Nuorisopalvelut tarjoavat toimintaa nuorisotiloilla ja tekevät koulunuorisotyötä. Tällaista toimintaa kaupungin tulisi kaikin tavoin kehittää ja tukea, myös nuorten omaa osallisuutta ja voimavaroja hyödyntäen. Tärkeää ennaltaehkäisevää työtä nuorten parissa Jyväskylässä tekevät kaupungin toimijoiden lisäksi useat järjestöt, mm. Jyvässeudun 4H, Mannerheimin lastensuojeluliitto, Jyväskylän katulähetys ry, Jyväskylän Setlementti sekä Nuorten Keski-Suomi.

Viime vuosina työttömänä on ollut keskimäärin 3500 alle 30-vuotiasta jyvaskyläläistä. Aktivointitoimenpiteissä on tämän lisäksi keskimäärin 1800 nuorta vuodessa. Tiedetään, että jo lyhyt työttömyys vaikuttaa varsinkin nuorten hyvinvointiin ja elämänhallintaan. Jyväskylän kaupunki on viime vuosina lisännyt panostustaan koulunsa keskeyttäneiden, ilman opiskelupaikkaa jääneiden sekä työttömien nuorten seurantaan, ohjaukseen ja tukemiseen. Nuorille tarkoitettujen, keskeisimmät palvelut on koottu ohjaavaan, sähköiseen sovellukseen (www.koppari.fi). Nuorisolain mukainen nuorten ohjaus- ja palveluverkosto toimii lain edellyttämällä tavalla nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Työryhmän kokoonpano:

Risto Kähkönen	Jkl:n kaupunki / kasvun ja oppimisen palvelut / puheenjohtaja
Anna-Kaarina Autere	Jkl:n kaupunki / kasvun ja oppimisen palvelut
Kimmo Jouhki	Jkl:n kaupunki / sosiaali- ja terveystyöpalvelut
Tuija Kautto	Jkl:n kaupunki / perusturvapalvelut
Tero Hintsa	Suomen Punainen Risti
Jooel Niittynen	Suomen Punainen Risti

VÄKIVALLAN EHKÄISY

Lähisuhdeväkivalta on rikos, joka loukkaa ihmisoikeuksia ja on ilmiönä monimuotoinen esiintyen mm. fyysisenä, henkisenä, seksuaalisena ja taloudellisen väkivaltana. Tekijänä voi olla kuka tahansa läheinen henkilö, nykyinen tai entinen puoliso, lapsi, sukulainen tai seurustelukumppani ikään, koulutukseen, kulttuuriin tai muihin taustatekijöihin katsomatta. Väkivallan kokeminen kaikissa sen eri muodoissa, ja teon tai laiminlyönnin kohteeksi suoraan tai epäsuoraan joutuminen voi aiheuttaa välittömiä tai välillisiä terveydellisiä ongelmia ja sairastuttaa väkivaltaa kokevan. Väkivallan kokijoita ovat myös ne, jotka joutuvat todistamaan, näkemään tai kuulemaan, väkivaltaa ja tarvitsevat apua kuten myös väkivallan tekijäkin. Lähisuhdeväkivalta jää helposti havaitsematta, koska niin uhrilla kuin tekijälläkin on häpeän, syyllisyyden ja pelon vuoksi korkea kynnys kertoa väkivallasta ja hakea apua. Työntekijöiden haasteena on väkivallan ilmiön tuntemisen lisäksi työvälineiden, sovittujen työtapojen ja rohkeuden puute kysyä asiasta suoraan. Kun kyseessä on lähisuhteessa koettu seksuaalinen väkivalta tai hyväksikäyttö, on kokemusten puheeksi ottaminen erityisen vaikeaa.

Enemmistö väkivallan käyttäjistä on miehiä, mutta myös naiset syyllistyvät väkivaltaan. Lapsista runsaat 10 % on joutunut kotonaan näkemään tai kokemaan väkivaltaa. Lapsiin kohdistuneeseen väkivaltaan syyllistyvät samoissa määrin sekä naiset että miehet. Jyväskylän äitiys- ja lastenneuvoloissa sekä kouluterveydenhuollossa on kartoitettu systemaattisesti lähisuhde- ja kuritusväkivaltaa vuodesta 2012 alkaen. Kysymyksiin aiemmin koetusta tai nykyisestä väkivallasta on vastannut äitiysneuvolassa 2012–2014 (26.9.14 mennessä) 1132 henkilöä, joista 19 % vastasi myöntävästi. Vastaavat luvut lastenneuvolassa olivat 1832, joista 19 % kanssa suunniteltiin jatkotoimia ja kouluterveydenhuollon puolella 4873, joista 11 % oli kokemuksia väkivallasta.

MARAK, moniammattillinen riskinarvioinnin menetelmä on ollut käytössä Jyväskylässä vuodesta 2012 alkaen. Moniammattillisessa työryhmässä väkivallan uhrille tai uhan alla elävälle henkilölle laaditaan tur-

vasuunnitelma ja tätä kautta ehkäistään väkivallan uusiutumista sekä parannetaan uhrin ja hänen perheensä turvallisuutta. Kokeilukaupungeissa menetelmä on osoittautunut tehokkaaksi ja kokemukset osoittavat, että toistuva väkivallan kierre on saatu katkaistua noin 80 %:ssa tapauksista.

Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa yhdeksi painopisteeksi on valittu hyvinvointioppiminen. Taivoitteena on edistää vuorovaikutuksellista ja moniammatillista toimintakulttuuria, resurssien oikeaa ja oikea-aikaista kohdentumista ja poistaa päällekkäisyyttä toiminnassa. Tietyillä ikäluokilla on käytössä SDQ-kysely (Strengths and Difficulties Questionnaire) osana neuvola- ja kouluterveydenhuollon tarkastuksia. Jos lapsesta tai nuoresta herää huoli, käydään asiasta keskustelu huoltajien kanssa ja sovitaan toimenpiteet, vastuut ja seuranta. Näistä terveystarkastuksista tehdään luokkakohtaiset yhteenvedot, joista saatavaa tietoa käytetään myös kaupunkikohtaisesti lasten ja nuorten hyvinvoinnin seurannassa. Myös huoltajakyselyistä saadaan tietoa hyvinvoinnista ja esimerkiksi siitä, miten turvalliseksi lapsensa kannalta huoltajat kokevat päiväkodit ja koulut.

Kouluterveyskysely 8.- ja 9.-luokkalaisille ja lukiolaisille toteutetaan joka toinen vuosi. Siitä saadaan valtakunnallista sekä kaupunki- ja koulukohtaisesta tietoa nuorten terveydestä ja hyvinvoinnista ja siinä tapahtuneista muutoksista. Tuloksista tiedotetaan median kautta sekä huoltajille kouluissa. Ylä-koulut tutustuivat tuloksiin ja laativat koulukohtaisen suunnitelman tulosten pohjalta osaksi oppilashuollon suunnitelmaa kuluvalle ja seuraaville lukuvuosille. Myös kunnan päättäjiä informoidaan tuloksista ja niitä hyödynnetään lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tekemisessä. Vuonna 2013 toteutetun suunnatun kouluterveyskyselyn mukaan 20 % nuorista on kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana. Jyväskyläläiset pojat raportoivat kokeneensa fyysistä uhkaa 5 % enemmän kuin koko maassa ja selkeästi enemmän kuin jyväskyläläiset tytöt. Kouluterveyskyselyyn vastanneista nuorista seksuaalista väkivaltaa on kokenut 15 %. Tytöt ovat raportoineet kokevansa seksuaalista väkivaltaa huomattavasti enemmän kuin pojat.

Koulujen työrauhaan ja osallisuuteen liittyvän lakimuutoksen myötä keväällä 2014 tehtiin uusi toimintaohje koulujen häiriö- ja uhkatilanteisiin yhteistyössä Jämsän ja Kuhmoisten kuntien kanssa. Opetussuunnitelma uudistuu vuonna 2016. Opetussuunnitelman liitteenä oleva malli kiusaamisen ennaltaehkäisemisestä ja siihen puuttumisesta päivitetään osana opetussuunnitelmatyötä, huomioiden toimintaohje häiriö- ja uhkatilanteisiin. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilökunta tarvitsee koulutusta laillisuuskasvatukseen, väkivallan tunnistamiseen ja itsensä suojaamiseen liittyen.

Lähisuhdeväkivaltaan liittyvä tilastointi on vielä vaihtelevaa ja eri viranomaiset kokoavat tietoja omaan käyttöönsä, mutta vertailukelpoisten tietojen saaminen on vaikeaa. Ilman tunnistetietoja kerättävää tietoa on haasteellista määrittellä tarkemmin ja päällekkäisyyttä tilastoissa esiintyy väkisinkin samojen henkilöiden käyttäessä useita eri palveluita, joissa jokaisella on oma määrällinen tilastointitapansa. Kerätty tieto on tavallisimmin edellä mainittua määrällistä tilastoihin pohjautuvaa ja laajempaa tietoa mm. asiakkaan avun saamisesta tai samalla alaikäisten lapsiin kohdistuvista toimista kerätään niukasti tai ei lainkaan. Jos eri toimijoiden vastuita väkivaltaongelman hoitamiseksi ei ole palvelujärjestelmässä selkeästi sovittu, se jää helposti hoitamatta muiden ilmiöiden taustalla. Turvallisuuden edistäminen ja väkivallan ehkäisy edellyttää kaupungin kaikkien toimialojen, seurakuntien ja järjestötoimijoiden moniammatillista yhteistyötä, palvelujen linkittämistä, tiedon kulkua, strategioiden ja sopimusten käytäntöön viennin sekä toiminnan seuraamista eri toimijoiden välillä.

Työryhmän kokoonpano:

Merja Pihlajasaari	Jkl:n kaupunki / konsernihallinto / puheenjohtaja
Ulla Törmälä	Jkl:n kaupunki / kasvun ja oppimisen palvelut
Tytti Solankallio-Vahteri	Jkl:n kaupunki / konsernihallinto
Tuija Hauvala	Kriisikeskus Mobile
Virve Karling	Suomen Punainen Risti
Jari Lindholm	Sisä-Suomen poliisilaitos

ONNETTOMUUKSIEN JA TAPATURMIEN EHKÄISY

Turvallisuustyön tavoitteena on ehkäistä tapaturmia ja vähentää niiden määrää lisäämällä yleistä turvallisuutta. Tavoitteena on kodin, päiväkotien, oppilaitosten, vapaa-ajan ja liikkumisen turvallisuuden parantaminen sekä tapahtumaturvallisuuden pelisääntöjen yhteensovittaminen.

Kotitapaturmien vähentämiseksi osallistutaan valtakunnallisiin kotitapaturmien ehkäisykampanjoihin, joissa oppilaille eri oppilaitoksissa jaetaan turvallisuustietoutta. Oppilaiden kautta tieto leviää myös koteihin. Pelastuslaitoksen omavalvonnan kautta valistetaan omavalvonnan piiriin kuuluvia kotitalouksia kotitapaturmien vaaroista.

Kylätaajamien yhteisöllisyyttä lisätään kylätapahtumien ja koulutusten avulla. Tapahtumissa ja koulutuksissa keskitytään turvallisuuteen, terveyteen ja varautumiseen eli ns. kotivaraan.

Yleisötapahtumien ja kansallisten juhlapäivien turvallisuutta parannetaan tapahtumajärjestäjien neuvonnalla, yhteistyön tehostamisella tapahtumien turvallisuussuunnittelussa sekä luomalla ohjeistus periaatteella ”kuinka järjestät yleisötapahtuman Jyväskylässä”.

Liikenneturvallisuutta parannetaan toteuttamalla suunnitelmallista kaupungin eri hallintokunnat kattavaa liikenneturvallisuustyötä, sekä kehittämällä liikennejärjestelmiä ja joukkoliikennettä turvallisuuden näkökulmasta.

Varhaiskasvatus- ja opetuspalveluiden turvallisuutta parannetaan kehittämällä riskienarviointia, turvallisuussuunnittelua ja näiden aikaansaannosten käyttöönottoa.

Työryhmän kokoonpano:

Mika Kuivalainen	Keski-Suomen pelastuslaitos / puheenjohtaja
Timo Vuoriainen	Jkl:n kaupunki / kaupunkirakennepalvelut
Toni Tamminiemi	Jkl:n kaupunki / kaupunkirakennepalvelut
Erkki Pelkonen	Jkl:n kaupunki / kasvun ja oppimisen palvelut
Harri Tarvainen	Jkl:n kaupunki / liikuntapalvelut
Leena Piippa	Liikenneturva
Lauri Kaisto	Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Tave Rautiainen	Vapepa / Suomen Punainen Risti
Anne Heiskanen	Suomen Punainen Risti

6.1.4 Nuorten syrjäytymisen ehkäisy

NUORTEN SYRJÄYTYMISEN EHKÄISY					
TAVOITTEET / ASIA	TOIMENPITEET	AIKA-TAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA /MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Nuorten hyvinvoinnin turvaaminen ja lisäongelmien ennaltaehkäisy / Tuoda jo olemassa olevat palvelut nuorten arkeen ja kehittää matalan kynnyksen palveluita	<ul style="list-style-type: none"> - Nuorisovastaanoton (13–22-v.) aloittaminen - Ohjaamon 3-vuotinen kehittämishanke alkaa - SosKu-hanke (sosiaalinen kuntoutus) aloitus 	<p>2/2015</p> <p>1/2015</p> <p>Kevät 2015</p>	<p>Sosiaalipalvelut, kouluterveydenhuolto, oppilashuolto, etsivä työ, nuorisopsykiatria</p> <p>Työllisyyspalvelut</p> <p>Sosiaalipalvelut</p>	<p>Mobiilikyselyt / asiakastytyväisyystudkimukset</p>	<p>Päivi Junnilainen Nuorten aikuisten palvelukeskus J-Nappi 18–29-vuotiaille aloittanut 2/2013</p> <p>Etsivä nuorisotyö 2008- Anssi Niemelä</p>
Peruskoulun päättötodistuksen saaminen / jokainen nuori saa peruskoulussa tarvitsemansa tuen ja saa suoritettua perusopetuksen loppuun	<ul style="list-style-type: none"> - kolmiportainen tuki ohjauksen laadun jatkuva kehittäminen - uudistuva oppilashuolto - Koulutuksellisen tasa-arvon hanke (KouTa): tarjoaa erilaisia tukitoimia peruskoululaisille, joilla on havaittu jokin syrjäytymistä edistävä riskitekijä, ja edistää koulu yhteisön hyvinvointia 	<p>Vuosittain</p> <p>8/2014–</p> <p>2013–2016</p>	<p>Perusopetuspalvelut, oppilashuolto</p> <p>hyvinvointioppimisen kehittämisyryhmä</p> <p>Perusopetus Nuorisopalvelut Työllisyyspalvelut (oppipaja)</p>	<p>Tehostettua ja erityistä tukea saaneiden oppilaiden määrä</p> <p>Ohjauksen arviointikysely päättöluokkalaisille</p> <p>Ilman päättötodistusta jääneiden määrä ja jatkoseuranta (tehdään elo-syyskuussa)</p> <p>Tuen piiriin ohjautuneet oppilaat (hankeraportointi)</p>	<p>Ulla Törmälä</p> <p>Marita Asplund</p> <p>Pia Bärlund</p>
<p>Nuorisotakuun tavoitteiden toteutumisen varmistaminen = perusopetuksen jälkeinen jatkokoulutus, kuntoutus, työelämään pääseminen (16–29-vuotiaat)</p> <p>Monialaisen yhteistyön kehittäminen nuorten ohjauksessa</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Nuorisotakuun kuntakokeilu (VM) - Ohjaamo-hanke (ESR) (Kuntakokeilu ja Ohjaamohanke luovat yhdessä matalan kynnyksen monipalvelupaikkaa 16–29-vuotiaille, syntyy alueellinen nuorten Ohjaamo, jonka osaaminen kattaa koko nuorten palveluverkoston) 	<p>2015–2016</p> <p>2015–2017</p>	<p>Perusturva/työllisyyspalvelut</p> <p>Jyväskylän koulutuskuntayhtymä, työllisyyspalvelut Mukana Ohjaamossa kaupungin lisäksi TE- toimisto ja Kela, terveydenhuolto, sosiaalityö, oppilaitokset ja järjestöt ym.</p>	<p>Omat indikaattorit tulossa (osin nuorisotakuun valtakunnallisia indikaattoreita)</p>	<p>Ohjaamo-hanketta hallinnoi Jyväskylän koulutuskuntayhtymä, osatoteuttajan Jyväskylän kaupunki Nuorisotakuun kuntakokeilualueeseen kuuluvat myös selvitysalueen muut kunnat. Ohjaamo ja kuntakokeilu ovat käytännössä samaa hanketta.</p> <p>Anna-Kaarina Autere</p>

6.1.5 Väkivallan ehkäisy

VÄKIVALLAN EHKÄISY					
TAVOITTEET / ASIA	TOIMENPITEET	AIKATAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/ MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
MARAK- toimintamalli; Vakavan väkivallan riskin tunnistaminen ja väkivallan ehkäisy	- Moniammattillinen työryhmä laatii väkivallan uhrille tai uhan alla elävälle henkilölle turvasuunnitelman	Jatkuvaa toimintaa	MARAK- koordinaattori/ MARAK- työryhmä Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos	THL kerää valtakunnallista tietoa tutkimukseensa. Jyväskylän oma seuranta rakenteilla	Yhdyshenkilö Merja Pihlajasaari
Turvallisuus-, laillisuus- sekä tunne- ja turvataito-osaamisen lisääminen sekä monialaisen yhteistyön lisääminen	- Toimintaohjeet oppilashuoltosuunnitelmaan - Toimintamalli kiusaamisen ja väkivallan ehkäisyyn päivitetään. - Laillisuuskasvatuksen, väkivallan tunnistamisen ja itsensä suojaamisen koulutus - Selvitetään automaattisten hälytysjärjestelmien tarvetta ja toimintaa.	2015	Varhaiskasvatus ja perusopetuspalvelut	Kyselyt (huoltajakyselyt, terveystarkastuskoonnit ja koulu-terveyskyselyt) Uhkatilanneselvitysten määrä Toteutuneiden koulutusten määrä ja koulutuspalautteet	Yhdyshenkilö Ulla Törmälä
Punaisen Ristin vapaaehtoistoimijoiden osaamisen ja yhteistyön vahvistaminen	- Toimijoiden kouluttaminen - yhteistyön tiivistäminen kunnan ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa	2015	Punaisen Ristin työntekijät ja vapaaehtoiset, kaupungin edustaja	Koulutuspalautteet Yhteistoimintakysely	Yhdyshenkilö Virve Karling

6.1.6 Onnettomuuksien ja tapaturmien ehkäisy

ONNETTOMUUKSIEN JA TAPATURMIEN EHKÄISY					
Kotitapaturmat, yhteisöllisyys ja yleisötapahtumat					
ASIA / TAVOITTEET	TOIMENPITEET	AIKA-TAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA /MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Kotitapaturmat Kotitapaturmien vähentäminen	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilaitosten osallistuminen valtakunnallisiin kotitapaturmien ehkäisykampanjoihin, jakamalla turvallisuustietoutta oppilaille - Pelastuslaitoksen omavalvonta: palotarkastusten yhteydessä kiinteistön omistajalle lähetettävä tietopaketti kotitapaturmien ehkäisemiseksi - Pelastuslaitoksen osallistuminen valtakunnallisiin kotitapaturmien ehkäisykampanjoihin, jakamalla turvallisuustietoutta kaupunkilaisille - Kotitapaturmien ehkäisy esille sosiaalisessa mediassa 	2015–2018	Keski-Suomen pelastuslaitos Oppilaitokset, opintosuunnitelmien laatijat. THL, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos Kotitapaturma.fi	Tarkastusmäärät Tapaturmamäärät Tapahtumamäärät Facebook / tykkäykset / jako	Yhdyshenkilö Mika Kuivalainen
Kylätoiminta Kylätaajamien yhteisöllisyyden lisääminen	<ul style="list-style-type: none"> - Kylätapahtumien ja -koulutusten lisääminen, turvallisuuden, terveyden ja varautumisen opein - Kotivara tutuksi 	2014–2018	Suomen Punainen Risti Keski-Suomen kylät ry. K-S Sydänpiiri ry. K-S pelastuslaitos SPEK	Tapahtumamäärät Kävijämäärät Terveysmittausmäärät	Yhdyshenkilö Tave Rautiainen
Yleisötapahtumien turvallisuus Yleisötapahtumien ja kansallisten juhlapäivien turvallisuuden parantaminen	<ul style="list-style-type: none"> - Turvallisuussuunnittelun tehostaminen. - Ensiapuvalmiuden ylläpitäminen tapahtumissa - Turvallisuussuunnittelun ja tähän liittyvän yhteistyön tehostaminen kaupungin alueella ja tiloissa yhteisellä ohjeistuksella - Tapahtumajärjestäjien neuvonta 	2014–2018	Kaupunkirakennepalvelut K-S Pelastuslaitos Poliisi Japa ry Tapahtumien järjestäjät		Yhdyshenkilö Anne Heikkinen

ONNETTOMUUKSIEN JA TAPATURMIEN EHKÄISY
Liikenneturvallisuus, päiväkotien turvallisuus

ASIA/TAVOITTEET	TOIMENPITEET	AIKA-TAULU	VASTUUTAHO/ SIDOSRYHMÄT	SEURANTA / MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Liikenneturvallisuustyö Liikenneturvallisuuden parantaminen	<ul style="list-style-type: none"> - Liikenneturvallisuustoimijan työn käynnistäminen (Liikenneturvallisuusryhmän aktivointi) - Elinikäisen liikennekasvatuksen varmistaminen 	2015–2018	Jyväskylän kaupunki / liikenne- ja viheralueet, Keski-Suomen ELY-keskus, Liikenneturva	Ryhmän kokoukset 2 kertaa/vuosi	Yhdyshenkilö Timo Vuoriainen
Liikennejärjestelmätyö Liikennejärjestelmien kehittäminen / kevyen liikenteen turvallisuuden edistäminen (jalankulku ja pyöräily) ja toimijoiden yhteistyön parantaminen	<ul style="list-style-type: none"> - Pyöräilyn edistämishjelma - Asemakaavojen turvallisuusauditoinnit - Taajamien suojateiden turvallisuus ja nopeusrajoitusten tarkistaminen - Katutyöluopien tarkistaminen - Liikenteen rauhoittamisperiaatteet - Kaatumistapaturmien vähentäminen - Pyöräilyviikko ja Liikkujan viikko 	2015–2018	Jkl:n kaupunki / liikenne- ja viheralueet Jkl:n kaupunki / maankäyttö ELY-keskus Jkl:n kaupunki / liikenne- ja viheralueet Jkl:n kaupunki / liikenne- ja viheralueet Liikenneturva, JAPA ry. JYPS ry.	Valmistuu 2015 2–3 auditointia /vuosi Koulutus 3 kpl/vuosi Suojateiden inventointi Kaikki luvat tarkistetaan Lautakunta hyväksyy 2015 Kelitiedotus Vahingonkorvaus anomusten määrä Järjestetään vuosittain	Yhdyshenkilö Timo Vuoriainen
Joukkoliikenne Turvallisuuden ja toimintavarmuuden edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> - Ruuhkahuippujen tasaaminen koulujen aloitusajkoja porrastamalla - Vaaranpaikkojen huomioiminen aikataulusuunnitelussa 	2015–2018	Jkl:n kaupunki / liikenne- ja viheralueet JAO Jyväskylän Liikenne Oy	Kustannussäästöt investoinneissa Bussien onnettomuudet/	Yhdyshenkilö Toni Tamminiemi
Varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut Varhaiskasvatus- ja opetuspalveluiden riskienhallinta / pelastussuunnitelmien päivitykset ja turvallisuusriskien hallinnan parantaminen	<ul style="list-style-type: none"> - Varhaiskasvatus- ja opetuspalvelujen turvallisuustyöryhmä tekee toiminnan yleisen tason riskianalyysit - Yksiköiden johtajien perehdyttäminen yksikkökohtaisten riskianalyyseihin tekemiseen - Yksikkökohtaisten riskianalyyseihin tekeminen 	2015–2018	Varhaiskasvatus- ja opetuspalvelujen turvallisuustyöryhmä ja yksiköiden johtajat. K-S Pelastuslaitos	Päiväkotien ja koulujen riskianalyysit ja pelastussuunnitelmat on tehty sekä toimitettu turvallisuustyöryhmälle. Tarkistukset palotarkastusten yhteydessä	Yhdyshenkilö Erkki Pelkonen

JYVÄSKYLÄN SEUDUN
TURVALLISUUSTOIMENPITEET
2015 – 2018

6.2 Jyväskylän seudun turvallisuustoimenpiteet 2015–2018

6.2.1 Jyväskylän seudun esittely

Turvallisuussuunnitelma-alueeseen kuuluu 8 Keski-Suomen kuntaa maakunnan eteläosasta. Jyväskylän seudun turvallisuussuunnittelussa muodostavat Hankasalmi (5354 as.), Joutsa (4817 as.), Laukaa (18 712 as.), Luhanka (763 as.), Muurame (9684 as.), Petäjävesi (4122 as.) Toivakka (2454 as.) ja Uurainen (3608 as.) kunnat. Alueen väkiluku on näin ollen noin 49 514 asukasta ja yhteinen pinta-ala 4369,62 km².

Jyväskylän seudun kunnat jakaantuvat isolle alueelle ja niiden merkittävä tekijä on Jyväskylän kaupungin läheisyys. Seudun luonnollinen väestökehitys ja kokonaisuutto ovat olleet viimeisen 10 vuoden aikana erityisen positiivisia ja seudun väestömäärä on kasvanut runsaasti. Nykyisten väestöennusteiden mukaan seudun väestömäärä jatkaa vahvaa kasvuaan tulevaisuudessa. Kunnissa on keskustaajama ja saattaa olla lisäksi muitakin taajamia sekä useita virkeitä kyliä. Kylät ovatkin suuri rikkaus, joissa on viihtyisä asua ja niissä on hyvä yhteisöllisyys. Seudulla on erittäin hyvät liikenneyhteydet, koska alueen kunnat ovat merkittävien valtateiden varsilla.

Jyväskylän seutu on turvallinen ja monipuolinen asuinympäristö, jossa luonnon läheisyys ja maaseutuasuminen korostuvat. Seudun puhdas luonto ja kattavat palvelut eri elämänvaiheisiin takaavat viihtyvyyden ja turvallisen asumisen sekä antaa hyvän kasvuympäristön lapsille. Seutu tarjoaa erinomaiset asumisen, yrittämisen, työskentelyn, opiskelun ja vapaa-ajan mahdollisuudet. Jyväskylän seutu tarjoaa yrityksille hyvät mahdollisuudet yritystoimintaan ja seudun kunnat ovat aktiivisesti yritysalueiden kehittämisessä. Kuntien ja seudun eri strategiat ohjaavat kuntien kehittymistä.

Jyväskylän seudun turvallisuustoimenpiteiden painopistealueet ovat:

1. Erityisryhmien asuinturvallisuuden parantaminen
2. Koulu- ja oppilaitosturvallisuus
3. Kuntaturvallisuuden parantaminen
4. Liikenneturvallisuuden parantaminen
5. Päihdeongelmien ja syrjäytymisen ehkäisy

Turvallisuustyöryhmän jäsenet:

Komonen Kari, Hankasalmen kunta

Lahtonen Kalevi, Laukaan kunta

Laiho Janne, Laukaan kunta

Laine Lauri, Keski-Suomen pelastuslaitos

Mäkinen Matti, Hankasalmen kunta

Nykänen Jouko, Uuraisten kunta

Piippa Leena, Liikenneturva

Rasmus Taneli, Joutsan kunta

Salonen Risto, Luhangan kunta

Sirniö Teppo, Petäjäveden kunta

Suuronen Pentti, Toivakan kunta

Urtti Reijo, Luhangan kunta

Virtanen Julia, Muuramen kunta

6.2.2 Erityisryhmien asuinturvallisuuden parantaminen

ERITYISRYHMIEN ASUINTURVALLISUUDEN PARANTAMINEN					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKA-TAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Paloturvallisuuden lisääminen kotona	<p>Palo- ja pelastuskoulutusta</p> <ul style="list-style-type: none"> - henkilöstölle - kotikäyntejä tekevä henkilöstö tarkastaa myös paloturvallisuuden liittyviä asioita turvallisuus-koulutuksessa saadun tarkastuslistan mukaan - ikäihmisille ja heidän omaisilleen <p>Terveysvalistus</p> <ul style="list-style-type: none"> - tupakointi ulkona; ei sisällä 	Jatkuvaa	Perusturva/ pelastuslaitos Vanhus- ja sairaanhoito- palvelujen henkilöstö		
Tapaturmariskin vähentäminen kotona	<p>Palvelualueen (vanhukset, vammaiset) henkilöstön koulutus esteettömyyden arviointiin;</p> <ul style="list-style-type: none"> - kotien esteettömyys (Housing Enabler – menetelmä), myös ulkoalueiden esteettömyys - sisä- ja ulkoalueiden valaistus - liikkumisen apuvälineet <p>Ergonomia-koulutus</p>	Jatkuvaa	Fysioterapia henkilöstö Vanhus- ja sairaanhoito- palvelujen henkilöstö HE koulutuksen saanut henkilöstö		
Turvallisuuden lisääminen kotona	<p>Asiakkaiden tarvearviointi ja palvelusuunnitelmien ajan tasalla pitäminen ja niihin liittyvien toimenpiteiden välitön toteuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - teknisten turvajärjestelmien käyttöönotto tarvitseville (turvahälytint, turvamatot, koodilukot yms.) - yhteisöllisyyttä lisäävät toimenpiteet (ryhmät, erilaiset tapahtumat) - tiedottaminen ja opastus em. asioissa (kaupustelijat, hyväksikäytön ehkäisy, rahojen säilytys) - edunvalvonta huolehdittu sitä tarvitseville 	Lainsäädännön määrittelemät aikarajat Apuvälineet välittömästi, esim. turvalaitteet 1-3 kk sisällä, esim. asunnon muutostyöt	Palvelualueen henkilöstö Eri ammattiryhmien jatkuva verkostoyhteistyö; fysioterapia, sosiaalityö, kolmas sektori, pelastuslaitos Omaiset, läheiset		

ERITYISRYHMIEN ASUINTURVALLISUUDEN PARANTAMINEN

TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKATAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Paloturvallisuuden lisääminen asumisyksikössä	<p>Paloturvallisuustarpeet huomioitava</p> <ul style="list-style-type: none"> - kiinteistöjen/ toimintayksiköiden sprinklaus - palo- ja pelastusyksiköiden ja ambulanssin esteetön pääsy kohteeseen - säännölliset palo- ja pelastusharjoitukset - palo- ja pelastussuunnitelmat ajan tasalla ja henkilöstö perehdytetty - tupakointi ulkotiloissa, erikseen osoitettu paikka 	Jatkuvaa	<p>Pelastuslaitos/tekninen toimi</p> <p>Pelastuslaitos/Perusturva/ Palvelualueen henkilöstö</p>		
Tapaturmariskin vähentäminen asumisyksikössä	<p>Palvelualueen (vanhukset, vammaiset) henkilöstön koulutus esteettömyyden arviointiin;</p> <ul style="list-style-type: none"> - asuntojen esteettömyys (Housing Enabler – menetelmä), myös ulkoalueiden esteettömyys - sisä- ja ulkoalueiden valaistus - liikkumisen apuvälineet <p>Ergonomia-koulutus</p>	Jatkuvaa	<p>HE koulutuksen saanut henkilöstö</p> <p>Fysioterapian henkilöstö</p>		
Turvallisuuden lisääminen asumisyksikössä	<p>Asiakkaiden tarvearviointi ja palvelusuunnitelmien ajan tasalla pitäminen ja niihin liittyvien toimenpiteiden välitön toteuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - teknisten turvajärjestelmien käyttöönotto tarvitseville: turvahälytint, turvamatot, koodilukot yms. - ulkona liikkumisen huomiointi (alentunut toimintakyky): hiekkotus ym. - Tiedottaminen ja opastus asukkaille ja heidän omaisilleen - edunvalvonta huolehdittu sitä tarvitsevalle - riskienhallintasuunnitelmat ajan tasalla ja käytössä 	Jatkuvaa	<p>Eri ammattiryhmien jatkuva verkostoyhteistyö; fysioterapia, sosiaalityö, kolmas sektori, pelastuslaitos Omaisat, läheiset</p>		

6.2.3 Koulu- ja oppilaitosturvallisuus

KOULU- JA OPPILAITOSTURVALLISUUS					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKA-TAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Oppilaiden arjen turvataitojen parantaminen Oppilaiden arjen turvallisuuden parantaminen	Opetussuunnitelmaan sisältyvän turvallisuuskasvatuksen toteuttaminen ja sen syventäminen; esim. - turvapäivät - lukuvuoden aikana pidettävät oppitunnit ja opintojaksot, - palolaitosvierailut - maanpuolustuskoulutus ry:n turvapäivä - SPR:n antama ensiapukoulutus Pelastuslaitoksen turvallisuus. ja tiedotustoiminta	Jatkuvaa	Koulut / Pelastuslaitos, SPR, kunnat, vanhemmat, 3. sektori		
Hätätilanteessa tarvittavien tietojen ja taitojen harjoittelu	Kouluissa vuosittain toteutettava pelastautumisharjoitus: - syyslukukauden alussa perehdytetään henkilöstö ja oppilaat koulun turvakäytäntöihin - tiedotetaan huoltajia koulun turvakäytännöistä - harjoitellaan poistuminen yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa	Jatkuvaa	Koulut /pelastuslaitos, vanhemmat	Pelastautumisharjoitusten toteuttaminen	
Oppilaitosten fyysinen turvallisuus	Piha-alueiden turvallisuuden kehittäminen (esim. leikkipuistot EU normien ja terveysturvallisuuden ohjeiden mukaisiksi) Kulunvalvonnan kehittäminen	2015–2018	Kunnat / Koulut		
Väkivallan ehkäisy kouluissa ja oppilaitoksissa	Kiva Koulu-hanke Koskemattomuusperiaate Yhteistyö eri toimijoiden kesken (koulut – nuoret – poliisi- nuorisotoimi- 3. sektori)	2015–2018	Koulut / poliisi, 3. sektori, nuorisotoimi	Tilastot väkivaltatapauksista kouluissa	

KOULU- JA OPPILAITOSTURVALLISUUS

TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKA-TAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Oppilaitosten ja koulujen omaehtoinen turvallisuustyö	Kulunvalvonnan kehittäminen Oppilashuoltosuunnitelman mukaiset toimenpiteet Koulukohtaiset turvallisuussuunnitelmat ja niiden ajan tasaisuus	2015–2018	Koulut	Suunnitelmien päivittäminen	
Oppilaitosjohdon turvallisuusasioita koskevan tiedon ja osaamisen lisääminen Henkilöstön ensiapu- ja turvallisuustaitojen parantaminen	Järjestetään koulutus koulujen turvallisuuspäälliköille turvallisuusasioista. Mukana poliisi, pelastuslaitos, liikenneturva, mobile. Henkilöstön EA- koulutus työturvallisuuslain vaatimalle tasolle Nettiturvallisuuteen liittyvä koulutus	2015–2018	Rehtorit / Pelastuslaitos, poliisi, SPR	Koulutusten toteutuminen	

6.2.4 Kuntaturvallisuuden parantaminen

KUNTATURVALLISUUDEN PARANTAMINEN					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKA-TAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Onnettomuus- ja häiriötilanteisiin varautuminen	<p>Kriisitilanteiden henkisen huollon suunnitelma ajan tasalle ja sen harjoittelu</p> <p>Tiedottamisen lisääminen onnettomuus- ja häiriötilanteissa → pelastuslaitos ja poliisi tiedottavat jatkossa enemmän kuntia häiriötilanteista. Yhteystietolistojen päivitys.</p> <p>Valmiussuunnitelmien päivitys</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pelastuslaitoksen ja kuntien välisen yhteistyön tiivistäminen - Yhteystietojen ja muodostelmien tietojen päivittäminen - <p>Säännöllinen harjoittelu (vähintään 2 kertaa suunnitelmakaudella)</p> <p>Yhteistyön lisääminen eri viranomaisten sekä 3. sektorin välillä</p> <p>Sähköisen infrastruktuurin kehittäminen ja varmistaminen häiriötilanteissa</p>	2015–2018	<p>Kunnat</p> <p>pelastuslaitos</p> <p>poliisi</p> <p>/3. sektorin toimijat</p>	<p>Suunnitelman päivitystyön onnistuminen</p> <p>Tiedottamisen määrän lisääntyminen, yhteistyön paraneminen</p> <p>Valmiussuunnitelmien ajan tasaisuus, harjoitusten toteutuminen</p>	
Tietoturvallisuuden parantaminen	Tietoturvallisuuskoulutuksen järjestäminen	2015–2018	Kansalaisopistot, poliisi, kunnat		
Läheisväkivallan ehkäisy	Sairaanhoidopiiriin hankkeeseen osallistuminen ja sen tuominen osaksi kuntien arkityötä	2015–2018	Kunnat /SHP, seurakunnat, 3. sektori		

KUNTATURVALLISUUDEN PARANTAMINEN					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKA-TAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Tapaturmien ja onnettomuuksien ehkäisy	Kampanjoihin osallistuminen <ul style="list-style-type: none"> - Nou Hätä - Päivä Paloasemalla - 112-päivä - jne. 	Jatkuvaa	Pelastuslaitos /kunnat, 3. sektorin toimijat		
Infran kunnossapito	Kiinteistöjen ja tiestön kunnossapito Valaistuksien tarkastelu Piha-alueiden kunnossapito Liikennejärjestelyt	2015–2018	Kunnat, tielaitos, kiinteistöt		
Väki- ja ilkvallan ehkäisy	Teknisen valvonnan lisääminen (kamerat, kulunvalvonta) Työpaikkojen turvallisuuskoulutukset Nuorisotyön roolin korostaminen, syrjäytymisen ehkäisy Poliisin näkyminen enemmän katukuvas- sa, poliisin tekemä valvonta	2015–2018	Kunnat, kiinteistöt Yritykset Nuorisotoimi Poliisi		

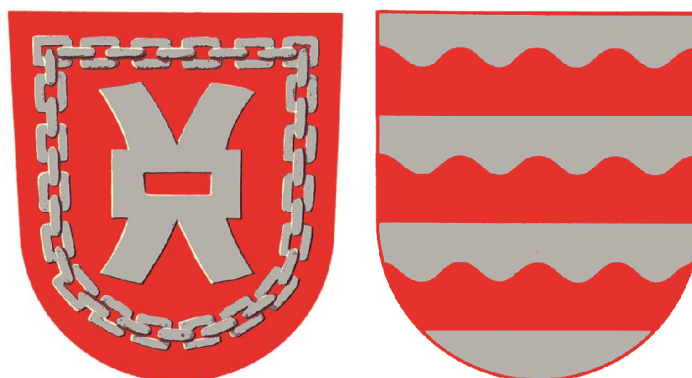
6.2.5 Liikenneturvallisuuden parantaminen

LIIKENNETURVALLISUUDEN PARANTAMINEN					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKATAULU	VASTUUTAHO/ SIDOSRYHMÄT	SEURANTA /MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Valtateiden liikenneturvallisuuden parantaminen, esim. vaarallisten risteysalueiden liikenneturvallisuuden parantamisella	Vaarallisten risteysalueiden kartoitus Suunnitelmien tekeminen Liikenneturvallisuuden parantaminen	2015–2018	Kunnat ELY- keskus Poliisi Liikenneturva		
Alemman tieverkon kunnossapito, tiealueiden parempi ylläpito ja kunto	Kunnossapidon suunnittelu ja toteutus Rahoituksen järjestäminen kunnossapitoon, tiivis yhteistyö ELY- keskuksen kanssa.	2015–2018	ELY- keskus Kunnat		
Liikenneturvallisuuustyön kehittäminen <ul style="list-style-type: none"> - Kuntien liikenneturvallisuuksuunnitelmien päivitys - Toimija-hanke - Keski-Suomen liikenneturvallisuuksstrategia 	Suunnittelu Toimija-hankkeen toimenpiteiden toteuttaminen	2015–2018	Kunnat, ELY- keskus, Liikenneturva	Hankkeen toimenpiteiden toteuttaminen Suunnitelmien päivittäminen Onnettomuustilastojen seuranta	
Liikenneturvallisuuden parantaminen	Liikennevalistus, liikennekasvatus, tiedottaminen, Erilaisille kohderyhmille, tempaukset ja tapahtumat Kevyen liikenteen väylien ylläpito ja liikenneturvallisuuden parantaminen <ul style="list-style-type: none"> - Huomioitava suojateiden turvallisuus - Kiertoliittymät - Korokkeet - Suoja-alueet Vaarallisten tasoristeysten poistaminen Radoilla tapahtuvien onnettomuuksien vähentäminen koulutuksella/valistuksella radoilla liikkumisen vaaroista (koulut, oppilaitokset) Vesiliikenneturvallisuuden parantaminen mm. merkkien kunnossapidon parantamisella		Liikenneturva Poliisi Koulut Trafi ELY- keskus Kunnat		

6.2.6 Päihdeongelmien ja syrjäytymisen ehkäisy

PÄIHDEONGELMIEN JA SYRJÄYTYMISEN EHKÄISY					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKA-TAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/ MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Nuorten ja vanhempien päihdeasenteisiin vaikuttaminen	Päihdeettömien tapahtumien järjestäminen nuorille Nuorten suunnittelemat tapahtumat Vanhemmille omat tilaisuudet (vanhempainillat)	2015–2018	Koulu Vapaa-aikatoimi Nuorisotoimi Sosiaalitoimi Järjestöt Seurakunnat		
Alkoholin välittäminen ja myynti alaikäisille loppuu.	Kauppojen kanssa yhteisneuvottelu, joissa päästään yhteisille linjoille päihtyneille myymisestä. Ikärajojen noudattaminen. Alkoholin välittäminen alaikäisille -kampanjointia ja vanhempien vastuuttaminen tässä aiheessa.	Jatkuvaa	Kaupat, vanhemmat, päihdetyöntekijät, poliisi		
Nuorten työttömyyden vähentäminen, syrjäytymisen ehkäisy	Nuorten työpajojen kehittäminen (yhteistyö koulujen ja yritysten kanssa) Etsivät nuorisotyö, kouluun pääsemättömien osallistaminen Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaiset toimenpiteet - esim. Työväylä-hanke (Laukaa) Tukihenkilöt - SOMEn hyödyntäminen - Välitunneilla tavoitettavissa aikuinen kouluissa	2015–2018	Työvoimahallinto, kunnat, nuorisotyöpajat sekä kuntien toteuttamat hankkeet		

JÄMSÄN SEUDUN
TURVALLISUUSTOIMENPITEET
2015–2018

KESKI-SUOMEN LIITTO
Regional Council of Central Finland

6.3 Jämsän seudun turvallisuustoimenpiteet 2015–2018

6.3.1 Jämsän seudun esittely

Turvallisuussuunnitelma-alueeseen kuuluu kaksi Keski-Suomen kuntaa maakunnan eteläosasta; Jämsä ja Kuhmoinen. Jämsän kaupungissa asuu 22 028 ihmistä ja Kuhmoisten kunnassa 2388 ihmistä. Alueen väkiluku on näin ollen noin 24 416 asukasta.

Jämsän seutukunnan kehittämisen peruskiviä ovat resurssiviisaus, yhteisöllisyys, rikosten ja häiriökäyttäytymisen ennaltaehkäisy, varhainen puuttuminen, määrätietoinen syrjäytymisen ehkäisy sekä monialainen ja verkostoihin perustuva turvallisuusyhteistyö. Turvallisuuteen tähtäävillä toimenpiteillä Jämsän seudusta luodaan haluttu asuin-, yritys- ja matkailualue.

Seutukunnalle on ominaista, edellä kuvattuja päämääriä tukeva rakennettu ympäristö, teknisesti ajan tasalla oleva infrastruktuuri, työllisyyttä edistävä ilmapiiri, turvallinen oppimisympäristö sekä sosiaalisia ongelmia ehkäisevä toimintatapa, joita tuetaan osapuolten yhdessä järjestämällä turvaverkoilla ja -ketjuilla.

Jämsän seudun liikenneratkaisut ja -ympäristö maalla, vesillä, urilla, reiteillä ja raiteilla tukevat turvallista matkantekoa sekä alueen yritysten, yhteisöjen, matkailijoiden ja asukkaiden logistiikkatarpeita.

Toimijaosapuolten keskinäinen yhteistyö on nopeaa, samansuuntaista ja mutkatonta. Yhteydenpito alueen asukkaisiin ja yhteisöihin on kahdensuuntaista. Osapuolten oman henkilöstön tietotaitoja ja voimavaroja ylläpidetään tämän ohjelman mukaisesti huolehtimalla niistä aktiivisin toimin ja panostamalla yhteispeleihin eri toimijoiden kesken.

Valtakunnallinen trendi on se, että kunnat ovat luopumassa erillisistä turvallisuussuunnitelmista, sillä turvallisuus katsotaan osaksi kuntalaisten hyvinvointia. Jämsän seutukunnan turvallisuusyhteistyön pienryhmä on asettanut tavoitteeksi hyvinvointikertomuksen ja turvallisuusohjelman yhdistämisen monen suomalaisen kunnan tapaan. Yhdistäminen on tarkoituksenmukaista toteuttaa siten, että 2016 aloittavat valtuustot hyväksyvät ensimmäistä kertaa turvallisuuskäytännöllä vahvistetun hyvinvointikertomuksen.

Jämsän seudun painopistealueet ovat:

1. Rikosten torjunta
2. Turvattomuuden ennaltaehkäisy

Turvallisuustyöryhmän jäsenet:

Heusala Anne, Kuhmoisten kunta

Hjelt Riitta, Jämsän kaupunki (ei varsinainen työryhmän jäsen)

Juurinen Anna-Liisa, Jämsän kaupunki

Kivikari Leena, Jämsän kaupunki

Mantere Markku, Keski-Suomen pelastuslaitos

Mäntynen Juha, Sisä-Suomen poliisilaitos

Terho Pertti, Kuhmoisten kunta

6.3.2 Rikosten torjunta

RIKOSTEN TORJUNTA					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKA-TAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
<p>Rikosten tekemistä pyritään ennaltaehkäisemään ja huolehditaan siitä, että rikosten tekemisestä jää mahdollisimman helposti kiinni.</p>	<p>Havaittuihin yleistä järjestystä, turvallisuutta ja viihtyisyyttä heikentäviin tekijöihin puututaan nopeasti.</p> <p>Vapaaehtoistoimintaan kannustetaan ja tiedottamista lisätään mm. seutukunnalliset yhteistyömahdollisuudet huomioiden</p> <p>Rikostorjuntaa tukeva tietojenvaihto pidetään korkealla tasolla</p> <p>Keskustojen ja oletettujen häiriö- ja riskikohteiden valvonnan kehittämistä tuetaan selvittämällä mahdollisuuksia valvoa pahimpia paikkoja valvontakameroilla</p> <p>Päihteiden väärinkäytön tunnistamista osana rikollista ja syrjäytynyttä käyttäytymistä kehitetään.</p> <p>Varhaisen puuttumisen painoarvoa lisätään.</p> <p>Hoitoonohjausta tehostetaan ja hoito- ja tukimuotoja kehitetään innovatiivisesti.</p> <p>Rikoskierteen katkaisemiseen tähtäviä monialaisia toimia lisätään ja tehostetaan</p>	<p>jatkuvaa</p>	<p>poliisi</p> <p>Moniammattillinen yhteistyö</p> <p>työnantajat, oppilaitokset, kodit</p>	<p>Poliisin tietoon tulleet rikokset (lkm)</p>	

RIKOSTEN TORJUNTA					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKATAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Näkyvä ja vaikuttava liikenneturvallisuusyhteistyö	<p>Liikenteen automaattista valvontaa kehitetään edelleen.</p> <p>Vaarallista, häiritsevää ja tarpeetonta ajamista ehkäistään taajamissa ja siihen puututaan.</p> <p>Liikennevalvontayhteistyötä eri toimijoiden kesken lisätään resurssien puitteissa (mm. poliisi, kuntien tekninen toimi, tiehallinto).</p> <p>Varmistetaan koululaisille turvalliset koulureitit ja turvallinen koulumatka.</p> <p>Turvallista liikennekäyttämistä maalla ja vesillä edistetään erilaisin kampanjoin, yhteistyössä kansallisten tahojen kanssa.</p> <p>Varmistetaan, että raskaan liikenteen ja vaarallisten aineiden kuljetuksille tarkoitettuja reittejä käytetään kuljetuksissa</p> <p>Valaistuksen ja muun liikenneturvallisuutta edistävän tekniikan aktiivista hyväksikäyttöä lisätään.</p> <p>Nuorille kuljettajille annetaan kohdennettua liikenneturvallisuusvalistusta.</p>	jatkuvaa	<p>poliisi</p> <p>kunnat (erityisesti yhdyskuntatoimi)</p> <p>ELY-keskus</p> <p>Keski-Suomen pelastuslaitos</p> <p>Liikenneturva</p>	Poliisin liikenneturvallisuusindeksi	
Läheisväkivallan vähentäminen	<p>Varhaista puuttumista painotetaan.</p> <p>Psykososiaalisen kriisiavun saanti turvataan ja sitä koskevaa yhteistyötä kehitetään.</p> <p>Sosiaaliset tukiverkot ja niihin liittyvät informaatioketjut saatetaan aukottomiksi.</p> <p>Lähisuhdeväkivallan hoitoprosessin ylläpitoa kehitetään ja sen seurantaan luodaan uusia arviointivälineitä.</p> <p>Vanhemmuita tuetaan</p> <p>Moniammatillista lasten ja nuorten turvatoimien osaamista lisätään</p>	jatkuvaa	<p>kunnat (erityisesti sosiaali- ja terveystoimi)</p> <p>muut viranomaiset</p> <p>lähisuhdeväkivaltaryhmä</p> <p>yhdistykset, vapaaehtoisuustyö</p> <p>Mobile</p> <p>rikoksen uhreille suunnatut palvelut / uudet verkkopalvelut</p>	Väkivaltarikoksien määrä kotirauhan suojaamalla alueella	<p>Keskeinen haaste: Väkivallan tekijän tunnistaminen (se johon väkivalta kohdistuu, ei kerro väkivallasta) ja hoitoon ohjaaminen.</p> <p>Väkivallan moniulotteisuus.</p> <p>www.mielenterveystalo.fi</p>

RIKOSTEN TORJUNTA					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKATAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Yleisiä paikkoja koskevan väkivallan torjunta:	<p>Yleisötilaisuuksia koskevaan päätöksentekoon liitettyä vuoropuhelumenettelyä jatketaan</p> <p>Yleisötilaisuuksien huolellinen omaehtoinen ja ennakollinen turvallisuus- ja pelastussuunnittelu hoidetaan lainmukaisesti</p> <p>Valvontaa tehostetaan ja uusia yhteistyömuotoja kehitetään.</p> <p>Poliisin ja vartioimisliikkeiden yhteispeliä tiivistetään</p> <p>Poliisi jatkaa näkyvää valvontaa.</p>	jatkuvaa	<p>viranomaiset yhteistyössä</p> <p>pelastuslaitos</p> <p>poliisi</p> <p>kunta (terveys ja ympäristö)</p> <p>yleisötilaisuuksien järjestäjät</p> <p>vartiointiliikkeet</p>	Yleisillä paikoilla tapahtuneet vahingot (lkm)	
Rikosten uhriksi joutuneiden ja niiden seurauksista kärsimään joutuneiden auttaminen	<p>Psykososiaalisen avun palveluita laajennetaan ja kehitetään koko seutukunta kattavaksi.</p> <p>Turvataan turvakotipalveluiden riittävä määrä</p> <p>Toimijoiden keskinäistä tietojenvaihtoa ja yhteispeliä edistetään uhrien auttamisessa.</p>	jatkuvaa	<p>kunta (sosiaali- ja terveystoimi)</p> <p>muut viranomaiset</p> <p>yhdistykset, vapaaehtoisuustyö</p> <p>rikoksen uhreille suunnatut palvelut / uudet verkkopalvelut</p>	Kriisipäivystykseen yhteyttä ottaneet (Mobile/ lkm)	www.mielenterveystalo.fi

6.3.3 Turvattomuuden ennaltaehkäisy

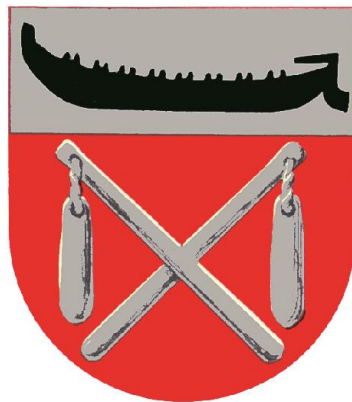
TURVATTOMUUDEN ENNALTAEHKÄISY					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKA-TAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Parempi imago	<p>Riskikohteet ja turvallisuutta heikentävät asiat / kohteet poistetaan tai korjataan.</p> <p>Ohjelman päämääriä tuodaan esiin eri tapahtumien yhteydessä.</p> <p>Yhteistyötä ja kumppanuussuhteita kehitetään suurten ja laajaa näkyvyyttä saavien yleisötapahtumien järjestäjien kanssa</p>	jatkuvaa	<p>kunta yhteistyössä turvallisuusviranomaisten kanssa</p> <p>turvallisuusvaikuttajat</p>	<p>Riskejä on tunnistettu ja poistettu (K/E).</p> <p>Turvallisuusyhteistyön päämääriä on edistetty (K/E).</p>	<p>Kuntaimagoon vaikuttavat monet tekijät</p> <p>Mittareiden määrittäminen vaikeaa</p>
Turvallisuustiedottaminen	<p>Mediatiedottamisella vaikutetaan siihen, että mediassa tuodaan esiin turvallisuusteemaa</p> <p>Laaditaan turvallisuusviestinnän suunnitelma</p> <p>Verkkoviestinnän ja sosiaalisen median kielteisiin piirteisiin kiinnitetään huomiota oppilaitosten, työpaikkojen ja median kanssa käytävissä keskusteluissa.</p> <p>Medialukutaitoon ja nettimaailman riskeistä tiedottamiseen panostetaan oppilaitoksissa</p> <p>Turvallisuus- ja terveyskasvatuksen painoarvo pidetään yllä kodeissa, päivähoidossa, kouluissa ja alueen oppilaitoksissa.</p> <p>Sovittelu- ja yhdyskuntapalvelua tukevista järjestelmistä tiedotetaan tehokkaasti.</p> <p>Turvallisuuteen liittyvää neuvontaa ja ohjausta tehdään kohdennetusti ja laadukkaasti</p> <p>Turvallisuusteemaa tuodaan näkyväksi sopivien yleisötapahtumien yhteydessä</p> <p>Asiatiedottamisella ja laadukkaalla valmistelulla varmistetaan poliittinen sitoutuminen ja päätöksentekokyky</p>	<p>jatkuvaa</p> <p>Turvallisuusviestinnän suunnitelma valmis 2015</p>	<p>turvallisuusviranomaiset</p> <p>kunta</p>	<p>Turvataitokoulutuksiin osallistuvien lukumäärä</p> <p>Jokainen turvallisuusyhteistyössä mukana oleva on tehnyt turvallisuusteemaan liittyvää viestintää (K/E)</p>	<p>Viestintä on muuttamassa muotoaan ja siirtymässä sosiaaliseen mediaan. Asia huomioidaan turvallisuusviestinnässä.</p>

TURVATTOMUUDEN ENNALTAEHKÄISY					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKATAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Yhdyskuntarakenteen turvallisuus	<p>Laillisia maastoliikennemahdollisuuksia kehitetään edelleen täydentämällä virallisia ja turvallisia maastoliikennereitistöjä ja -uria.</p> <p>Säilytetään seudulla rauhallisia liikkumisalueita.</p> <p>Päätösten vaikutusten ennakoarvioinnin käyttöönottoa tehostetaan.</p> <p>Säännöllinen kynnyksetön vuoropuhelu rakennetun ympäristön ylläpitoon ja kehittämiseen liittyvissä kysymyksissä</p> <p>Turvallisuusnäkökulma huomioidaan rakennetun ympäristön korjaus- ja uudistushankkeissa</p> <p>Valaistusta lisätään resurssien puitteissa rakennuksissa ja yleisillä paikoilla sekä ongelma- tai riskipaikoilla.</p> <p>Liikenneväylien kunnossapitoon ja kevyenliikenteen väylien rakentamiseen panostetaan resurssien puitteissa</p> <p>Asukaskyselyissä huomioidaan turvallisuusnäkökulma</p>	jatkuvaa	kunta turvallisuusviranomaiset	Maastoliikenneurat ovat asianmukaisesti merkittyjä (K/E) Onnettomuuksissa vakavasti loukkaantuneet ja kuolleet (pronto / lkm)	

TURVATTOMUUDEN ENNALTAEHKÄISY					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKATAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Päihdepolitiikka	<p>Tehdään moniammatillista ehkäisevää päihdetyötä.</p> <p>Liikennepäihtymyksen torjunta on monialaista ja vaikuttavaa ja painottuu ongelman ennaltaehkäisyyn</p> <p>Vastuullista alkoholin vähittäismyyntiä ja anniskelupolitiikkaa tuetaan</p> <p>Vähittäismyyntiä ja anniskelua ja aukioloaikoja koskevassa lausunnonantotoiminnassa kiinnitetään huomiota vastuullisuuteen, syrjäytymisen ehkäisyyn ja omavalvonnan merkittävään rooliin päihdehaittojen ehkäisyssä.</p> <p>Huumeiden välittäjä- ja käyttäjäreunkaiden hajottamista edistetään aktiivisesti ja niiden syntymistä pyritään estämään ennaltaehkäisevin toimin</p> <p>PAKKA – toimintamallin käyttöönotto paikalliseen tapaan</p>	<p>jatkuvaa</p> <p>PAKKA –mallin käyttöönotto 2016</p>	<p>kunta</p> <p>turvallisuusviranomaiset</p> <p>yritykset</p> <p>yhdistykset, vapaaehtoisuustyö</p>	<p>Kouluterveyskysely: huumeiden kokeilijat, kuukausittainen humalajuominen</p> <p>Turvallisuustoimijoilla on ajantasaiset päihdeohjelmat (K/E)</p> <p>Paljastettujen huumerikosten määrä (kaikki huumausainerikokset)</p> <p>Audit -kysely / alkoholin kulutus – kulutukseen liittyvät riskit</p>	
Syrjäytymisen ehkäisy	<p>Huolehditaan nuorisotakuun ja oppilashuollon toteutumisesta</p> <p>Edistetään terveyttä ja itsenäistä selviytymistä tukevaa seudullista yhteistyötä alan toimijoiden kesken ja yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa</p> <p>Pyritään varmistamaan velkaneuvonnan rahoitus ja toimiva ohjaus avun tarvitsijalle</p> <p>Panostetaan perheiden ennaltaehkäisevään sosiaalityöhön ja vuorovaikutukseen perheiden kanssa</p> <p>Edistetään seinättömän työvoiman palvelukeskuksen syntymistä</p> <p>Kannustetaan vertaistukeen ja ystäväpalvelun toimintaan</p>	<p>jatkuvaa</p>	<p>kunta</p> <p>oppilaitokset</p> <p>moniammatillinen yhteistyö</p> <p>yhdistykset, vapaaehtoisuustyö</p> <p>Työllisyyden kuntakokelu – ja jatkossa TYP</p> <p>Ehkäisevä nuorisotyö</p>	<p>Hyvinvointisuunnitelmaan on kirjattu oppilashuollon tavoitteet ja toteuttamisen periaatteet</p> <p>Pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä</p> <p>Opintonsa keskeyttäneiden (Jämsä ja Kuhmoinen) määrä Jämsän ammattiopistossa</p> <p>Velkaneuvonnan uusien asiakkaiden lukumäärä</p>	

TURVATTOMUUDEN ENNALTAEHKÄISY					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKATAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Yhdenmukainen puuttuminen	<p>Aktiivista ja viivytyksetöntä puuttumista havaittuihin ongelmiin ja niihin liittyvää ratkaisujen etsimistä yhteistyöverkoston avulla tuetaan.</p> <p>Toimijaosapuolet huolehtivat, että työyhteisön tai toimijain työ- ja turvallisuusvälineet ja työympäristö ovat tämän ohjelman toteuttamisen kannalta riittäviä ja ajanmukaisia.</p> <p>Osapuolet tukeutuvat ulkopuoliseen asiantuntija-apuun ja – palveluun niiltä osin, kuin omat resurssit eivät salli tämän ohjelman toteuttamista tai turvallisen ja viihtyisän toimintaympäristön kehittämistä.</p> <p>Sotkut ja ilkeiden jäljet siivotaan viivyttämättä</p>	jatkuva	<p>kunnat</p> <p>turvallisuusviranomaiset</p> <p>moniammatillinen yhteistyö</p> <p>yhdistykset, vapaaehtois työ</p> <p>työnantajat</p>	<p>Koulurauhapaketin käyttö vakiintuu toimintatavaksi (K/E)</p> <p>Kivakoulu toimintamallia jatketaan kaikissa kouluissa (K/E)</p>	

KEURUUN SEUDUN
TURVALLISUUSSUUNNITELMA
2015 – 2018

KESKI-SUOMEN LIITTO
Regional Council of Central Finland

6.4 Keuruun seudun turvallisuustoimenpiteet 2015–2018

6.4.1 Keuruun seudun esittely

Keuruun seutu muodostaa yhden turvallisuussuunnitelma-alueen johon kuuluvat 2 Keski-Suomen kuntaa Keuruu (10 206 as) ja Multia (1789 as). Alueen väkiluku on näin ollen (30.9.2014 tilanteen mukaan)11 995 asukasta ja yhteinen pinta-ala 1991,24 km². Asukastiheys on Keuruulla 8,11 asukasta /maa- km² ja Multialla 2,44 asukasta /maa- km²

Seudun luonnollinen väestökehitys ja kokonaisuutto ovat olleet tarkastelujaksolla 1998 – 2013 negatiivisia. Tilastokeskuksen ennusteen mukaan väestön väheneminen seudulla jatkuu edelleen. Toisaalta seudun väestömäärä kasvaa kesäaikana kesäasukkaista, joiden myötä väestömäärä nousee noin 3000 ihmisellä.

Keuruun suurimmat kyläkeskukset ovat Keuruu, Haapamäki ja Pihlajavesi. Keuruu on monipuolinen ja vireä kaupunki, jossa ovat hyvät peruspalvelut ja vapaa-ajan viettomahdollisuudet. Keuruu panostaakin tulevaisuudessa ihmisten asumiseen ja viihtyisyyteen sekä alueen elinkeinoelämään. Multia on viihtyisä pienkunta joka tarjoaa asukkaille viihtyisän asumisen ja peruspalvelut. Multia sijaitsee hyvien liikenneyhteyksien varrella. Kunta-alue on varsin laaja ja asutus on erityisen harvaa kirkonkylän ulkopuolella. Multialla on merkittäviä korkean osaamisen teollisia pienyrityksiä.

Keuruun seutukunnalla on vuoden 2015 alusta suurin yksityinen työnantaja HT-yhtiöt, joka työllistää alueella noin 125 työntekijää. Multian suurimmat yksityiset työllistäjät ovat Metsä-Multia Oy ja Multimek Oy (+ Multilaser Oy), jotka työllistävät yhteensä noin 120 työntekijää.

Seudun vesistöt, vihreä luonto, vireä vapaa-ajantoiminta, monipuolinen kulttuuritarjonta sekä hyvät liikunta- ja ulkoilumahdollisuudet ovat alueen merkittävä vetovoima. Keuruun seutu onkin saanut suosiota luontomatkailun kohteena sekä kesäasumisessa.

Keuruun seudun turvallisuustoimenpiteiden painopistealueet ovat:

1. Kuntalaisten hyvinvoinnin tukeminen
2. Kuntaturvallisuuden parantaminen
3. Liikenneturvallisuuden parantaminen

Turvallisuustyöryhmän jäsenet:

Huuskola Mika, Keski-Suomen pelastuslaitos
Löytömäki Tiina, Multian kunta
Piippa Leena, Liikenneturva
Pyökkimies Erkki, Multian kunta
Vanhanen Riitta, Keuruun kaupunki

Savela Raimo, Keuruun kaupunki
Savela Seija, Keuruun kaupunki
Seppänen Reijo, Keuruun kaupunki

6.4.2 Kuntalaisten hyvinvoinnin tukeminen

KUNTALAISTEN HYVINVOINNIN TUKEMINEN					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKA-TAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisy	Lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisy - Keuruun toimintamalli käytäntöön Toimintamallin rakenteet, koulutus ja tiedottaminen toimijoille	2015–2018 2015	Perusturva, lähisuhdeväkivaltatyöryhmä, koordinaattori / Sairaanhoidopiiri	Toimintasuunnitelman vuosittainen seuranta	
Lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantaminen - Ennaltaehkäisyä - Kasvatuksellista tukea - Turvallisuutta	Yhteisöllinen ja moniammatillinen oppilashuolto. Varhaiskasvatuksen ja koulujen yhteistyö vanhempien kanssa: - Perhekohtaiset kasvatus- ja arviointikeskustelut - Vanhempainillat (koulutukset) Ennaltaehkäisevä nuorisotyö - nuorisotyö koulujen tukena - Järjestöjen harrastustoiminnan tukeminen - seurakuntien kerho- ja nuorisotyö Mediakasvatus → Kriittinen suhtautuminen tietoon Nuorten päihteiden käytön ennaltaehkäisy ja siihen puuttuminen - Ehkäisevän päihdetyön tapahtumat - Päihdeputkitapahtuma yläkoululaisille - Päihdeinfot - Päihdeettömät tapahtumat Vanhempien vastuu ja rooli	2015–2018	Oppilashuollon työryhmät Perheet, opettajat, yhteistyötahot, rehtorit, opo- ja kuraattoripalvelut, vanhemmat Vapaa-aikatoimi, seurakunta, 3. sektorin toimijat Koulut, nuorisotyö Sosiaalityö, päihdekliinikka Vanhemmat	Toteutuminen, osallistuminen Tapahtumien toteutuminen Lastensuojeluilmoitukset (päihteiden käyttö) Nuorten päihdehoidot Peruskoulun jälkeen ilman opiskelupaikkaa jääneet Nuorisotyöttömyysprosentti	Keuruun osalta raportointi Lasten ja nuorten Keuruu- kehittämissuunnitelma 2013–2016 arvioinnin yhteydessä Kouluterveyskyselyiden tulosten hyödyntäminen joka toinen vuosi Arviointia nuorten hankkeiden loppuraportteissa

	Etsivä nuorisotyö Nuorten pajatoiminnan kehittämisen		Työllisyyspalvelut, sivistystoimi, perusturva		
KUNTALAISTEN HYVINVOINNIN TUKEMINEN					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKATAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Perheiden palveluiden turvaaminen (ennaltaehkäisevät ja kasvatusvastuuta tukevat palvelut) - Terveyttä - Työtä ja toimeentuloa	Ylläpidetään hyvät peruspalvelut - Psykososiaalisten palveluiden merkitys tiedostettu Yhteistyön kehittäminen eri toimijoiden välillä (3. sektori, kunnat, jne.), erityisesti kunta ja eri järjestöt Kunnan työllisyyden hoito - laajenevat vaatteet	2015–2018	Sivistystoimi Perusturva / Kunnan eri toimialat, seurakunnat, järjestöt, vanhemmat	Asiakaskyselyt Kunnan talousarvio Työttömyysaste % Aktivointiaste %	Arviointia tapahtuu hyvinvointikertomuksessa
Ikäihmisten kotona asumisen turvaaminen	Kotihoidon kehittäminen - toiminnanohjaus - palvelutarpeen arviointi - Kartoituskäynnit 70v ja 80v Esteettömyys - Koti- ja lähiympäristö - Teknologian hyödyntäminen Vastuunotto omasta vanhuudesta	2015–2018	Kunnat, omaiset / 3. sektori (mm. järjestöt, seurakunta), muut yhteistyötahot	Laatusuosituksen toteutuminen	Vanhuspoliittisen ohjelman toteutumisen arviointi
Osallisuuden lisääminen - Vaikuta - Osallistu	Vapaaehtoistyön lisääminen Naapuriavun lisääminen Vanhusneuvoston ja vammaisneuvoston toiminnan vahvistaminen Asiakasraadit käyttöön Vertaistuen mahdollistaminen Kokemusasiantuntijoiden käyttö Matalan kynnyksen palvelujen säilyttäminen	2015–2018	Kunnat Järjestöt Kuntalaiset		Arviointia hyvinvointikertomuksessa

KUNTALAISTEN HYVINVOINNIN TUKEMINEN					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKA-TAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Asiakasturvallisuuden kehittäminen	<p>Parannetaan erityisryhmien ja ikäihmisten paloturvallisuutta teknisillä ratkaisulla</p> <p>Vanhus- ja vammaispalveluissa Laatu- ja asiakasturvallisuussuunnitelma käytäntöön</p> <p>Tiivistetään yhteistyötä eri toimijoiden välillä (pelastuslaitos- sosiaali- toimi- perusturva- ensihoitopalvelut jne.)</p> <p>Koulutetaan henkilöstöä, erityisesti vanhustaluiden työntekijöitä, tunnistamaan turvallisuusriskejä sekä tarjotaan koulutusta esteettömyydestä</p> <p>Kaikista kohteista löytyy niistä vaadittavat lakisäätteiset suunnitelmat turvallisuuteen liittyen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poistumisturvallisuusselvitykset - Pelastussuunnitelmat <p>Omavalvontasuunnitelman toteutuminen alueella</p>	2015–2018	Kunnat, pelastuslaitos, perusturva, sosiaalitoimi	<p>Sosiaaliamiehelle tehdyt kantelut ja niiden käsittely</p> <p>Asiakaskyselyt</p> <p>Eri yksiköistä saatu palaute</p> <p>HaiPro- tilastot läheltä piti - ja vahinkotilanteista</p> <p>Onnettomuustilastot</p> <p>Muistutukset, kantelut</p>	

6.4.3 Kuntaturvallisuus

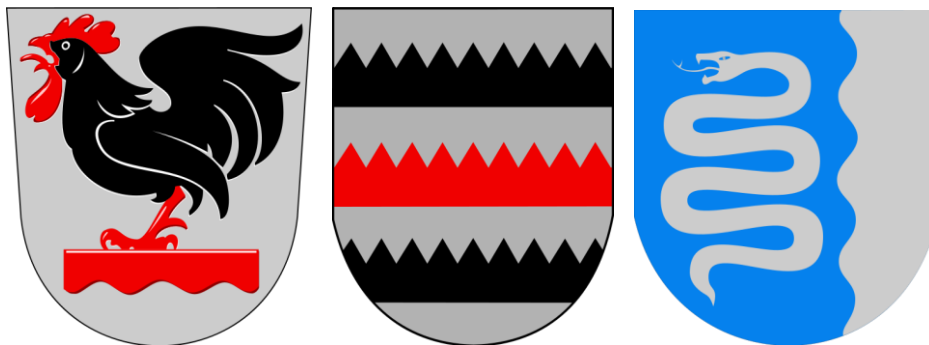
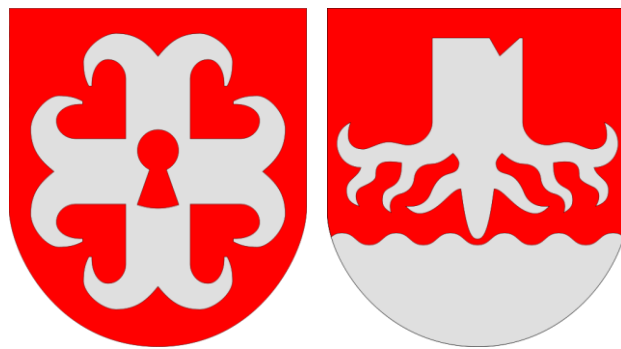
KUNTATURVALLISUUS					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKATAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Kuntalaisten arjen turvallisuuden parantaminen, koti- ja vapaa-ajan tapaturmien vähentäminen, työtaturmien vähentäminen	<p>Turvallisuustiedon levittäminen turvallisuusviestinnän avulla kaikenikäisille yleisötapahtumien yhteydessä</p> <p>Erilaiset kampanjat ja teemapäivät, osallistuminen vuosittain</p> <ul style="list-style-type: none"> - 112- päivä - Päivä paloasemalla - Tapaturmapäivä <p>Koulujen ja oppilaitosten osallistumista erilaisiin kampanjoihin tuetaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nou Hätä kasiluokkalaisille - Poistumisharjoitukset vuosittain - Liikenteen liittyvää turvallisuusviestintää vuosittain <p>Työpaikkojen riskien kartoitus (kunnat) ja niissä havaittujen puutteiden korjaaminen</p> <p>Osoitejärjestelmän ajan tasalla pitäminen</p> <p>Kylien turvallisuussuunnitelmien laatiminen ja niihin liittyvien koulutustilaisuuksien järjestäminen eri aihealueista kyläkunnittain</p> <p>Ikäihmisten tapaturmien vähentäminen vanhuspalveluiden työntekijöiden tekemien tarkastusten avulla (tsekkilistat)</p>	2015–2018	<p>Pelastuslaitos / Kunnat, poliisi, 3.sektorin toimijat</p> <p>Rehtorit / Pelastuslaitos, poliisi, Liikenneturva, kunnat</p> <p>Työpaikkojen esimiehet</p> <p>Kaavoituspalvelu (Keuruu), tekninen toimi (Multia)</p> <p>Kyläyhdistykset / Keski-Suomen kylät Ry, kunnat, poliisi, pelastuslaitos</p>	<p>Kampanjoiden toteutuminen, osallistujamäärien kehitys</p> <p>Jokaisen osa-alueen toteutumisen seuranta vuosittain</p> <p>Riskien kartoituksen tekeminen, toimenpiteiden tekeminen</p> <p>Kylien turvallisuussuunnitelmien tekeminen, niiden ajan tasalla pitäminen</p>	

KUNTATURVALLISUUS					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKATAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Rikollisuuden vähentäminen ja ennaltaehkäisy	<p>Poliisin suorittamat valvontatoimenpiteet</p> <p>Poliisin näkyvyyden lisääminen katukuvassa</p> <p>Kameravalvonnan lisääminen kriittisiin kohteisiin (ilkiältä- alttiisiin paikkoihin)</p> <p>Valaistuksen lisääminen (tarvittaessa), nykyisen valaistustason ylläpitäminen</p>	2015–2018	<p>Poliisi</p> <p>Poliisi</p> <p>Kunnat</p> <p>Kunnat</p>	Seurataan rikostilastojen avulla valvontatoimenpiteiden vaikuttavuutta vuosittain yhteispalaverilla kunnanjohtajien kanssa.	
Tupakoinnin määrän vähentäminen	<p>Keuruun kaupunki savuttomaksi työpaikaksi</p> <p>Multian kunta savuttomaksi työpaikaksi</p>	2015–2018	Kunnanjohtajat / Kunnan työntekijät, työterveys-huolto, esimiehet	Kunnista tulee savuttomia työpaikkoja, sen toteutumisen seuranta	
Sähkönjakelun turvaaminen Tietoliikenne- ja puhelinyhteyksien varmistaminen Häiriötilanteisiin varautuminen	<p>Kuntien turvallisuussuunnittelu</p> <p>Valmiussuunnitelmien tarkastaminen ja päivittäminen säännöllisesti</p> <p>Pelastuslaitoksen tekemän valmiussuunnittelun kehittäminen ja päivittäminen (muodostelmien tarkastaminen sekä heidän kouluttamisensa tarvittaessa)</p> <p>Yhteisen strategian luominen onnettomuustilanteita varten.</p> <p>Valmiussuunnitteluun liittyvä harjoittelu joka toinen vuosi,</p> <p>Yhteistyön tiivistäminen eri viranomaisten välillä.</p>	2015–2018	Kunnanjohtajat / Kunnan eri toimialat, pelastuslaitos, poliisi	<p>Valmiussuunnitelmien tarkastaminen</p> <p>Harjoitusten toteutuminen</p> <p>Valmiuteen liittyvien muodostelmien päivittäminen ja heidän kouluttamisensa</p>	

6.4.4 Liikenneturvallisuuden parantaminen

LIKENNETURVALLISUUDEN PARANTAMINEN					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKATAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Liikenneturvallisuustyön kehittäminen, Toimijahankkeeseen osallistuminen	Liikenneturvallisuussuunnitelman päivittäminen ja sen toteuttaminen Toimijahankkeen toteuttaminen kunnissa	2015–2018	Liikenneturvallisuusryhmä, tekninen toimi, kunnaninsinööri, kunnallistekniikka (Keuruu) / ELY-keskus, Liikenneturva, Ramboll	Liikenneturvallisuussuunnitelman päivityksen ja toimenpiteiden toteutuminen Toimijahankkeen toteutuminen	
Liikenneturvallisuuden parantaminen	Liikennevalistus - Erilaiset kohderyhmät - Tempaukset - Tapahtumiin osallistuminen Liikennekasvatus Tiedottaminen/viestintä	2015–2018	Poliisi / Kunnat, Liikenneturva, koulut	Tapahtumiin osallistuminen	
Valtion ja kunnan ylläpitämien teiden liikenneturvallisuuden parantaminen	Valtatie 23 liikenneturvallisuuden parantaminen - Otavan risteyksen turvallisuus Valtatie 18 liikenneturvallisuuden parantaminen - Uuraisten tien valaistuksen parantaminen Kantatie 58 liikenneturvallisuuden parantaminen	2015–2018	ELY-keskus / Kunnat	Esimerkkihankkeiden toteuttaminen, onnettomuustilastojen kehityksen seuranta	
Nopeuksien valvonta ja puhallusratsiat liikenneonnettomuuksien vähentämiseksi	Nopeusvalvonta, puhallusratsiat	2015–2018	Poliisi	Keuruun liikennevalvontamittarin tilastot Onnettomuustilastot Poliisin tilastot	
Pyöräilykypärien ja heijastimien käytön lisääminen	Kampanjat - Kuntien kotisivuille turvallisuusviestejä liittyen heijastimien ja pyöräilykypärän käyttöön - Heijastimien käytön ”tsekkaukspäivät” vuosittain (esim. kouluissa, kunnan työntekijöille jne.)	2015–2018	Kunnallistekniikka / Kunnan eri toimialat, Liikenneturva, poliisi, Rehtorit		

SAARIJÄRVEN SEUDUN
TURVALLISUUSUUNNITELMA
2015 – 2018

6.5 Saarijärven seudun turvallisuustoimenpiteet 2015–2018

6.5.1 Saarijärven seudun esittely

Turvallisuussuunnitelma-alueeseen kuuluu viisi pohjoisen Keski-Suomen kuntaa. Saarijärven kaupungin (10 165 as.) lisäksi alueeseen kuuluvat Kannonkosken (1 520 as.), Kivijärven (1 259 as.), Kyyjärven (1 431 as.) ja Karstulan (4 343 as.) kunnat (tilanne 31.12.2013). Alueen väkiluku on näin ollen noin 18 700 asukasta ja yhteinen pinta-ala noin 3 500 km². Asukastiheyden ollessa Suomessa keskimäärin 17,9 asukasta/maa-km², on kyseessä oleva alue harvaan asuttua maaseutua (asukastiheys 4,5 asukasta/maa-km²) (tilanne 1.1.2013).

Seudun luonnollinen väestökehitys ja kokonaismuutto ovat olleet 2000-luvulla negatiivisia. Saarijärven seudun viisi kuntaa ovat menettäneet vuosina 2000–2013 yhteensä n. 3200 asukasta ja tilastokeskuksen ennusteiden mukaan väestön vähentyminen seudulla jatkuu edelleen. Merkittävän osan väestön vähentymisestä selittää kuolleisuuden enemmisyys syntyvyyteen nähden.

Ikääntyneiden osuus väestöstä seutukunnalla on valtakunnallista keskitasoa huomattavasti korkeampi. Yli 65 – vuotiaita seutukunnan väestössä on ollut vuoden 2013 loppuun mennessä 5 164 henkilöä ja ennuste vuodelle 2030 on 6318 yli 65-vuotiasta. Näistä 75 – 84 – vuotiaiden ikäluokan koko vuonna 2013 oli 1826 ja ennuste vuodelle 2030 on 2557 henkilöä. Vastaavasti yli 85 – vuotiaita oli vuonna 2013 704 henkilöä ja ennuste vuodelle 2030 on 1007 henkilöä. Väestörakenteen muutos ja muuttoliike vaikuttavat merkittävästi myös seudun taloudellisen huoltosuhteen kehittymiseen. Huoltosuhte Saarijärven seudulla vuonna 2013 oli arvion mukaan 206,8 ja vuonna 2013 tulee olemaan 273,8. Huoltosuhteessa on merkittäviä kunnittaisia eroja.

Teollisuuden sekä maa- ja metsätalouden merkitys on puheena olevien viiden kunnan osalta selkeästi suurempi kuin maassa keskimäärin (2012 työpaikoista 30 %, kun koko maassa 17 %). Palvelusektorin osuus työpaikkojen määrästä on huomattavasti pienempi kuin maassa keskimäärin. Se on kuitenkin ollut kasvava toimiala 2000 – luvulla. Alueen erikoistumisaloja ovat puu- ja rakennusteollisuus, metalliteollisuus sekä maa- ja metsätalous. Energia- ala, erityisesti bioenergia, on seutukunnan vahvuus, jolla on hyvät edellytykset kasvaa koko maan keskiarvoa nopeammin.

Saarijärven seudun turvallisuustoimenpiteiden painopistealueet ovat:

1. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen
2. Henkilö – ja paloturvallisuuden kehittäminen
3. Päihdehaittojen ja lähisuhdeväkivallan ehkäiseminen

Turvallisuustyöryhmän jäsenet:

Autiosalo Satu, Saarijärven kaupunki

Piippa Leena, Liikenneturva

Helppikangas Pekka, Kivijärven kunta

Hänninen Pertti, Keski-Suomen pelastuslaitos

Immonen Maija-Liisa, Kyyjärven kunta

Nissinen Eino, Karstulan kunta

Pekkarinen Hanna-Kaisa, Kannonkosken kunta

6.5.2 Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKA-TAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
<p>Moniammatillisten yhteistyömuotojen kehittäminen</p> <p>Lapsiperheiden tukitoimet</p>	<p>Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden toteuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - THL: n Lapset Puhekesi- menetelmä käyttöön koko seutukunnalle aikuisten ja lasten palveluissa - Aloitetaan kumppanuuspöytätoiminta lasten ja nuorten palveluissa 	<p>Toteuttaminen 2015 →</p>	<p>Saarikka yhteistyössä varhaiskasvatuksen, koulu-, nuorisotoimien, liikunta-, kulttuuri- ja vapaa-aikatoimien sekä teknisen toimien kanssa, 3.sektorin toimijat ja seurakunnat</p>	<p>Kumppanuuspöytätapamisten lukumäärä</p>	
<p>Oppilashuollon ja opinto-ohjauksen toimivuuden turvaaminen</p> <p>Koulun tukitoimet</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Koulukuraattori, -psykologi ja –terveydenhoitopalveluiden saatavuus - Seudullinen oppilashuollon toiminta (ohjausryhmä, käsikirja/verkko-sivusto) 	<p>2015 →</p>	<p>Koulut Saarikka Nuorisotoimet</p>	<p>Olemassa olevat toiminnan seurantamittarit</p>	<p>Koulutuksellisen tasa-arvon kehittämistoiminta, koulujen kerhotoiminnan kehittäminen</p>
<p>Päihteiden käytön ennaltaehkäisy ja vähentäminen</p>	<p>Nuorten toiminnallinen aktivointi Harrastusten tukeminen Päihteettömän kulttuurin arvostaminen</p>	<p>2015 →</p>	<p>Nuorisotoimi järjestöt koulut Piispala Saarikka Etsivä nuorisotyö Vanhemmat</p>	<p>Kouluterveyskysely</p>	<p>Kerhotoiminnan kehittämishankkeet</p>
<p>Nuorten työttömyyden vähentäminen</p>	<p>Nuorten työpajojen kehittäminen (yhteistyö koulujen ja yritysten kanssa) Etsivä nuorisotyö</p>	<p>2015 →</p>	<p>Työvoimahallinto, kunnat, nuorisotyöpajat, Oiva Oy, etsivä nuorisotyö, Saarikka, oppisopimustoimistot, yritykset, oppilaitokset</p>	<p>Nuorisotyöttömien lukumäärä</p>	<p>Piispalan nuorten elämän-hallinnan hankkeet JOPE, Valma</p>
<p>Koulukiusaamisen ja -väkivalan tunnistaminen ja poistaminen</p>	<p>Kaikissa kouluissa käytössä systemaattinen toimintamalli kiusaamisen vähentämiseen ja kouluhyvinvoinnin edistämiseen esim.</p> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa- koulu - Verso - Lions Quest - Työrauha kaikille <p>Toisen ihmisen arvostaminen ja erilaisuuden hyväksyminen</p>	<p>2015 →</p>	<p>Sivistystoimet Koulut Vanhemmat</p>	<p>Kouluterveyskyselyt Toimintamallien omat mittarit</p>	

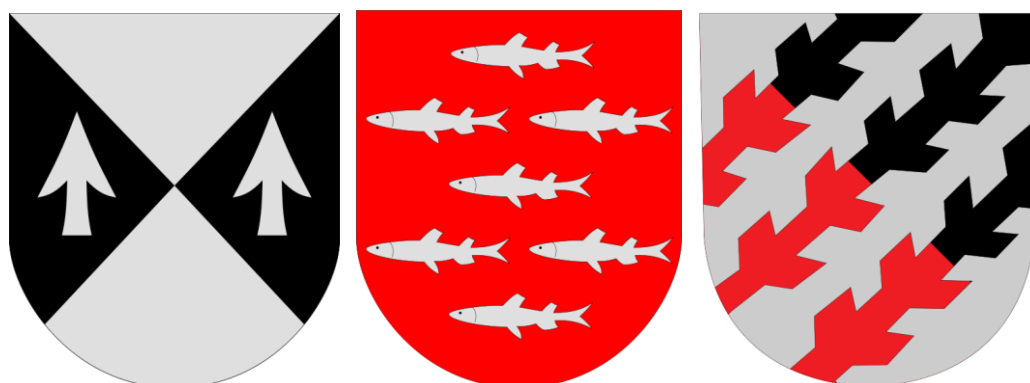
6.5.3 Henkilö- ja paloturvallisuuden kehittäminen

HENKILÖ- JA PALOTURVALLISUUDEN KEHITTÄMINEN					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKATAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Asuinturvallisuuden kehittäminen	<p>Parannetaan paloturvallisuutta yksityisasunnoissa ja hoitolaitoksissa</p> <ul style="list-style-type: none"> - neuvotaan tunnistamaan riskijä kodeissa ja muissa asuin-ympäristöissä - Päivä Paloasemalla - tapahtumiin osallistuminen - Palovaroitimien määrä ja toimintavarmuus kodeissa <p>Koululaisten valistustunnit</p> <ul style="list-style-type: none"> - 112-päivä - Vaaran paikka-materiaalin läpikäyminen 4-luokkalaisille - Nou Hätä 8- luokkalaisille - Kotiläksynä 2 – luokkalaisille oman kodin turvallisuuden tsekkilista <p>Pelastuslaitos tarkentaa vaarojen arviointia</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Poistumisturvallisuusselvitykset ▪ Pelastussuunnitelmat <p>Asumisturvallisuuden pääpaino on ennaltaehkäisyssä ja verkostoitumisessa.</p>	2015 →	<p>Pelastuslaitos</p> <p>Saarikka</p> <p>Kodit</p> <p>Koulut, päiväkodit</p>	<p>Turvallisuusviestintätapahtumien määrät ja kestot (Pronto)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilaitokset - Yleisötapahtumat <p>Pelastussuunnitelmien määrät (Pronto)</p>	
Kotitapaturmien ehkäiseminen ja määrän vähentäminen	<p>Turvallisuusviestintä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kampanjoihin osallistuminen - Tapahtumiin osallistuminen <p>Lyhyitä tietoisukuja median kautta eri teemoilla (tikasturvallisuus, kaatumiset jne) → huomioitava myös paikallismedioiden hyödyntäminen</p>	2015 →	<p>Kunnat</p> <p>Saarikka</p> <p>Pelastuslaitos</p>	<p>Kotitapaturmien lukumäärät, erityisesti kaatumiset, putoamiset, liukastumiset (Sotkanet)</p>	
Liikenneturvallisuuden parantaminen	<p>Erilaisten tapahtumien järjestäminen (tapahtumiin osallistuminen)</p> <p>Kampanjat</p> <p>Koulujen liikennekasvatus</p> <p>Teiden näkemäalueiden raivaus</p> <p>Toimija-hankkeen mukaiset toimenpiteet</p> <p>Näkyvän liikennevalvonnan lisääminen</p>	2015 →	<p>Poliisi</p> <p>Liikenneturva</p> <p>Koulut</p> <p>Kunnat</p> <p>Teiden ylläpitäjät</p> <p>ELY-keskus</p>	<p>Liikenneonnettomuusmäärät (tilasto)</p>	
Sisäilmaltaan terveet oppimisympäristöt	<p>Mittauksien toteuttaminen</p> <p>Korjaustoimenpiteet tarvittaessa</p>	2015 →	<p>Sisäilmatyöryhmät</p> <p>Koulut</p>		

6.5.4 Päihdehaittojen ja lähisuhdeväkivallan ehkäisy

PÄIHDEHAITTOJEN JA LÄHISUHDEVÄKIVALLAN EHKÄISY					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKA-TAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
<p>Varhainen puuttuminen perhe- ja lähisuhdeväkivaltaan</p> <p>Perhe- ja lähisuhdeväkivallan vähentäminen</p> <p>Tapahuneen perhe- ja lähisuhdeväkivaltilanteen asianmukainen hoitaminen</p>	<p>Saarikan alueelle tehdään lähisuhde ja perheväkivallan ehkäisyn toimintaohjelma, jossa huomioidaan turvallisuus-suunnitelman tavoitteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiedottaminen väestölle esim. internet-sivuilla - Viranomaistoiminnoissa edistetään puheeksi ottamista luomalla tarkoitukseen tukineisto ja lisäämällä osaamista. - Koulujen opetussuunnitelmis-sa huomioidaan lähisuhdeväkivaltaan liittyvät asiat - Väestölle tiedotetaan avunantajatahoista. - Sosiaalipäivystyksen ja poliisin kesken on sovittu toimintatavat - Rikosilmoituksen tekeminen ja lähestymiskiellon hakeminen tehdään tunnetuiksi ja niihin kannustetaan. - Lastensuojeluilmoitus tehdään tutuksi. - Väkivallan tekijän auttamiseksi luodaan toimintamalli. 	2015→	Perusturvliikelaitos Saarikka Kunnat Poliisi	<p>Saarikan alueelle nimetty pysyvä moniammatillinen yhteistyöryhmä vastaa lähisuhde- ja perheväkivallan ennaltaehkäisyn toimenpideohjelman valmistelusta, toimeenpanosta, seurannasta ja tiedottamisesta</p> <p>Lähisuhde- ja perheväkivallan ennaltaehkäisyn toimenpideohjelma laaditaan kerran valtuustokaudessa</p>	Saarikan alueelle on nimetty lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisytyön koordinaattori
<p>Yhtenäiset toimintakäytännöt päihdetyöhön ja palvelujen saataavuus, toimivat hoitonojousjärjestelmät</p> <p>Avopalvelujen ja peruspalvelujen rooli päihdetyössä vahvistuu</p> <p>Lakien antamien mahdollisuuksien hyödyntäminen</p> <p>Alkoholikulttuuriin vaikuttaminen ja kulutuksen väheneminen</p>	<p>Poikkihallinnollinen yhteistyö päihdetyössä</p> <p>Rajoitetaan ja valvotaan päihteiden käyttöä julkisilla paikoilla</p> <p>Tehostetaan vähittäismyyntin ja anniskelun valvontaa, puututaan alkoholin välittämiseen ja katukauppaan sekä rajoitetaan mainontaa</p> <p>Työpaikoilla toteutetaan hoitonojhausta</p> <p>Päihteettömään kulttuuriin kannustaminen</p>	2015 →	Perusturvliikelaitos Saarikka kunnat poliisi kolmas sektori työpaikat elinkeinoharjoittajat		

VIITASAARI-PIHTIPUDAS-KINNULA
-ALUEEN TURVALLISUUSTOIMENPITEET
2015–2018

6.6 Viitasaari-Pihtipudas-Kinnula alueen turvallisuustoimenpiteet 2015–2018

6.6.1 Viitasaari-Pihtipudas-Kinnula alueen esittely

Nyt puheena olevan turvallisuussuunnitelman alueeseen kuuluu kolme pohjoisen Keski-Suomen kuntaa: Kinnula (1781 as.), Pihtipudas (4335 as.) ja Viitasaari (6850 as.). Väkiluku on 12 966 asukasta vuonna 2014 ja yhteinen pinta-ala 3333 km². Seudun kuntien työntekijämäärä on kunnissa yli 1000 työntekijää. Asukastiheyden ollessa Suomessa keskimäärin 17,5 asukasta /maa- km² on seutu harvaan asuttua maa-seutua (asukastiheys 4,1 asukasta / maa- km²).

Kinnulan ja Pihtiputaan kunnat sekä Viitasaaren kaupunki muodostavat yhdessä Kannonkosken, Karstulan, Kivijärven ja Kyyjärven kuntien sekä Saarijärven kaupungin kanssa Saarijärven - Viitasaaren seutukunnan. Seudun luonnollinen väestökehitys ja kokonaisuutto ovat olleet vuosina 1995 – 2008 negatiivisia. Seutukunta on menettänyt n. 6000 asukasta. Tilastokeskuksen ennusteiden mukaan väestön väheneminen seudulla jatkuu. Seutukunnalla myös ikääntyneiden osuus väestöstä on yksi suurimpia valtakunnassa.

Teollisuuden sekä maa- ja metsätalouden merkitys on selkeästi suurempi kuin maassa keskimäärin. Palvelusektorin osuus työpaikkojen määrästä on pienempi kuin maassa keskimäärin. Se on kuitenkin ollut kasvava toimiala 2000 -luvulla. Alueen erikoistumisaloja ovat puu- ja rakennusteollisuus, metalliteollisuus sekä maa- ja metsätalous. Energia-ala, erityisesti bioenergia, on seutukunnan vahvuus, jolla on hyvät edellytykset kasvaa koko maan keskiarvoa nopeammin.

Seutukunnan kehittämistoimintaa ohjaa **seutuohjelma**, jonka päätavoitteena on vuoteen 2013 mennessä *Luonnonvaroja pitkälle jalostava, osaavien ihmisten ja verkostojen yritteliäs, palveleva ja viihtyisä pohjoinen Keski-Suomi*.

Witas-seudun turvallisuustoimenpiteiden painopistealueet ovat:

1. Erityisryhmien asuinturvallisuuden parantaminen
2. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien vähentäminen
3. Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy
4. Liikenneturvallisuuden parantaminen
5. Päihdehaittojen ehkäisy

Turvallisuustyöryhmän jäsenet:

Holster Ritva, Viitasaaren kaupunki

Kinnunen Ari, Pihtiputaan kunta

Kinnunen Janne, Viitasaaren kaupunki

Kinnunen Ossi, Kinnulan kunta

Lappalainen Seppo, Viitasaaren kaupunki

Laurila Marja, Viitasaaren kaupunki

Piippa Leena, Liikenneturva

Savolainen Tapani, Viitasaaren kaupunki

Vänni Henri, Keski-Suomen pelastuslaitos

6.6.2 Erityisryhmien asuinturvallisuuden parantaminen

ERITYISRYHMIEN ASUINTURVALLISUUDEN PARANTAMINEN					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKATAULU	VASTUUTAHO/ SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Paloturvallisuuden lisääminen kotona	<p>Palo- ja pelastuskoulutusta</p> <ul style="list-style-type: none"> - henkilöstölle - kotikäyntejä tekevä henkilöstö tarkastaa myös paloturvallisuuden liittyvä asiat turvallisuuskoulutuksessa saadun tarkastuslistan mukaan - ikäihmisille ja heidän omaisilleen <p>Terveysvalistus ja muu informaatio</p> <p>Tupakointi ulkona, ei sisällä.</p>	<p>Jatkuva</p> <p>Koulutus min. 1krt/vuosi</p>	<p>Perusturvan toimialajohtaja, vastaanottopalvelu-, vanhuspalvelu-, koti- ja asumispalvelujohtajat, seniorineuvojat, avopalveluohjaaja, kotiutushoitaja, vammaispalvelujohtaja, vammaispalveluohjaajat, perhe- ja mielenterveyspalvelujohtaja, asumisneuvoja, sosiaalijohtaja, johtava hoitaja, sosiaaliohjaaja, vuokra-asuntoyhtiöt, seurakunta</p> <p>sidosryhmät: perusturvan henkilöstö, pelastuslaitoksen henkilöstö</p>	<p>Palo- ja pelastuskoulutuksen toteutumisen vähintään kerran vuodessa henkilöstölle sekä ikäihmisille itselleen ja heidän omaisilleen (esim. päiväkeskuksella)</p> <p>Tsekkilistan käyttö 100 % palvelutarpeen arvioinnin tilanteissa</p> <p>Erilaiset kampanjat / messut</p>	
Tapaturmariskin vähentäminen kotona	<p>Palvelualueen (vanhukset, vammaiset) henkilöstön koulutus esteettömyyden arviointiin;</p> <ul style="list-style-type: none"> - kotien esteettömyys (Housing Enabler – menetelmä), myös ulkoalueiden esteettömyys - sisä- ja ulkoalueiden valaistus - liikkumisen apuvälineet <p>Ergonomia-koulutus henkilöstölle</p>		<p>perusturvan toimialajohtaja, vastaanottopalvelu-, vanhuspalvelu-, koti- ja asumispalvelujohtajat, seniorineuvojat, avopalveluohjaaja, kotiutushoitaja, vammaispalvelujohtaja, vammaispalveluohjaajat, perhe- ja mielenterveyspalvelujohtaja, asumisneuvoja, sosiaalijohtaja, johtava hoitaja, sosiaaliohjaaja, vuokra-asuntoyhtiöt</p> <p>sidosryhminä: perusturvan henkilöstö, pelastuslaitoksen henkilöstö, seurakunta</p>	<p>Esteettömyys- ja ergonomiakoulutus henkilöstölle perusturvan koulutussuunnitelman mukaisesti</p> <p>Riskien arviointi ja potilasturvallisuuden arvioinnissa ennalta ehkäisy, mittarit HaiPro- ilmoitusten määrä</p>	
Turvallisuuden lisääminen kotona	<p>Asiakkaiden palvelusuunnitelmien ajan tasalla pitäminen ja niihin liittyvien toimenpiteiden välitön toteuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - teknisten turvajärjestelmien käyttöönotto tarvitseville (turvahälytin, turvamatot, koodilukot yms.) - yhteisöllisyyttä lisäävät toimenpiteet (ryhmät, erilaiset tapahtumat) 	<p>Lainsäädännön määrittelemät aikarajat</p> <p>Apuvälineet välittömästi, esim. turvalaitteet 1-3 kk sisällä, esim. asunnon muutostyöt</p>	<p>perusturvan toimialajohtaja, vanhuspalvelujohtaja, koti- ja asumispalvelujohtaja, seniorineuvojat, avopalveluohjaaja, kotiutushoitaja, vammaispalvelujohtaja, vammaispalveluohjaajat, perhe- ja mielenterveyspalvelujohtaja, sosiaalijohtaja, johtava hoitaja, sosiaaliohjaaja,</p> <p>sidosryhminä: perusturvan henki-</p>	<p>Pegasos-potilastietojärjestelmässä sekä Pro Consona- ohjelmassa palvelusuunnitelmat ajan tasalla 100 %</p> <p>Vamman kannalta välttämättömät /</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> - tiedottaminen ja opastus em. asioissa (kaupustelijat, hyväksikäytön ehkäisy, rahojen säilytys) - edunvalvonta huolehdittu sitä tarvitseville 		löstö, kolmas sektori, omaiset / läheiset, seurakunta	tarvittavat asunnonmuutostyöt tehty 1-3 kk sisällä (pienemät asunnonmuutostyöt) Kampanjointi / muut tilaisuudet	
--	---	--	---	--	--

ERITYISRYHMIEN ASUINTURVALLISUUDEN PARANTAMINEN

TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKATAULU	VASTUUTAHO/ SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Paloturvallisuuden lisääminen asumisyksikössä	Paloturvallisuustarpeet huomioitava <ul style="list-style-type: none"> - kiinteistöjen/toimintayksiköiden sprinklaus - palo- ja pelastusyksiköiden ja ambulanssin esteetön pääsy kohteeseen - säännölliset palo- ja pelastusharjoitukset - palo- ja pelastussuunnitelmat ajan tasalla ja henkilöstö perehdytetty - tupakointi ulkotiloissa, erikseen osoitettu paikka 	Jatkuva Koulutus min. 1 krt / vuosi	perusturvan toimialajohtaja, vanhuspalvelujohtaja, koti- ja asumispalvelujohtaja, sairaalapalvelujohtaja, vammaispalvelujohtaja, kiinteistöpäällikkö, perhe- ja mielenterveyspalvelujohtaja, sosiaalijohtaja, johtava hoitaja, sosiaaliohjaaja, (kunto)hoitaja sidosryhmät: perusturvan henkilöstö, teknisen toimen henkilöstö / rakennusvalvonta, yksityiset palveluntuottajat, vuokra-asuntoyhtiöt, pelastustoimi	Palo- ja pelastuskoulutuksen ja harjoitusten toteutuminen vähintään kerran vuodessa henkilöstölle sekä ikäihmisille itselleen ja heidän omaisilleen asumisyksiköissä Perehdytykseen liittyvät turvallisuuskävelyt uusille työntekijöille 100 %	Lisäys budjettiin
Tapaturmariskin vähentäminen asumisyksikössä	Palvelualueen (vanhukset, vammaiset) henkilöstön koulutus esteettömyyden arviointiin; <ul style="list-style-type: none"> - asuntojen esteettömyys (Housing Enabler – menetelmä), myös ulkoalueiden esteettömyys - sisä- ja ulkoalueiden valaistus - liikkumisen apuvälineet Ergonomia-koulutus henkilöstölle	Jatkuva	perusturvan toimialajohtaja, vanhuspalvelujohtaja, koti- ja asumispalvelujohtaja, sairaalapalvelujohtaja, vammaispalvelujohtaja, perhe- ja mielenterveyspalvelujohtaja, kiinteistöpäällikkö, sosiaalijohtaja, johtava hoitaja, sosiaaliohjaaja sidosryhmät: perusturvan henkilöstö, teknisen toimen henkilöstö, yksityiset palveluntuottajat, vuokra-asuntoyhtiöt, pelastustoimi	Koulutukseen osallistumisprosentti HaiPro- ilmoitusten määrä	

ERITYISRYHMIEN ASUINTURVALLISUUDEN PARANTAMINEN					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKATAULU	VASTUUTAHO/ SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOTAVAA
Turvallisuuden lisääminen asumisyksikössä	<p>Asiakkaiden palvelusuunnitelmien ajan tasalla pitäminen ja niihin liittyvien toimenpiteiden välitön toteuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - teknisten turvajärjestelmien käyttöönotto tarvitseville: turvahälytin, turvamatot, koodilukot yms. - ulkona liikkumisen huomiointi (alentunut toimintakyky): hiekotus ym. - Tiedottaminen ja opastus asukkaille ja heidän omaisilleen - edunvalvonta huolehdittu sitä tarvitsevalle <p>riskienhallintasuunnitelmat ajan tasalla ja käytössä</p>	Lainsäädännön määrittelemät aikarajat Apuvälineet välittömästi, esim. turvalaitteet	<p>perusturvan toimialajohtaja, vanhushpalvelujohtaja, koti- ja asumispalvelujohtaja, sairaalapalvelujohtaja, vammaispalvelujohtaja, perhe- ja mielenterveyspalvelujohtaja, kiinteistöpäällikkö, sosiaalijohtaja, johtava hoitaja, sosiaaliohjaaja</p> <p>sidosryhmät: perusturvan henkilöstö, teknisen toimen henkilöstö, vuokra-asuntoyhtiöt, yksityiset palveluntuottajat</p>	<p>Pegasos-potilastietojärjestelmässä palvelusuunnitelmat ajan tasalla 100 %</p> <p>Asumisyksikköjen riskien hallinta ajan tasalla 100 %</p> <p>HaiPro- ilmoitusten määrä</p> <p>Apuvälineet kunnossa ja käytössä 100 %</p>	
<p>Palo- ja pelastustoimen orientaatio ja ymmärtämys pelastamisessa, kun on kysymys erityisryhmistä ja aistivajavaisista (esim. kuurot, sokeat, demen-tiasairaat)</p> <p>Palo- ja pelastuskalusto tarvetta vastaavat (esim. kerrostalot)</p>	<p>Säännölliset harjoitukset ja tarkastukset kohteissa</p> <p>Turvallisuutta lisäävä yhteistyö</p> <p>Pelastussuunnitelmien tarkastus erityiskohteissa</p> <p>Yhteisten harjoitusten järjestäminen</p>	Jatkuva	<p>Palopäällikkö, perusturvajohtaja, yksiköiden esimiehet ja turvallisuus-päälliköt</p> <p>sidosryhmät: perusturvan henkilöstö</p>	<p>Säännöllisten harjoitusten toteutuminen, väh. 1 x vuodessa</p> <p>Pelastussuunnitelmien päivittäminen, väh. 1 x vuodessa</p>	

6.6.3 Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien vähentäminen

KOTI- JA VAPAA-AJAN TAPATURMIEN VÄHENTÄMINEN					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKATAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
<p>Kotiympäristö turvalliseksi:</p> <p>Tiedostaa pienten lasten tapaturmavaarat kodissa.</p> <p>Ehkäistä tapaturmia</p>	<p>Jaetaan odottaville äideille neuvolakäynnin yhteydessä tarkastuslista. Tsekataan toimet kotikäynnin / neuvolakäynnin yhteydessä.</p> <p>Jaetaan kotiin vietäväksi 3-4 -vuotiaiden tarkastuslista. Palautetaan päiväkodille huoltajan kuittaamana.</p> <p>Jaetaan kotiin vietäväksi 5-6 -vuotiaiden tarkastuslista. Palautus huoltajan kuitauksella.</p>	Jatkuva	<p>Vastaanottopalvelujen johtaja / terveydenhoitajat</p> <p>Päivähoito, perhehoito/ Perusturva</p> <p>Päivähoito / perusturva, kerhotoiminta, yhteistyötahot, seurakunnat</p>		
<p>Lasten ja koululaisten tapaturmatietoisuuden parantaminen:</p> <p>Tiedostaa kouluikäisten lasten tapaturmariskit</p> <p>Ehkäistä tapaturmia</p> <p>Koulutapaturmien ehkäisy</p>	<p>1 luokalla jaetaan kotitehtävänä koululaisten tapaturmien tarkastuslista johon liittyy nettipeli JEPULIS.</p> <p>Jaetaan 1. luokkalaisille muistitikku, jossa turvallisuusmateriaalia sekä tehtäviä.</p> <p>Toteutetaan pelastustoimen palvelutasopäätöksen mukaisesti erillisen kumppanuussuunnitelman ohjelma.</p>	Jatkuva	Koulut/ poliisi, pelastuslaitos		<p>Opettajat perehdytetään toimintaan.</p> <p>Kumppanuussuunnitelma perehdytetään kouluille.</p>
<p>Nuorten aikuisten sekä keskiikäisten tapaturmien ehkäisy:</p> <p>Tapaturmatietoisuuden lisääminen ja tapaturmien ehkäisy</p> <p>3. sektorin aktivointi tapaturmaehkäisytyöhön.</p>	<p>Vuosittaiset tapaturmakäräjät kunnittain</p> <p>Osallistuminen eri tilaisuuksiin (Puutarhamessut, saappaanheiton MM, syysmarkkinat jne.) tapaturma-aiheisilla valituskuilla.</p>	Jatkuva	Kunnat / pelastuslaitos / yhteistyötahot, poliisi, 3-sektori		<p>Valmistellaan vuosittain eri teemoilla tapaturmavalistusta massatapahtumien yhteyteen.</p> <p>Pyritään saamaan kumppanuussopimuksia tapaturmien ehkäisytyöhön liittyen vapaaehtoisjärjestöiltä/ yhdistyksiltä/ seuroilta jne.</p>
<p>Ikäihmisten kotiympäristö turvalliseksi:</p> <p>Tapaturmatietoisuuden ja tapaturmien ehkäisy.</p> <p>Kodin turvallisuuden lisääminen</p>	<p>Tarkastuslistat ikäihmisille</p> <p>Poliisin luennot</p> <p>Tapahumiin osallistuminen (mm. seniorimessut)</p>	Jatkuva	<p>Vanhuspalvelujohtaja</p> <p>Muu kotokäyntejä tekevä henkilöstö</p> <p>Poliisi</p>		

KOTI- JA VAPAA-AJAN TAPATURMIEN VÄHENTÄMINEN

TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKATAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Kuluttajapalvelut: Kuluttajapalveluiden turvallisuuden lisääminen	Kuluttajapalveluiden turvallisuuden lisääminen	Jatkuva	Terveysturvallisuus / tekninen toimi, yrittäjät		
Kylien turvasuunnitelmien laatiminen: Haja- asutusalueiden kylien turvallisuuden parantaminen	Kylien kyläsuunnitelmien yhteydessä huomioidaan erikseen kylien turvallisuusasiat. Turvakäräjät Kyläosastojen aktivointi	Jatkuva	Kyläyhdistykset /Keski-Suomen kylät Ry, kunnat		
Vesillä liikkumisen turvallisuus: Vesiturvallisuuden parantaminen, lasten uimataidon parantaminen	Uintiopetus pakolliseksi esikouluikäisille (toteutus uimahallissa) Tapahelmiin osallistuminen	2015–2018	Vastuu: Rehtorit, liikunta-toimi Sidosryhmät: Pelastuslaitos / Uintiopetusliitto / poliisi / paikalliset veneilyseurat / järvipelastajat, 3. sektori		
Rakentamisturvallisuus: Ehkäistä tapaturmia uudis-/korjausrakentamisessa sekä saada turvallinen pihaympäristö	Informaation ja oppaiden jakelu rakennuslupamenettelyn yhteydessä	Jatkuva	Rakennusvalvonta		
Vapaa- ajan asumisturvallisuus: Mökkiläisten turvallisuusasioiden kehittäminen	Vuosittaisen ”mökkikirjeen” yhteyteen turvatietoa eri teemoin.	Jatkuva	Kunnat /pelastuslaitos		Pelastuslaitos laatii vuosittain mökkikirjeeseen turva-iskun. Kunnat huolehtivat jakelun.
Toimijoiden motivointi / ammattitaito: Tapaturmien ehkäisytyötä tekevät on perehdytetty asiaan	Eri toimijoiden koulutus. mm. - Kotiympäristö turvalliseksi opas jaetaan sähköisesti keskeisille toimijoille. - Ikäihmisten kaatumistapaturmat opas jaetaan ao. toimijoille.	Jatkuva	Kunnat /pelastuslaitos		Koulutus ammattialoitain.

KOTI- JA VAPAA-AJAN TAPATURMIEN VÄHENTÄMINEN

TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKATAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Turvaiskut Jakaa ajankohtaista turvallisuustietoutta median välityksellä.	Paikallislehtien kautta laaditaan esim. 6 krt. vuodessa ajankohtainen turvaisku.	Jatkuva	Toimijat, paikallislehdet		Huomioidaan esim. vuodenajat. Max 2000 merkkiä.
Maatilojen turvallisuus: Parantaa maatilatalouden turvallisuustilannetta.	Maatilojen turvakampanjoiden ja turvallisuutta edistävien työmenetelmien informointi Esim. maatalouslomittajille annetaan koulutusta, jotta he voivat tunnistaa vaaranpaikkoja.	Jatkuva	Työterveyshuolto, Johtava lomittaja		
Vanhusten asumisturvallisuus: Ikäihmisten asumisturvallisuuden parantaminen Ikääntyvien omatoimisuuden parantaminen	Koulutetaan vanhustyössä toimivat perusturvan henkilöstö (kodinhoitajat, ...) siten, että he voivat oman työnsä ohessa kiinnittää huomiota ikäihmisten asumisturvallisuuteen. Ikäihmisten ja heidän omaistensa / omaishoitajien omat turvallisuuskoulutustilaisuudet. Palo- ja pelastuskoulutusta ikäihmisille	Jatkuva	Perusturva / pelastuslaitos		

6.6.4 Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy

LASTEN JA NUORTEN SYRJÄYTYMISEN EHKÄISY					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKATAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Perheiden hyvinvoinnin tukeminen	- varhaiskasvatuksen tukipalveluiden vahvistaminen mm. neuvolapalvelut ja erityislastentarhaopetus - ennaltaehkäisevä työ (mm. lapsiperheiden kotipalvelutyö) - Kasvatuskumppanuus varhaiskasvatuksessa ennaltaehkäisevänä toimintana	Jatkuvaa	- vanhempien vastuu - sivistys- ja perusturvalautakunta. sidosryhmät: perusturvan henkilöstö, järjestöt	Lastensuojeluilmoitusten määrä ja sisällöt Mahdollisen jatkohoidon vaikuttavuus ja laatu	<p>Erityisesti on huomioitava, että suurin vastuu sekä lasten että nuorten hyvinvoinnista ja syrjäytymisen ehkäisystä kuuluu ensisijaisesti vanhemmille, joita eri yhteistyötahot kuten koulu, järjestöt, viranomaiset ym. tukevat lapsen/nuoren eri kehitysvaiheissa.</p>
Kaikilla lapsilla on mahdollisuus järjestettyyn harrastustoimintaan koulupäivän päätteeksi, koulukiusaamisen ehkäisy, kukaan ei jää yksin	Ehetytty koulupäivä, esim. kerhotoiminta, apip Kiva koulu – ohjelma Tukioppilastoiminta Lapsiperheiden kotipalvelutyö	Jatkuvaa	- koulujen johtajat ja järjestöt - tukioppilastoiminnan vastuupettaja - koulun koko henkilökunta - Kuraattori- ja opopalvelut - Apip + kerhokoordinaattori (Kinnula)	Asiakkuuksien määrä kuraattoreilla ja lapsiperheiden kotipalvelutyöntekijöillä Lastensuojeluilmoitusten määrä ja sisällöt	
Turvallinen oppimisympäristö, terveet koulukiinteistöt ja päiväkodit, turvallinen toimintaympäristö	Rakennusprojektien valvonta sekä jatkuva tilojen kuntoseuranta ja valvonta - liikenne- ja pihasuunnitelmat - moniammatillinen yhteistyö - työhyvinvointia lisäävät toimenpiteet - Turvallisuustarkastukset	Jatkuvaa	- tekninen toimi (toteuttaja), terveyden suojeluviranomainen (valvonta) - vapaa-aikatoimi - henkilöstö- ja taloussihiteeri (työsuojelu) sidosryhmät: perusturvan henkilöstö	Kiinteistöissä työskentelevien sairauspoissaolot Työhyvinvointikyselyt	

LASTEN JA NUORTEN SYRJÄYTYMISEN EHKÄISY

TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKATAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Nuorten ryhmäyttäminen	Ryhmytyspäivä Tukioppilastoiminta Osallistavat työtavat	Jatkuvaa	- vanhempien vastuu - oppilashuollosta vastaava - nuorisotoimi - 3. sektori - kouluterveydenhuolto - koulut - päihdetyöntekijät - poliisi - opot ja kuraattorit - koulupsykologi - rehtorit - nuorisovaltuusto - vapaa-aikatoimen johtaja - oppilaskunnat - kansalaisopiston rehtori - työvoimaviranomaiset - nuorisotoimen esimies - kouluterveydenhoitajat - nuorisotoimen esimies - Asumisneuvoja - Sosiaalitoimen henkilöstö (sosiaalihoitajat ja –työntekijät) - Kansalaisopisto - Etsivä nuorisotekijä Sidosryhmät: Sivistyslautakunta, perusturvalautakunta, seurakunta, yhdistykset ja järjestöt		
Nuorten oman elämänhallinnan tukeminen	terveystiedon opetus, huume- ja päihdevaalistus, seksuaalikasvatus, kansalaiskasvatus mm. liikenne	Jatkuvaa		Kouluterveyskyselyt	
Nuorten osallisuuden edistäminen	Nuorten kuuleminen Harrastustoiminnan kehittäminen Osallistavat työtavat	Jatkuvaa			
Nuorten työpajatoiminta	Työpajatoiminnan kehittäminen alueella	Jatkuvaa			
Toisen asteen koulutuksen säilyttäminen	Moniammatillinen yhteistyö Laadun kehittäminen	Jatkuvaa			
Terveystiedon edistäminen ja sairastavuuden ennaltaehkäisy Syrjäytymisen ehkäisy Etsivä nuorisotyö	Riittävä ja nopeasti saatavilla olevien terveydenhuoltoresurssien, toimivien hoitopolkujen sekä erikoissairaanhoidon palveluiden turvaaminen Nuorten arjessa selviytymisen edistäminen Tuetun asumisen järjestäminen "Kansalaiskasvatus" asiakkaan oman vastuullisuuden lisääminen terveydessä	Jatkuvaa		Opintonsa loppuun suorittaneiden määrät Etsivän nuorisotyön asiakkuuksien määrä Asumisneuvojan asiakkuuksien määrä	

6.6.5 Liikenneturvallisuuden parantaminen

LIIKENNETUR VALLISUUDEN PARANTAMINEN					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKA-TAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Liikenneturvallisuustyön kehittäminen	Kuntien liikenneturvallisuussuunnitelmien päivittäminen, Toimijahankkeeseen osallistuminen ja sen toimenpiteiden toteutus	2015–2016	/Liikenneturva, ELY-keskus, Ramboll	Liikenneonnettomuuksien kehityksen seuranta	
Teiden parempi kunto talvi-aikaan	Talvihoidon tehostaminen Teiden hoidon menetelmät Ajoitus	2015–2018	/ELY-keskus		
Taajamien nopeuksien tarkastelu onnettomuuksien vähentämiseksi	Nopeuksien alentaminen Tekniset toimenpiteet Hidasteet Saarekkeet	2015–2018	/ELY-keskus		
Nopeuksien valvonta ja puhallusratsiat liikenneonnettomuuksien vähentämiseksi	Nopeusvalvonta Puhallusratsiat Asennekasvatus	2015–2018	Poliisi / Kunnat, Liikenneturva, opetus-toimi		
Liikenneturvallisuustyön opetus ja seuranta	Asennekasvatus Koulupoliisitoiminta Liikennekäyttäytymisopetus	2015–2018	Rehtorit, vastuu koulupoliisi/ opettajat, poliisi, Liikenneturva		
Valtatie 4 (E75) liikenneturvallisuuden parantaminen onnettomuuksien vähentämiseksi	Suunnittelu Toteutus	2015–2018	ELY-keskus, kunnat		
Valtatie 4 liittymien turvallisuuden parantaminen onnettomuuksien vähentämiseksi	Keskustan yleiskaavojen läpikäynti	2015–2018	ELY-keskus, kunnat		

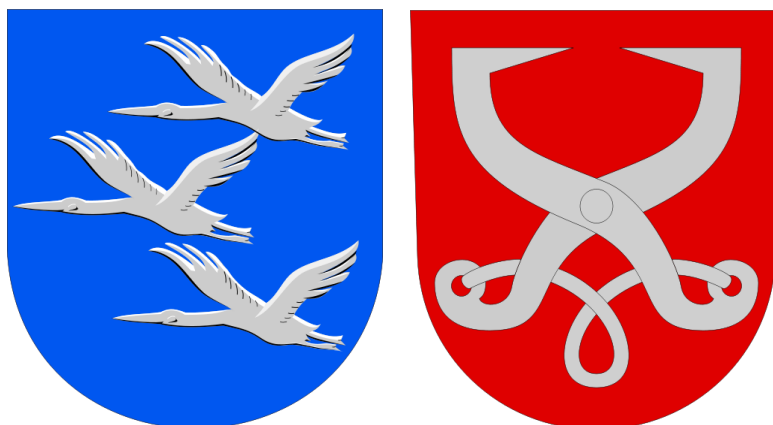
LIIKENNETURVALLISUUDEN PARANTAMINEN

TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKA-TAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Seututie 775 ja kantatie 58 liikenneturvallisuuden parantaminen onnettomuuksien vähentämiseksi	Suunnittelu Toteutus Kantatie 58 muutostyöt/parannukset Muholan koulun kohdalla	2015–2018	ELY-keskus, kunnat		
Pyöräilykypärien ja heijastimien käytön lisääminen	Kampanjat Tietoisku vanhemmille vanhempainiltojen yhteydessä Yhteistyö paikallislehtien kanssa säännöllisesti	2015–2018	Rehtorit/ Liikenneturva, poliisi, pelastuslaitos, kunnan muut toimialat, yhdistykset ja järjestöt, yritykset		
Sinisen tien (kantatie 77) parantaminen		2015–2016			
Kuntien omistaminen teiden kunnostus		2015–2018	Kunnat	Budjetti	

6.6.6 Päihdehaittojen ehkäisy

PÄIHDEHAITTOJEN EHKÄISY					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKA-TAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Päihteiden käytön varhainen tunnistaminen (nuoret, työikäiset ja ikääntyvät)	Perusterveydenhuollon henkilökunnan käytössä on varhaisen tunnistamisen mallit. Varhaisen tunnistamisen malliin perehdyttäminen kunnissa (huomioitava eri hallintokunnat) ja yrityksissä	Jatkuvaa	terveydenhoitajat, lääkärit, sosiaalityöntekijät, kotihoidon työntekijät ja päihdetyöntekijät sidosryhmät: perusturvan koko henkilöstö, sivistystoimen henkilöstö	Audit-mittari käytössä terveydenhuollossa terveystarkastusten yhteydessä 100 %, laboratoriotestit Mini-interventio, kyselykaavakkeet	
Nuorten ja vanhempien päihdeasenteisiin vaikuttaminen	Päihdeettömien tapahtumien järjestäminen nuorille, nuorten suunnittelemat tapahtumat ja vanhemmille omat tilaisuudet (vanhempainillat)	Jatkuvaa	Vastuuhenkilönä: huoltajat / vanhemmat, nuorisotoimen esimies, päihdetyöntekijät, sosiaalityöntekijät, kouluterveydenhoitaja, oppilashuollon vastaava, rehtorit sidosryhmät: nuorisovaltuusto, seurakunta	Kouluterveyskysely Lastensuojeluilmoitusten määrän väheneminen nuorten päihteiden käytön osalta	
Päihdeohjelman markkinointi yrityksille ja kuntien työntekijöille	Päihdeohjelman vakiinnuttaminen ja esimiesten ja työntekijöiden ohjaaminen työpaikkojen päihdeilmapiirissä	Jatkuvaa	Työterveyshoitaja, päihdetyöntekijät, henkilöstö- ja taloussihteeri, esimiehet ja työntekijät, yrityksen johto	Hoitoon ohjausten määrä	
Yhteistyöverkostot toimiviksi lasten ja nuorten päihteiden käytön ilmaannuttua	Nuorten päihteiden käytöstä johtuvista lastensuojeluilmoituksista tehtävä toimivat ja selkeät hoitokäytännöt/toimintamallit yhteistyössä moniammatillisesti.	Jatkuvaa	Poliisi, sosiaalityöntekijät, rehtorit, oppilashuollosta vastaavat, päihdetyöntekijä, nuorisotyöntekijä, järjestöt / 3. sektori	Käytössä toimivat hoitokäytännöt ja toimintamallit	
Alkoholin välittäminen ja myynti alaikäisille loppuu.	Kauppojen kanssa yhteisneuvottelu, joissa päästään yhteisille linjoille päihtyneille myymisestä. Ikärajojen noudattaminen. Alkoholin välittäminen alaikäisille -kampanjointia ja vanhempien vastuuttaminen tässä aiheessa.	Jatkuvaa	Kaupat, huoltajat /vanhemmat, päihdetyöntekijät, poliisi, terveydenhoitajat, sosiaalityöntekijät, kuraattorit	Kouluterveyskysely Ei tiedossa olevia "välittäjiä"	

ÄÄNESEUDUN
TURVALLISUUSTOIMENPITEET
2015 – 2018

6.7 Ääneseudun turvallisuustoimenpiteet 2015–2018

6.7.1 Ääneseudun esittely

Äänekosken seutu muodostaa yhden turvallisuuskokonaisuuden, johon kuuluu kaksi Keski-Suomen kuntaa Konnevesi (2 862 as.) ja Äänekoski (20 019 as.). Alueen väkiluku on noin 22 881 asukasta ja yhteinen pinta-ala 1819,48 km². Alueen kuntien väkiluvun kehitys on ollut viime vuosina negatiivinen. Konnevesi sijaitsee Keski-Suomen maakunnan itäosassa, Pohjois-Savon rajalla, Äänekoski puolestaan sijaitsee vilkasliikenteellisen nelostien varressa. Kuntien kokonaispinta-alasta on vesialuetta noin 420 km², joka luo oman haasteensa alueen turvallisuussuunnitteluun.

Alueen suurimmat teolliset työpaikat sijaitsevat Äänekoskella, jossa työpaikkaomavaraisuus on yli 100 %. Teollisia työpaikkoja on suuremmissa yrityksissä (Valtra Oy Ab, Metsä-Wood Suolahden tehtaat, Metsä Board Oyj, Metsä-Fibre Ab, CP-Kelco Oy, Meconet Oy, Keskimaa OK, Valio Oy, Relicomp Oy) on yli 3000 työpaikkaa. Äänekosken kaupunki työllistää 1 400 henkilöä. Lisäksi Äänekoski on alueen kaupallisten palveluiden keskus.

Konnevedellä on runsaasti pk-yrityksiä. Konneveden Siikakoskella toimii Jyväskylän yliopiston bio- ja ympäristötieteiden laitos. Konneveden kunta osti 2012 seitsemän koskea matkailu- ja virkistys- tarkoitukseen, lisäksi vuonna 2014 perustettu Etelä-Konneveden kansallispuisto tulevat lisäämään merkittävästi matkailijoiden määrää Konnevedellä. Tämän vuoksi matkailupalveluihin liittyvät turvallisuussuunnitelmat ja ohjeet tulee olla kunnossa. Metsä-Group suunnittelee parhaillaan Äänekoskelle Suomen suurinta biotuotetehdasinvestointia, josta rakentamispäätös tehdään keväällä 2015. Toteutuessaan hanke aiheuttaa suuria haasteita parantaa tie- ja liikennejärjestelyitä niin Äänekosken kunnan alueella kun myös jo ennestään vilkasliikenteisellä nelostiellä, koska tehtaalle maantietä pitkin tulevien puurekkojen lukumäärät kasvavat merkittävästi. Samoin korostuvat ympäristöön liittyvät asiat.

Koko seutukunnan suurena haasteena on alueen suuri työttömyystilanne, joka vaikuttaa negatiivisesti kuntien toimintaan, asukaslukuun ja kehittymiseen sekä aiheuttaa myös syrjäytymistä aiheuttaen erilaisia sosiaalisia ongelmia, joilla on vaikutuksia seutukunnan turvallisuustilanteeseen.

Eri viranomaisten, varsinkin poliisin palvelupisteen puuttuminen alueelta aiheuttaa asukkaille turvattomuutta ja vaikeuksia saada palveluita. Poliisin palvelupiste saadaan toivottavasti Äänekoskelle kevään 2015 aikana. Molemmissa kunnissa on lukuisia pieniä kyläkeskuksia, joissa palveluiden saatavuus varsinkin yksinäisille ja ikääntyville on haasteellista.

Ääneseudun turvallisuustoimenpiteiden painopistealueet ovat:

1. Arjen turvallisuuden parantaminen
2. Liikenneturvallisuuden parantaminen
3. Perheiden hyvinvoinnin parantaminen
4. Päihdehaittojen vähentäminen

Turvallisuustyöryhmän jäsenet:

Auvinen Markku, Äänekosken kaupunki

Hyppönen Jouko, Konneveden kunta

Kangaskesti Mauri, Äänekosken kaupunki

Markkanen Outi, Äänekosken kaupunki

Ohvo Eira, Konneveden kunta

Piippa Leena, Liikenneturva

Rautjärvi Tommi, Äänekosken kaupunki

Tiihanoff Markus, Konneveden kunta

Uusi-Maahi Tero, Keski-Suomen pelastuslaitos

6.7.2 Arjen turvallisuuden parantaminen

ARJEN TURVALLISUUDEN PARANTAMINEN					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKATAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
<p>Nuorten syrjäytymisen ehkäisy:</p> <p>Vanhemmuuden tukeminen ja monialainen yhteistyö eri toimijoiden kesken</p> <p>Nuorten sosiaalinen vahvistaminen ja yhteisöllisyyden vahvistaminen</p> <p>Nuorten harrastusten tukeminen</p> <p>Nuorten työttömyyden vähentäminen</p> <p>Päihteiden käytön vähentäminen</p>	<p>Lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelman mukaiset toimenpiteet (Äänekoski)</p> <p>Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaiset toimenpiteet (Konnevesi)</p> <p>Paikkakunnalla on hyviä, kohtuuhintaisia harrastustiloja.</p> <p>Yhteistyö järjestöjen kanssa</p> <p>Osoitetaan avustuksia nuorten toimintoihin.</p>	<p>Lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma on Äänekoskelle laadittu vuonna 2014.</p> <p>Konnevedellä päivitetään 2015–2016 aikana.</p> <p>Toteutus:</p> <p>2015–2018</p>	<p>Kaikki eri hallintokunnat / Työvoimahallinto, poliisi, 3. sektori (järjestöt), oppilaitokset</p>		<p>Huomioidaan kunnilla olevat toimenpideohjelmat ja suunnitelmat</p> <p>Painotetaan seurantaa työttömiin ja koulutusta vailla oleviin nuoriin</p>
<p>Yksinäisyys ja yksin asuminen, palveluiden keskittymisen taajamiin:</p> <p>Peruspalvelut mahdollisimman kaikkien saavutettavissa</p> <p>Asuntojen peruskorjaukset</p> <p>Senioriasunnot</p>	<p>Viranomaisten palvelut turvataan myös haja-asutusalueilla (poliisi, pelastustoimi, ensihoitaja).</p> <p>Monipalvelupisteet ja monipalveluliikenne</p> <p>Tietoliikenneyhteydet kuntoon haja-asutusalueille</p> <p>Uuden hyvinvointiteknologian käyttöönotto ja henkilöstön koulutus näiden apuvälineiden käytössä</p> <p>Kylätalkkari Konnevesi</p> <p>Kyläparlamentin perustaminen Äänekoskelle</p>	<p>2015–2018</p> <p>2015</p>	<p>Valtio ja alueviranomaiset</p> <p>Poliisi ja pelastuslaitos</p> <p>Kuntien johto</p> <p>Perusturva</p> <p>Tekninen toimiala</p> <p>Kylätoimikunnat</p> <p>Järjestöt</p>		<p>Huomioidaan vanhuuspoliittisessa ohjelmassa olevat toimenpiteet.</p> <p>Konnevedellä ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma 2014–2016</p>

ARJEN TURVALLISUUDEN PARANTAMINEN					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKA-TAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
<p>Erityisryhmien asuinturvallisuuden parantaminen:</p> <p>Erityisryhmiin kuuluvien henkilöiden kotona vierailevien tahojen kyky havaita riskejä ja puuttua niihin ajoissa</p>	<p>Parannetaan erityisryhmien ja vanhuk-sien paloturvallisuutta</p> <p>Tiivistetään yhteistyötä sosiaali- ja ter-veystoimen kanssa</p> <p>Henkilöstölle annetaan valmiuksia arvioi-da asumisturvallisuusriskejä osana koti-käyntejä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hyvinvoinnin kotikäynnit vuon-na 2015 80-vuotiaille, Konne-vedellä 75-vuotiaille vuosittain - 75-vuotiaille yhteistilaisuus (Äänekoski) <p>Koulutetaan kodinhoitaja tunnistamaan riskejä vanhuksien luona</p> <p>Pelastuslaitos tarkentaa vaarojen arvioin-tia.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Turvallisusselvitykset ▪ Pelastussuunnitelmat ▪ tarkistuslomake <p>Asumisturvallisuuden pääpaino on ennal-taehkäisyssä ja verkostoitumisessa.</p>	2015–2018			
<p>Kiinteistöjen turvallisuuden parantaminen esim.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pelastussuunnitel-mien laadinta - Poistumisturvalli-suusselvitysten laa-dinta 	<p>Tarvittaessa järjestetään koulutusta suunnitelman laadintaan</p> <p>Muistutus kunnan taholta toiminnanharjoittajille suunnitelmien laatimisesta ja päivittämisestä</p> <p>Vuosittaiset poistumisharjoitukset</p> <ul style="list-style-type: none"> - Koulut - Päiväkodit - jne. <p>Arjen tuen työyksiköille laaditaan selkeät kirjalliset ohjeet poikkeustilanteissa toi-mimiseen.</p>	2015–2018	Hallintokuntien johtajat	<p>Pelastussuunnitelmat ja poistumis-turvallisusselvitykset on tehty suun-nitelmakauden loppuun mennessä.</p> <p>Vuosittaisten poistumisharjoitusten toteutuminen, oppilaat osaavat toimia oikein ko. tilanteessa.</p> <p>Arjen tuen yksiköiden ohjeen laatimi-nen.</p>	

ARJEN TURVALLISUUDEN PARANTAMINEN					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKA-TAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Sähköisen infrastruktuurin turvaaminen, häiriötilanteisiin varautuminen	Kuntien turvallisuussuunnittelu Valmiussuunnittelu <ul style="list-style-type: none"> - Yhteyshenkilöiden tietojen päivitys - Muodostelmien päivitys Yhteisen strategian luominen onnettomuustilanteita varten Varavoimakoneiden lisääminen Valmiussuunnitteluun liittyvä harjoittelu joka toinen vuosi	2015–2018	Kunnat, Pelastuslaitos, Valtion viranomaiset,	Valmiussuunnitelman päivittäminen ja harjoituksissa ilmenneiden mahdollisten puutteiden korjaaminen päivitettyyn suunnitelmaan.	

6.7.3 Liikenneturvallisuuden parantaminen

LIIKENNETURVALLISUUDEN PARANTAMINEN					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKATAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA /MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Parantaa yhteistyövalmiutta viranomaisten ja Äänekosken kaupungin sekä Konneveden kunnan hallintokuntien välillä seutukunnan liikenteessä tapahtuvan kemikaalionnettomuuden varalta.	Laaditaan yhteistyössä yhteistoimintaohje onnettomuuksien varalle	2015–2018	Perustetaan työryhmä: koollekutsujana pelastuslaitos / Poliisi, Äänekosken ja Konneveden tekninen ja ympäristö toimiala, perusturva, Ääneseudun Energia Oy sekä VR Group	Suunnitelman laatiminen, toiminnan onnistuminen mahdollisessa onnettomuustilanteessa.	
Liikenneturvallisuuden kehittäminen, mm. <ul style="list-style-type: none"> - liikenneturvallisuussuunnitelman laatiminen - hankkeet - koulujen liikenneturvallisuus selvitykset 	Tehdään selvitys Ääneseudun liikenteestä (tehdashanke) Konneveden taajaman kevyen liikenteen alikulku Nopeusnäyttö Konneveden taajamaan Lapunmäen ja Koulumäenkadun liikennejärjestelyjen tarkastelu ja puutteiden korjaaminen	2015–2017	Katupäällikkö (Äänekoski), tekninen johtaja (Konnevesi) / ELY-keskus	Hankkeiden toteutuminen Onnettomuustilastojen seuranta	
Suojateiden turvallisuuden kehittäminen	Tehdään kartoitus suojateistä ja niiden turvallisuudesta <ul style="list-style-type: none"> - Parannetaan näkemäalueita - Hidasteita, korotuksia suojateille - Vilkkuvat suojatievilkut Toimija-hankkeen kautta tulevat toimenpiteet	2015–2016	Katupäällikkö (Äänekoski), tekninen johtaja (Konnevesi) / ELY-keskus	Kartoituksessa havaittujen puutteiden korjaaminen Onnettomuustilastojen vertailu Läheltä piti-tapauksien määrän väheneminen	
Pyöräilykypärien käytön lisääminen	Kampanjat Toimija-hankkeen mukaiset toimenpiteet	2015–2016	Nuorisotoimi, vapaa-aikatoimi, opetustoimi / Liikenneturva, 3. sektori (eri järjestöt), opetustoimi, nuorisotoimi, poliisi		

6.7.4 Perheiden hyvinvoinnin parantaminen

PERHEIDEN HYVINVOINNIN PARANTAMINEN					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKATAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA / MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Vanhemmuuden ja vanhempien kasvatusvastuun tukeminen, peruseriaate on kasvatuskumppanuus perheiden palveluissa	<p>Perhekohtaiset kasvatus- ja arviointikustelut päivähoitopalveluissa ja kouluissa</p> <p>Yhteistyö äitiysneuvolan kanssa, perhetyöntekijä mukana kotikäynneillä</p> <p>Eroperheiden tukeminen (lastenvalvojan ja perhetyöntekijän yhteinen työskentelymalli)</p> <p>Valvottujen ja tuettujen tapaamisten toimintamallien kehittäminen</p>	2015–2018	Vanhemmat, päivähoito, peruskoulu, neuvola, järjestöt, seurakunta, sosiaalityö		<i>Äänekosken lapsi ja nuorisopoliittinen ohjelma ja Konnevedellä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaiset toimenpiteet</i>
Palveluiden turvaaminen perheille, perheillä on käytössä ennaltaehkäiseviä ja kasvatustuuta tukevia palveluja	Koti- ja perhetyön palveluiden turvaaminen perheille (Äänekoski), toimivat ja riittävät peruspalvelut perheille (Konnevesi)	2015–2018	Perusturva ja muut kunnan peruspalvelut perheille		
Varhaisen puuttumisen toimintatapa on käytössä palveluissa työskentelevillä työntekijöillä, yhteistyö.	<p>Monitoimisuusmallit käytössä, niiden edelleen kehittäminen</p> <p>Huolen puheeksi oton työtavat käytössä, niiden vakiinnuttaminen</p> <p>Turvataitokasvatus kouluille</p>	2015–2018	Vanhemmat, päivähoito, peruskoulu, neuvola, sosiaalityö, järjestöt		

6.7.5 Päihdehaittojen vähentäminen

PÄIHDEHAITTOJEN VÄHENTÄMINEN					
TAVOITTEET/ASIA	TOIMENPITEET	AIKA-TAULU	VASTUUTAHO/SIDOSRYHMÄT	SEURANTA/MITTARIT	MUUTA HUOMIOITAVAA
Asenteiden muuttaminen terveitä elämäntapoja arvostammiksi ja vähemmän salliviksi päihteitä kohtaan	Ennaltaehkäisevän päihdetyön toimenpiteet, mm. päihdeettömien tapahtumien järjestäminen, päihdevalistus	Jatkuva	Koulu Vapaa-aikatoimi Nuorisotoimi Sosiaalityö Järjestöt Seurakunnat		
Yhteisöllisyyden ja kasvatusvastuun korostaminen	Valistusta sekä nuorille (jo 12–13 –vuotiaat) että heidän vanhemmilleen Vanhempainillat Päihdeputki	Jatkuva	Koulu Nuorisotoimi Vapaa-aikatoimi Sosiaalityö Järjestöt		
Päihdehuollon kokonaiskehittäminen, päihdehuollon toimiva hoitojärjestelmä	Moniammatillisen yhteistyöverkoston rakentaminen Akuutin päihdepäivystystoiminta ja sen turvaaminen jatkossa (jalkautuu myös Konnevedelle), nopea puuttuminen myös hoidollisin keinoin. Päihdetyö ja monialainen verkostotyö Terveyskeskuksen vartija-tehtävien järjestelyt Äänekoskella	2015–2018	Terveyskeskus, poliisi		
Yhteistyön tiivistäminen kauppojen ja ravintoloiden kanssa, minkä tavoitteena on kauppojen ja ravintoloiden aktivoiminen mukaan valvontaan. Alkoholin välittäminen alaikäisille kuriin	Yhteistyöpalaverit kauppojen ja ravintoloiden edustajien kanssa yhteisten käytäntöjen saavuttamiseksi	2015–2018	Sosiaalityö Nuorisotoimi Poliisi Valvira		
Työpaikkojen hoitoonohjauksella vastuun korostaminen, työpaikoilla on käytössä hoitoonohjausmalli, kehitetään edelleen.	Esimiesten ja työntekijöiden vastuuttaminen työpaikkojen päihdeasioissa Koulutetaan säännöllisesti yksityisten isojen työnantajia	2015–2018	Työterveyshuolto, yritykset		

7 ARVIOINTI JA SEURANTA

Turvallisuussuunnitelmien valmistumista ja toteutumista valtakunnan tasolla seuraa Sisäasiainministeriö. Keski-Suomen maakunnan tasolla turvallisuussuunnitelman valmistumista ja toteutumista seuraa turvallisuussuunnittelun ohjausryhmä. Ohjausryhmä kokoontuu puolivuositain ja tarkastelee seutukunnittain turvallisuustoimenpiteiden toteutumista alueilla. Toimenpidetaulukoihin on seurantaan varten kirjattu mittareita, joiden avulla toimenpiteiden toteutumista voidaan seurata ja tarvittaessa raportoida seutukuntatasolla.

Maakunnallisella tasolla turvallisuustyön valittiin kahdeksan erilaista seurantamittaria, joiden kehittymistä seurataan vuosittain ohjausryhmän kokouksissa vuoden 2018 loppuun saakka. Seurantamittareina käytetään seuraavia:

- lähisuhdeväkivalta väkilukuun suhteutettuna (poliisi)
- katuturvallisuusindeksi (poliisi)
- rattijuopumukset (poliisi)
- koulupudokkaiden määrä (Sotkanet / THL)
- huumausainerikokset (poliisi)
- vahingonteot yleisellä paikalla (poliisi)
- pelastuslaitoksen toimintavalmiuden toteutuminen (pelastuslaitos)
- liikenneonnettomuuksissa loukkaantuneet (Tilastokeskus)

Keski-Suomen maakunnan turvallisuussuunnitelma viedään kaikkiin kunnanvaltuustoihin tiedoksi tammi-kuussa 2015. Tämän lisäksi suunnitelma on kaikkien luettavissa verkossa Keski-Suomen liiton ja Keski-Suomen pelastuslaitoksen internet-sivuilla.

Turvallisuussuunnittelun seurannassa ja arvioinnissa valmistaudutaan turvallisuussuunnitelman päivittämiseen vuosille 2019–2022. Tämä edellyttää turvallisuuskyselyn toteuttamista hyvissä ajoin ennen nykyisen suunnitelmakauden päättymistä.

TAULUKOT JA KUVAT

- Kuva 1. Maakunnallisen turvallisuussuunnittelun eri tahot ja seudulliset ryhmät
- Kuva 2. Turvallisuussuunnittelun ohjausryhmän jäsenet
- Kuva 3. Keski-Suomen sosiaalipäivystykset
-
- Taulukko 1. Sosiaalipäivystysten ja Kriisikeskus Mobilen tilastot yhteydenotoista
- Taulukko 2. Katuturvallisuus Keski-Suomessa 2011 - 2014 (suurempi luku = parempi turvallisuus)
- Taulukko 3. Poliisin hälytystehtävät Keski- Suomessa 2011–2014
- Taulukko 4. Poliisin hälytystehtävät tuhatta asukasta kohden vuonna 2013
- Taulukko 5. Rikoslaki- ja omaisuusrikoksien sekä henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten määrät Keski-Suomessa
- Taulukko 6. Nuorten tekemät rikokset Keski-Suomessa 2011–2014
- Taulukko 7. Ulkomaalaisten tekemät rikokset
- Taulukko 8. Keski-Suomen pelastuslaitoksen hälytystehtävät 2007–2014
- Taulukko 9. Tulipalot Keski-Suomessa 2007–2014
- Taulukko 10. Alkoholin kokonaiskulutus ja alkoholikuolleisuus
- Taulukko 11. Sovatek-säätiön lastensuojeluasiakkaiden lukumäärä 2010–2013
- Taulukko 12. Sovatek-säätiön päihdepalvelujen suoritelmäärät 2006–2013
- Taulukko 13. Päihdekiinniotot 2011–2014
- Taulukko 14. Tapaturmatyypit Keski-Suomessa vuosina 2002–2012
- Taulukko 15. Tieliikenteessä kuolleet ja loukkaantuneet Keski-Suomessa 2010–2013
- Taulukko 16. Rattijuopumukset Keski-Suomessa 2011 – 2014